

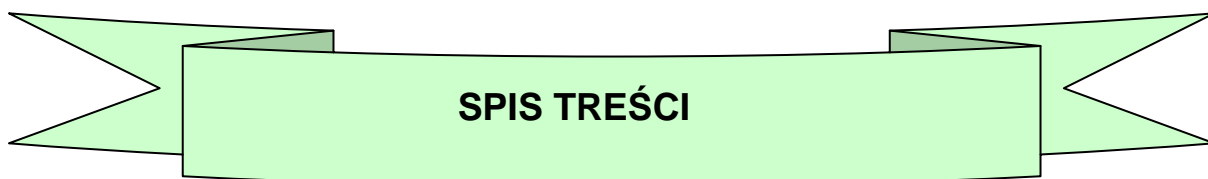

**POWIAT
WĘGORZEWSKI**

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr.XVI/94/2007
Rady Powiatu Węgorzewskiego
z dnia 25 października 2007r

**ZINTEGROWANY PROGRAM
ROZWOJU
POWIATU WĘGORZEWSKIEGO
NA LATA 2007-2015**

Węgorzewo, 2007 rok

Wprowadzenie.....3

Metodyka opracowania PRL..... 5

**CZĘŚĆ I - Uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne rozwoju
powiatu węgorzewskiego**

1. Uwarunkowania zewnętrzne..... 7

- 1.1. Unia Europejska – Wytyczne dla Polityki Spójności na lata 2007–2013..... 7
 - 1.1.2. Inicjatywy wspólnotowe, instrumenty wsparcia oraz programy na lata 2007-2013..... 8
- 1.2. Priorytety i obszary wykorzystania funduszy unijnych – Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia)10
 - 1.2.1. Założenia Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2007-2013..11
 - 1.2.2. Projekty ogólnokrajowych Programów Operacyjnych w ramach funduszy strukturalnych na lata 2007-2013..... 11
- 1.3. Założenia Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia-Mazury na lata 2007-2013..... 13

2. Uwarunkowania wewnętrzne.....15

- 2.1. Ogólna charakterystyka powiatu węgorzewskiego.....15
- 2.2. Charakterystyka procesów demograficznych w gminach powiatu.....18
- 2.3. Zasoby ludzkie i zatrudnienie.....22
 - 2.3.1 Infrastruktura społeczna.....22
- 2.4. Ocena gospodarczego poziomu rozwoju powiatu węgorzewskiego.....38
- 2.5. Poziom wyposażenia powiatu w infrastrukturę techniczną.....47
- 2.6. Ocena sytuacji w rolnictwie i jej zmiany.....65
- 2.7. Zasoby środowiskowe i kulturowe powiatu.....71
 - 2.7.1. Środowisko przyrodnicze powiatu węgorzewskiego.....71

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

2.7.2. Zasoby kulturowe powiatu węgorzewskiego.....	81
2.8. Turystyka.....	88
2.8.1 Opis bazy noclegowej.....	89
2.8.2 Wyniki badań dotyczących preferencji turystycznych	91
2.8.3 Promocja	95
2.9. Współpraca zagraniczna.....	100
3. Uwarunkowania rozwoju powiatu w opinii liderów życia społeczno-gospodarczego powiatu - identyfikacja problemów i sposoby ich rozwiązywania.....	101
3.1. Identyfikacja problemów i sposoby ich rozwiązania.....	102
4. Sytuacja finansowa powiatu węgorzewskiego.....	103
4.1. Część ogólna.....	103
4.2. Założenia budżetowe na rok 2007.....	104
4.3. Prognozy do roku 2015.....	107
4.4. Mienie Powiatu Węgorzewskiego.....	108
CZĘŚĆ II	111
1. Wizja przyszłości i cele programu.....	111
2. Cele strategiczne i kierunki rozwoju powiatu węgorzewskiego.....	114
3. Przegląd planowania programu – matryca.....	115
CZĘŚĆ III	131
1. Sposób monitorowania i oceny realizacji Programu	131
2. Oceny realizacji programu	131
3. Komunikacja społeczna.....	132
4. Promocja Planu.....	132
Załączniki	
Nr. 1 Podstawowe informacje o funduszach strukturalnych UE	
Nr. 2 Wykaz organizacji pozarządowych powiatu węgorzewskiego	
Nr. 3 Planowane projekty inwestycyjne na lata 2007-2015	

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

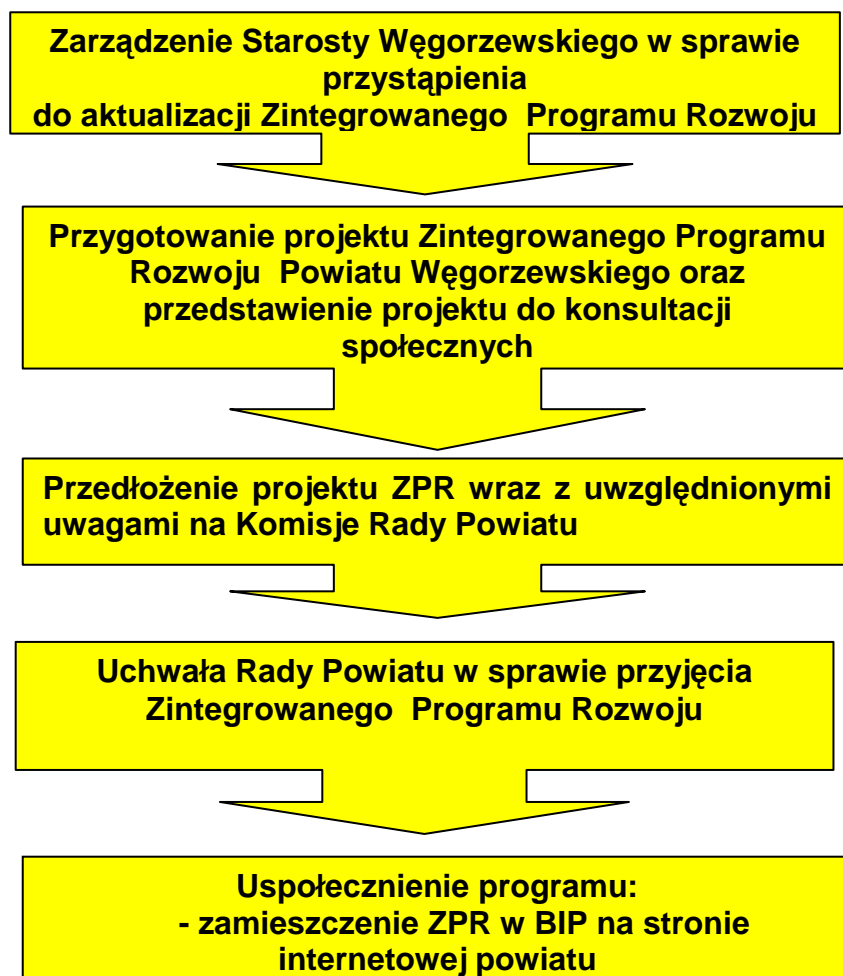
WPROWADZENIE

Zintegrowany Program Rozwoju jest jednym z najważniejszych dokumentów o charakterze strategicznym dla wizji rozwoju jednostki samorządu terytorialnego, zawiera w sobie priorytety rozwojowe i szczegółowe oraz operacyjne projekty, składające się na ich realizację. Z uwagi na powyższe stanowi podstawę ubiegania się o dofinansowanie działań powiatu ze środków zewnętrznych, w tym szczególnie z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Jest on również ważnym narzędziem kreowania lokalnej polityki zrównoważonego rozwoju jednostki terytorialnej.

Niniejszy dokument powstał w celu wskazania silnych i słabych stron Powiatu Węgorzewskiego, jego potrzeb oraz możliwości ich zaspokojenia, jak również określenia kierunków i działań dalszego rozwoju. Niezależnie od potrzeby zachowania należytej staranności w przygotowaniu Programu, zawsze nosi on znamiona prognozy i jak wskazuje dotychczasowa praktyka będzie podlegał w następnych latach różnym modyfikacjom. Takie podejście do planowania jest związane z dynamicznie zmieniającą się sytuacją gospodarczą i społeczną tak w powiecie, jak również w kraju i w Unii Europejskiej.

Intencją niniejszego dokumentu jest analiza obecnej sytuacji gospodarczej, społecznej, a także ekologicznej powiatu oraz wytyczenie strategicznych kierunków działań na lata 2007-2015, z uwzględnieniem zapisów Narodowego Planu Rozwoju, opartego o strategiczne plany rozwoju Unii Europejskiej.

Procedura przygotowania Programu Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Podstawą rozpoczęcia prac nad aktualizacją Zintegrowanego Programu Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego było Zarządzenie Nr 4/2007 Starosty Węgorzewskiego, z dnia 14 lutego 2007 roku (z późniejszymi zmianami), w sprawie powołania zespołu do aktualizacji Zintegrowanego Programu Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego.

W skład zespołu zostały powołane następujące osoby:

1. Barbara Dawcewicz – przewodnicząca
2. Lidia Czerniewicz – członek
3. Ewa Kraśniewska – członek

Potrzeba aktualizacji Zintegrowanego Programu Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego wynikała przede wszystkim ze zmian jakościowych, jakie dokonały się w ciągu ostatnich kilku lat po przyjęciu Polski (1 maja 2004 roku) do Unii Europejskiej.

W ciągu ostatnich lat zmieniło się otoczenie, w którym realizowana jest polityka regionalna. Nie chodzi przy tym tylko o rozszerzenie, które przyniosło ze sobą większe zróżnicowanie poziomu rozwoju regionalnego w Unii Europejskiej. Ważniejszym aspektem związanym z potrzebą kreowania lokalnej polityki rozwoju jest postępujący proces globalizacji gospodarki, którego wpływ jest odczuwany nawet w najbardziej odległych zakątkach Europy, w tym również w gminach północno-wschodniej Polski.

Ważnym dla rozwoju naszego powiatu stał się fakt, że wzdłuż północno-wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego rozciąga się granica zewnętrzna Unii Europejskiej ze wszystkimi tego konsekwencjami. Po zmianach geopolitycznych w Europie Środkowej to właśnie region Warmii i Mazur stał się jedynym w kraju graniczącym z Federacją Rosyjską (Obwodem Kaliningradzkim).

Oprócz tak ważnego strategicznie sąsiedztwa tak w kategoriach polityki krajowej, regionalnej, jak i lokalnej, zmieniły się również uwarunkowania społeczno-gospodarcze i ekonomiczne funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego. Cały region, również i powiat węgorzewski dotknęła fala migracji osób młodych i wykształconych poza granice kraju - do Anglii, Irlandii, a ostatnio również do Holandii, Danii i Norwegii.

Powyższe trendy migracyjne sprawiły, że zaistniała konieczność zrewidowania podejścia samorządu Powiatu Węgorzewskiego do strategii rozwoju powiatu. W warunkach globalnej konkurencyjności podstawową cechą konkurencyjnej gospodarki lokalnej jest zdolność do kreowania procesu zmiany. Zbudowanie tego rodzaju zdolności jest zadaniem bardzo złożonym, wymagającym zaangażowania wszystkich publicznych i prywatnych uczestników życia gospodarczo-społecznego.

Ważne z punktu widzenia poprawy konkurencyjności powiatu węgorzewskiego stają się posiadane lokalne zasoby, na których można oprzeć wzrost gospodarczy, tworzenie nowych, atrakcyjnych miejsc pracy, rozwijanie innowacyjnych przedsiębiorstw, a w przypadku szkół – dostosowanie profilu kształcenia do potrzeb rynku pracy oraz współpraca z placówkami naukowo-badawczymi i uczelniami wyższymi.

Możliwość kreowania wizerunku społecznego, kulturowego i gospodarczego powiatu spowodowana jest możliwością pozyskania środków na realizację projektów z zewnętrznych

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

źródeł, zaktywizowała w tym kierunku wiele środowisk społecznych, a zwłaszcza przedsiębiorców, jednostki kultury i przedstawicieli organizacji pozarządowych.

Nie bez znaczenia, dla przyszłego rozwoju obszarów wiejskich i społeczeństwa go zamieszkującego jest wdrożenie Programu Pilotażowego Leader + Schemat I i II. W skali kraju program ten funkcjonuje już od 2005 roku, natomiast w powiecie węgorzewskim od 2006 roku. Obecnie utworzona w ramach Schematu I Lokalna Grupa Działań (LGD 9) realizuje schemat II PP Leader+ na terenie 9 gmin, będących członkami LGD9.

Wizja rozwoju powiatu, zdeterminowana przez **warunki zewnętrzne** (wytyczne wspólnoty europejskiej, trendy rozwojowe, politykę makroekonomiczną, politykę regionalną), a także uwarunkowania **wewnętrzne** (gospodarcze, kulturowe, zasoby ludzkie), musi mieć wymiar strategiczny, tj. obejmować długoterminowy horyzont czasowy, uwzględniać tendencje rozwojowe i zmieniającą się rolę własnych warunków i zasobów, przekładać konkretne cele i zamierzenia na realne programy przedsięwzięć spełniających owe cele.

Strategiczna wizja rozwoju powiatu węgorzewskiego, określona w Zintegrowanym Programie Rozwoju, zakłada możliwość przewidywania różnych scenariuszy w latach 2007 - 2015, traktując jednak jako priorytet ideę zrównoważonego i trwałego rozwoju, opartego na szeroko rozumianym partnerstwie społecznym.

METODYKA AKTUALIZACJI ZINTEGROWANEGO PROGRAMU ROZWOJU

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego, został opracowany w 2003 r., przy współpracy z Centrum Rozwoju Obszarów Wiejskich Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz w oparciu o szerokie konsultacje społeczne w powiecie węgorzewskim. Z uwagi na dynamikę zmian gospodarczych i społecznych oraz możliwość pozyskania funduszy strukturalnych zaistniała konieczność jego aktualizacji.

Część I, pkt 1 „Uwarunkowania zewnętrzne” została w całości napisana na nowo, natomiast pkt 2 „Uwarunkowania wewnętrzne” w większości były aktualizowane, bądź tak jak w przypadku oceny sytuacji w rolnictwie, zagadnień dotyczących turystyki, współpracy zagranicznej i organizacji pozarządowych opracowano zupełnie nowy materiał.

Wiele ważnych i strategicznych dla aktualizowanego programu informacji zaczerpnięto ze *Zintegrowanej Strategii Rozwoju Gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich* opracowanej w 2006 r. przez członków Związku Stowarzyszeń na Rzecz Rozwoju Gmin Północnego Obszaru WJM (LGD9) w ramach Schematu I Pilotażowego Programu Leader+. Byli to przedstawiciele sektora publicznego, społecznego i biznesowego. Najliczniejsza grupa konsultantów reprezentowana była przez przedstawicieli organizacji pozarządowych z trzech sąsiadujących ze sobą powiatów: giżyckiego, węgorzewskiego i kętrzyńskiego.

W przygotowaniu nowego dokumentu, a w szczególności przy wyznaczaniu wizji rozwoju powiatu, określaniu celów strategicznych, celów operacyjnych i działań, które spowodują osiągnięcie tych celów, wzięli również udział przedstawiciele instytucji powiatowych, naczelnicy wydziałów Starostwa Powiatowego w Węgorzewie, przedstawiciele świata kultury i turystyki oraz sektora rolnictwa i rybołówstwa.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Matryca celów i działań jest w całości nowym dokumentem, opracowanym w oparciu o zidentyfikowane w diagnozie obszaru problemy, analizę SWOT oraz kierunki rozwoju określone przez programowe dokumenty unijne, krajowe i wojewódzkie.

W zakresie oświaty i edukacji do wyznaczenia celów i działań posłużyły wyniki debaty oświatowej, która odbyła się 13 czerwca 2007 roku. Uczestnikami debaty byli przedstawiciele samorządów gminnych i powiatowego, radni, dyrektorzy szkół powiatowych i gminnych gimnazjów oraz szkół podstawowych, pedagodzy, uczniowie, przedstawiciele urzędu pracy, poradni psychologiczno-pedagogicznej, przedstawiciele Kuratorium i przedsiębiorców. Natomiast w zakresie zdrowia Debata o sytuacji zdrowotnej w powiecie węgorzewskim, która odbyła się 12.09.2007 r.

Cele strategiczne, operacyjne i działania określone w zaktualizowanym Zintegrowanym Programie Rozwoju konsultowano również z przedstawicielami gminy Węgorzewo, Pozezdrze i Budry. Byli to radni, przedsiębiorcy, rolnicy i członkowie organizacji pozarządowych.

Materiałem źródłowym do aktualizacji uwarunkowań wewnętrznych rozwoju powiatu był Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego, dane statystyczne z GUS, informacje uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy, gmin oraz innych jednostek powiatowych.

Ramy programowe do aktualizacji Zintegrowanego Programu Rozwoju, określenia celów i działań na lata 2007-2015 tworzyły następujące dokumenty:

1. Wytyczne dla Polityki Spójności na lata 2007-2013,
2. Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013,
3. Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Ramy Odniesienia) 2007-2013,
4. Narodowa Strategia Rozwoju na lata 2007-2013,
5. Założenia Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2007-2013,
6. Projekty Ogólnokrajowych Programów Operacyjnych w ramach funduszy strukturalnych na lata 2007-2013 w tym:
 - Program Operacyjny Kapitał Ludzki,
 - Projekt Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej,
 - Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko,
 - Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka,
 - Regionalny Program Operacyjny Warmia-Mazury
10. Strategia Rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2020,
11. Konkurencyjność Warmii i Mazur – diagnoza problemowa,
12. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013,
7. Plany Lokalnego Rozwoju Gmin Węgorzewo, Pozezdrze i Budry,
8. Projekt Zintegrowanego Planu Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego.

CZĘŚĆ I - UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

I WEWNĘTRZNE ROZWOJU POWIATU WĘGORZEWSKIEGO

1. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

1.1. Unia Europejska - wytyczne dla polityki spójności na lata 2007–2013

Zgodnie z zapisami wytycznych dotyczących wzrostu i zatrudnienia w ramach odnowionej Strategii Lizbońskiej, programy otrzymujące wsparcie w ramach polityki spójności powinny charakteryzować się koncentracją zasobów na następujących trzech priorytetach:

- zwiększaniu atrakcyjności państw członkowskich, regionów i miast przez poprawę dostępności, zapewnienie odpowiedniej jakości i poziomu usług oraz zachowanie stanu środowiska,
- wspieraniu innowacyjności, przedsiębiorczości oraz rozwoju gospodarki opartej na wiedzy dzięki wykorzystywaniu możliwości w dziedzinie badań i innowacji, w tym nowych technologii informacyjnych i komunikacyjnych, oraz
- tworzeniu lepszych miejsc pracy oraz większej ich liczby poprzez zainteresowanie większej ilości osób zdobyciem zatrudnienia oraz działalnością gospodarczą, zwiększenie zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw oraz zwiększenie inwestycji w kapitał ludzki.

Ponadto państwa członkowskie i regiony powinny wzorować się na tych dobrych praktykach, które przyniosły wyraźne pozytywne skutki dla wzrostu i zatrudnienia.

Przy włączaniu odnowionej Strategii Lizbońskiej do nowych programów zaleca się zwrócenie uwagi na następujące zasady:

Po pierwsze, zgodnie z założeniami procesu wznowienia samej agendy lizbońskiej, polityka spójności powinna w większym stopniu **skoncentrować się na wiedzy, badaniach i innowacjach oraz kapitale ludzkim**. W związku z tym ogólne wsparcie finansowe tych obszarów działania powinno zostać znacząco zwiększone, zgodnie z wymogami nowych przepisów dotyczących przeznaczania środków .

Po drugie, państwa członkowskie i regiony powinny realizować cel zrównoważonego rozwoju i **wzmagać synergię między wymiarami gospodarczym, społecznym i środowiskowym**. W odnowionej Strategii Lizbońskiej na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz w krajowych programach reform podkreśla się rolę środowiska w odniesieniu do wzrostu, konkurencyjności i zatrudnienia. Ochrona środowiska musi być brana pod uwagę przy opracowywaniu programów i projektów z myślą o promowaniu zrównoważonego rozwoju.

Po trzecie, państwa członkowskie i regiony powinny realizować cel **wspierania równości mężczyzn i kobiet** na wszystkich etapach opracowywania i realizacji programów i projektów. Może on zostać zrealizowany poprzez szczególne działania mające na celu wspieranie

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

równości, jak również poprzez staranne branie pod uwagę skutków, jakie pozostałe projekty i zarządzanie funduszami mogą mieć w odniesieniu do mężczyzn i kobiet.

Po czwarte, państwa członkowskie powinny podejmować odpowiednie kroki w celu **zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną** na poszczególnych etapach wdrażania funduszy. W szczególności dostępność dla osób niepełnosprawnych jest jednym z kryteriów, które należy przestrzegać podczas określania operacji współfinansowanych z funduszy, oraz które należy uwzględniać na poszczególnych etapach wdrażania.

Prezentowane wytyczne stanowią jednolite ramy, do których wykorzystania przy opracowywaniu krajowych, regionalnych i lokalnych programów wzywa się państwa członkowskie i regiony, w szczególności mając na celu ocenę ich wkładu w realizację celów Wspólnoty dotyczących spójności, wzrostu zatrudnienia.

1.1.2. Inicjatywy wspólnotowe , instrumenty wsparcia oraz programy na lata 2007-2013

- ***Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa (EISP) (2007.03.23)***

Stanowi inicjatywę Komisji Europejskiej, której zasadniczym celem jest **rozwój współpracy pomiędzy Unią Europejską a państwami partnerskimi spoza UE** poprzez zapewnienie zintegrowanego i zrównoważonego rozwoju regionalnego. W nowej perspektywie finansowej Polska będzie jednocześnie uczestniczyła i zarządzała dwoma programami w ramach Europejskiego Instrumentu Partnerstwa i Sąsiedztwa:

- Polska-Białoruś-Ukraina
- Polska-Litwa-Federacja Rosyjska (Obwód Kaliningradzki)
- ***Program Polska - Litwa - Federacja Rosyjska (Obwód Kaliningradzki) w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i partnerstwa.***

Cel nadrzędny nie został jeszcze ustalony, ponieważ prace nad programem są w toku. Zasięg terytorialny Programu obejmie podregiony na poziomie NUTS III:

- **po stronie polskiej:** podregiony białostocko-suwański, łomżyński, ełcki, olsztyński, elbląski, Gdańsk-Gdynia-Sopot, gdański, słupski, bydgoski, toruńsko-włocławski, ciechanowsko-płocki, ostrołęcko-siedlecki;
- **po stronie litewskiej:** Marijampole, Taurage, Kłajpeda, Alytus, Kaunas, Telsiu, Siauliu;
- **po stronie rosyjskiej:** Obwód Kaliningradzki.

- ***Europejska Współpraca Terytorialna w latach 2007-2013***

Europejska Współpraca Terytorialna służy wspieraniu, promocji i realizacji wspólnych projektów o charakterze międzynarodowym na terytorium całej Unii Europejskiej. Stanowi kontynuację programów współpracy transgranicznej i międzyregionalnej realizowanych w

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

współpracy terytorialnej, współfinansowanych przez Wspólnotę w szczególności w ramach funduszy strukturalnych.

Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej w każdym z państw członkowskich posiada zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych. Może więc nabywać lub zbywać mienie ruchome i nieruchomości oraz zatrudniać pracowników i występować jako strona w postępowaniu sądowym.

1.2. Priorytety i obszary wykorzystania funduszy unijnych -Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczna Ramy Odniesienia).

Narodowa Strategia Spójności (NSS) to dokument strategiczny określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych:

- Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR),
- Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS)
- Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007–13.

Celem strategicznym NSS (NSRO) jest *tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.*

Cel strategiczny osiągnięty będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych. Celami horyzontalnymi NSS (NSRO) są:

1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa,
2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej,
3. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski,
4. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług,
5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej,
6. Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

Obok działań o charakterze prawnym, fiskalnym i instytucjonalnym cele NSRO będą realizowane za pomocą Programów Operacyjnych (PO), zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO), zarządzanych przez Zarządy poszczególnych Województw i projektów współfinansowanych ze strony instrumentów strukturalnych, tj.:

- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko – EFRR i FS
- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka – EFRR
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki – EFS
- 16 Regionalnych Programów Operacyjnych – EFRR

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

- Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej – EFRR
- Program Operacyjny Pomoc Techniczna – EFRR
- Programy Operacyjne Europejskiej Współpracy Terytorialnej – EFRR

1.2.1. Założenia Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2007-2013

Zgodnie z Załoženiami do Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013 oraz „Długofalową strategią rozwoju regionalnego” cele polityki regionalnej państwa mogą być sformułowane w trzech zasadniczych kierunkach:

- 1) rozwój konkurencyjności gospodarczej polskich regionów,
- 2) wspieranie elastycznego różnicowania zamierzeń (celów) i wykorzystywanie potencjału endogenicznego regionów,
- 3) wyrównywanie szans rozwojowych województw.

Przyjęcie tego typu celów rozwojowych jest zgodne z zasadą rozwoju wszystkich polskich województw. W praktyce oznacza dążenie jednocześnie do poprawienia konkurencyjności gospodarczej polskich regionów i całego kraju, jak również wyrównywania szans rozwojowych tych obszarów, które bez pomocy państwa skazane są na marginalizację lub długotrwałe problemy rozwojowe. Jednocześnie w myśl zasady subsydiarności rozwoju regionalnego oraz zasady wspierania rozwoju endogenicznego województw – polityka regionalna państwa jest ukierunkowana na elastyczne różnicowanie celów i wykorzystanie potencjału wewnętrznego poszczególnych obszarów.

1.2.2. Projekty ogólnokrajowych Programów Operacyjnych w ramach funduszy strukturalnych na lata 2007-2013.

Zamieszczone poniżej dokumenty stanowią projekty Programów Operacyjnych opracowywanych w ramach Narodowej Strategii Spójności 2007-2013.

- ***Projekt Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej.***

Celem głównym PO Rozwój Polski Wschodniej jest przyspieszenie tempa rozwoju społeczno – gospodarczego Polski Wschodniej (tj. województw: lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego, świętokrzyskiego i **warmińsko – mazurskiego**).

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Województwa objęte programem Rozwój Polski Wschodniej

- ***Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko.***

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko zgodnie z projektem Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013 (NSRO) stanowi jeden z programów operacyjnych będących podstawowym narzędziem do osiągnięcia założonych w NSRO celów przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Głównym celem Programu jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. PO Infrastruktura i Środowisko koncentruje się na działaniach o charakterze strategicznym i ponadregionalnym.

POliŚ będzie jednym z najważniejszych źródeł finansowania przedsięwzięć w ochronę środowiska w Polsce.

- ***Program Operacyjny Kapitał Ludzki***

Celem Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich, poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie dla budowy struktur administracyjnych państwa.

Zgodnie z projektem Narodowej Strategii Spójności całość środków Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce na lata 2007 – 2013 (8,1 mld euro) zostanie przeznaczona na PO Kapitał ludzki.

W ramach Programu wsparciem zostaną objęte następujące obszary: zatrudnienie, edukacja, integracja społeczna, rozwój potencjału adaptacyjnego pracowników i przedsiębiorstw, a także zagadnienia związane z rozwojem zasobów ludzkich na terenach wiejskich, budową sprawnej i skutecznej administracji publicznej wszystkich szczebli oraz promocją zdrowia zasobów pracy.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Program Operacyjny Kapitał Ludzki stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie przed państwami członkowskimi stawia odnowiona Strategia Lizbońska.

Wyzwania te dotyczą:

- uczynienia z Europy bardziej atrakcyjnego miejsca do lokowania inwestycji i podejmowania pracy,
- rozwijania wiedzy i innowacji dla wzrostu gospodarczego,
- tworzenia większej liczby trwałych miejsc pracy.

• *Fundusz Spójności*

W budżecie Unii Europejskiej na lata 2007-2013 przewiduje się utrzymanie Funduszu Spójności jako instrumentu polityki strukturalnej. Fundusz Spójności będzie nadal funkcjonował w krajach, w których PNB jest niższy niż 90% średniej unijnej. Komisja Europejska przewiduje również utrzymanie maksymalnego poziomu dofinansowania z Funduszu Spójności w wysokości 85% kosztów kwalifikowanych. Istnienie Funduszu Spójności w przyszłym okresie programowania 2007-2013 jest korzystne dla Polski.

Od 1 maja 2004r. nasz kraj stał się największym, spośród państw członkowskich UE beneficjentem Funduszu Spójności - planowana alokacja dla Polski na lata 2007-2013 wynosi 59,5 mld euro.

W nowym okresie programowania obejmującym lata 2007 – 2013 polityka spójności Unii Europejskiej będzie skupiała się wokół trzech celów:

1. Konwergencji,
2. Konkurencyjności regionalnej i zatrudnienia,
3. Europejskiej współpracy terytorialnej

1.3. Założenia Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia-Mazury na lata 2007-2013.

Celem głównym Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia-Mazury na lata 2007-2013 **jest wzrost konkurencyjności gospodarki oraz liczby i jakości powiązań sieciowych.**

Cel główny RPO będzie osiągnięty poprzez spójną i konsekwentną realizację następujących celów szczegółowych:

1. Wzrost atrakcyjności inwestowania.
2. Wzrost konkurencyjności firm, produktów i usług.
3. Wzrost atrakcyjności zamieszkania.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Środki przeznaczone na realizację RPO będą skoncentrowane na 7 głównych grupach projektów nazywanych priorytetami:

1. Przedsiębiorczość, w tym:

- Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw
- Wspieranie wytwarzania i promocji produktów regionalnych
- Wzrost potencjału instytucji otoczenia biznesu

2. Turystyka, w tym:

- Wzrost atrakcyjności bazy sportowo-rekreacyjnej
- Wzrost potencjału turystycznego

3. Infrastruktura społeczna, w tym:

- Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną
- Wysoki poziom zabezpieczenia i dostępności medycznej
- Zapewnienie poprawy bezpieczeństwa publicznego

4. Rozwój, restrukturyzacja i rewitalizacja miast, w tym:

- Humanizacja bokowisk
- Rewitalizacja centrów miast
- Rewitalizacja terenów wojskowych

5. Infrastruktura transportowa, regionalna i lokalna, w tym:

- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury transportowej warunkującej rozwój regionalny

6. Środowisko przyrodnicze, w tym:

- Poprawa i zapobieganie degradacji środowiska poprzez budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury ochrony środowiska
- Ochrona środowiska przed zanieczyszczeniami i zniszczeniami

7. Infrastruktura społeczeństwa informatycznego, w tym:

- Tworzenie infrastruktury społeczeństwa informatycznego
- Promocja i ułatwienia dostępu do usług teleinformatycznych

2. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE

2.1. Ogólna charakterystyka powiatu węgorzewskiego

Powiat węgorzewski położony jest w północno-wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, na szlaku Wielkich Jezior Mazurskich, fascynującej krainy położonej w strefie pojezierzy północno-wschodniej Polski, przez ekologów nazywanej „Zielonymi Płucami Polski”. Tu znajduje się drugie co do wielkości w Polsce jezioro Mamry, o powierzchni 10450 ha. Południową część powiatu obejmuje Kraina Wielkich Jezior Mazurskich, północną – Kraina Węgorapy, która jest naturalnym przedłużeniem Obniżenia Wielkich Jezior Mazurskich, zaś północno-zachodnią Równina Sępopolska należąca do regionu Niziny Staropruskiej.

Powiat węgorzewski zajmuje powierzchnię 693 km², z czego 21,18 % stanowią lasy, 58,11% użytki rolne, 13,43% grunty pod wodami i 7,26% pozostałe grunty zurbanizowane i nieużytki. Przez teren powiatu węgorzewskiego przebiega granica sieci ekologicznej- ECONET, tworzona ze względu na ochronę obszarów ważnych przyrodniczo.

Od wschodu powiat węgorzewski graniczy z Obwodem Kaliningradzkim (z Federacją Rosji). Po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej jest to również zewnętrzna granica Unii - obecnie najważniejszy atut w kontaktach międzynarodowych ze wschodem. Najbliższymi sąsiadami powiatu węgorzewskiego są powiaty: giżycki, gołdapski i kętrzyński.

Siedzibą władz samorządowych powiatu (Starostwa Powiatowego) jest miasto Węgorzewo, oddalone od Olsztyna o 117 km, od Warszawy o 280 km, od granicy państwa (z Obwodem Kaliningradzkim) o 15 km (planowane jest drogowe przejście graniczne Perły-Kryłowo).

W skład powiatu wchodzi trzy jednostki administracyjne stopnia podstawowego:

- gmina miejsko-wiejska Węgorzewo,
- gmina wiejska Budry,
- gmina wiejska Pozezdrze.

Ogółem liczba ludności wynosi **24.490 osób** (tab. 2.1.1)¹.

Tabela 2.1.1 Wybrane dane o gminach powiatu węgorzewskiego

Nazwa jednostki samorządowej	Powierzchnia w km ²	Liczba ludności	Gęstość zaludnienia (liczba osób na 1 km ²)
Gmina miejsko-wiejska Węgorzewo	341	17.711	51,94
Gmina Budry	175	3.259	18,62
Gmina Pozezdrze	177	3.520	19,89

Ogółem wskaźnik gęstości zaludnienia wynosi 35 osób na km² (średnia wojewódzka to 59 osób na km²).

Do największych skupisk ludności zaliczyć należy miejscowości²:

- Węgorzewo – **12.072** mieszkańców,

¹ Stan ludności z maja 2007 r. z Gminnych ewidencji ludności.

² Stan na 2006 r., Bank Danych Regionalnych, GUS.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

- Pozezdrze – 1.247 mieszkańców,
- Budry – 390 mieszkańców.

Ukształtowanie terenu jest typowe dla obszarów polodowcowych, z unikalną cechą skupiska naturalnych jezior i rzek o łącznej powierzchni 100,04 km². Wśród największych zbiorników i cieków wodnych w powiecie należy wymienić, w kolejności od największego, jeziora: Dargin, Mamry, Łabap, Święcajty, Oświn, Rydzówka, Stręgiel, Harsz, Dgał Wielki i Mały, Krzywa Kuta i Pozezdrze oraz rzeki Węgorapa, Sapina, Rawda, Ruda i kanały Węgorzewski, Młyński, Mazurski (niedokończony).

Duże i stosunkowo czyste kompleksy jezior (zaliczane do drugiej i trzeciej klasy czystości) oraz czyste powietrze, stwarzają na terenie powiatu bardzo dobre warunki do funkcjonowania rezerwatów przyrody:

- ornitologicznych (Wyspy na jeziorach Mamry i Kirsajty, Półwysep na jeziorze Rydzówka, Siedem Wysp - Oświn (o międzynarodowym znaczeniu),
- florystycznego – Mokre, las łęgowy w pobliżu Sztynortu, Piłackie Wzgórza (rezerwat leśny.)

Drugim, obok jezior i rzek, charakterystycznym elementem krajobrazu powiatu węgorzewskiego są rozległe, zwarte kompleksy leśne, zajmujące około 21% (14 374,2 ha)³ jego ogólnej powierzchni.

Podstawowe bogactwa naturalne, to kopaliny (torf, kreda jeziorna, ił, glina, wapno łąkowe) oraz kruszywa (piasek, żwir, głązy budowlane).

Klimat omawianego terenu znajduje się na pograniczu klimatu morskiego umiarkowanego i kontynentalnego. Jednocześnie stosunkowo wysokie usytuowanie nad poziomem morza oraz bogata rzeźba terenu i bioróżnorodność flory wywierają poważny wpływ na lokalne warunki klimatyczne. Charakterystyczne jest przenikanie cech kontynentalnych (śnieżne, ostre zimy) z cechami morskimi (duże opady, wilgotność powietrza, wyraźny wpływ klimatu borealnego). Obszar całych Mazur to strefa stałego ścierania się mas powietrza atlantyckiego i kontynentalnego. W ostatnich 5-10 latach obserwowany jest także wzrost ilości dni (zwłaszcza wiosną i wczesnym latem), z napływem powietrza zwrotnikowego. Stąd też, w zależności od dominacji jednej z nich pojawiają się tu bądź mroźne i słoneczne, bądź ciepłe i deszczowe zimy lub gorące i suche lata (1992, 1994, 1999, 2002) na przemian z chłodnymi i wilgotnymi (1991, 1993, 1997, 2001).

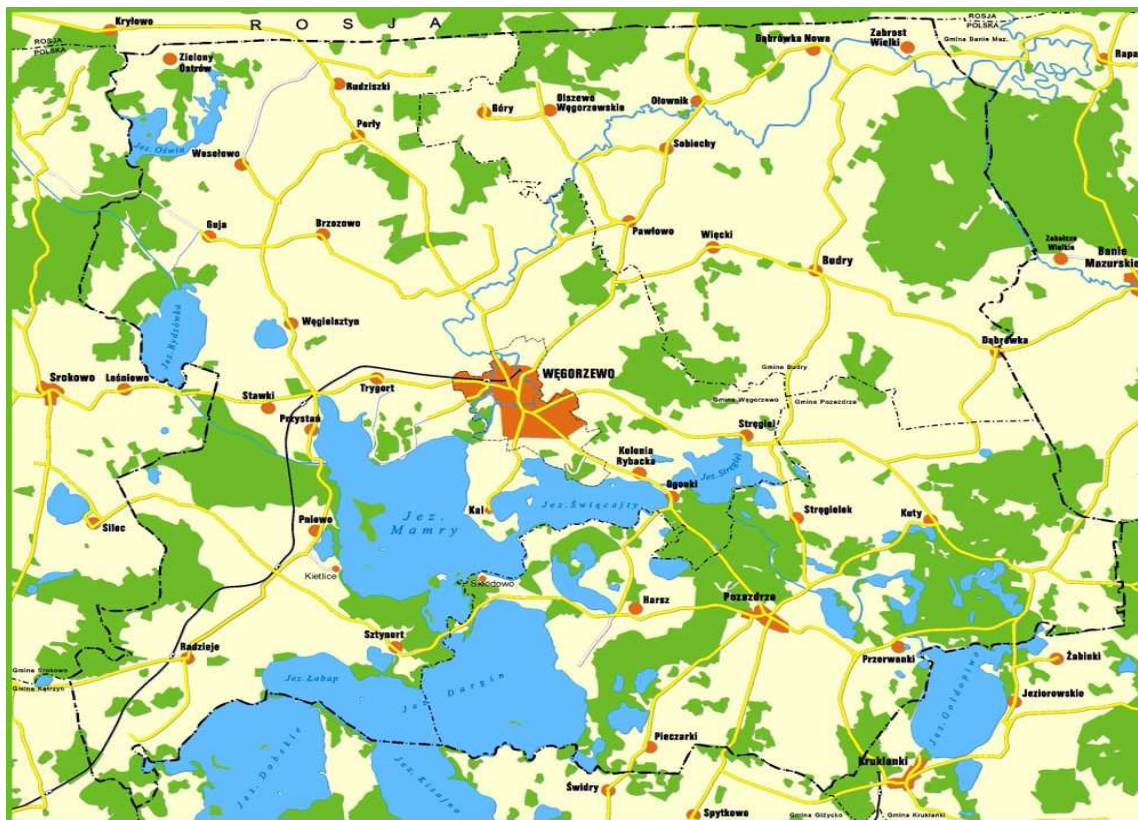
Wyniesienie nad poziom morza, duże nagromadzenie otwartych zbiorników wodnych, zajmujących ok. 15% powierzchni powiatu (łącznie ok. 160 km²)⁴, a także terenów podmokłych powoduje, że poszczególne pory roku wkraczają tu w innych terminach, niż w pozostałych regionach kraju. I tak wiosna zaczyna się tu ok. 10-14 dni później (w połowie kwietnia) i jest stosunkowo chłodna, a przygruntowe przymrozki mogą pojawiać się nawet w końcu maja bądź w pierwszych dniach czerwca. Jesień natomiast jest przeważnie długa i ciepła, przede wszystkim dzięki zbiornikom wodnym, które oddają otoczeniu nagromadzone w czasie lata ciepło. Wpływ wód powierzchniowych zaznacza się także w wilgotności powietrza, która w okresie letnim (czerwiec - sierpień) waha się od 60% do 80%. Najwięcej dni słonecznych przypada na maj i czerwiec oraz wrzesień, natomiast najmniej na listopad i grudzień. W ciągu całego roku jest tu ok. 110 dni z pełnym zachmurzeniem i ok. 160 dni z zachmurzeniem częściowym. Niektóre dane meteorologiczne przedstawiają się następująco:

³ Powierzchnia gruntów leśnych ogółem – Urząd Statystyczny w Olsztynie stan na 31.XII. 2005 r. .

⁴ Łącznie z terenami bagiennymi i małymi zbiornikami wodnymi.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

średni opad roczny za okres 10 ostatnich lat – 658 mm, najwyższy opad roczny – 859 mm, najniższy opad roczny – 380 mm.

Ryc. 2.1.1 Lokalizacja powiatu węgorzewskiego.

Wnioski

1. Powiat węgorzewski położony jest peryferyjnie w stosunku do dużych ośrodków miejskich, północna granica powiatu jest granicą Państwa.
2. Powiat położony jest w jednym z najcenniejszych i najatrakcyjniejszych przyrodniczo oraz krajobrazowo regionów kraju.
3. Wolorami środowiska naturalnego tego obszaru są:
 - zróżnicowane ukształtowanie powierzchni i jej litologia,
 - jeziora i kompleksy leśne,
 - liczne jeziora o charakterze rynnowym, połączone ze sobą ciekami naturalnymi lub kanałami oraz drugi największy polski naturalny akwen - Jeziora Mamry,
 - bogata fauna i flora, z unikalnymi w skali europejskiej gatunkami roślin i zwierząt,
 - rezerваты przyrody.
4. Warunki klimatyczne w powiecie są stosunkowo niekorzystne, z dużymi wahaniami temperatur, znacznym zróżnicowaniem i wahaniami warunków pogodowych, co skutkuje krótszym okresem wegetacji niż w południowo - zachodniej Polsce (wynosi ok. 185 dni w roku).

2.2 Charakterystyka procesów demograficznych w gminach powiatu węgorzewskiego

Powiat Węgorzewski zamieszkuje prawie 24 tys. osób. Średnia gęstość zaludnienia wynosi 35 osób na 1 km² i jest to wartość prawie o połowę niższa od średniej wartości gęstości zaludnienia w województwie, która wynosi 59 osób/km² (tab. 2.2.1.).

Tabela 2.2.1. Podział administracyjny powiatu węgorzewskiego i ludność

Wyszczególnienie	Powierzchnia w km ²	Sołectwa	Miejscowości	Ludność				Kobiety na 100 mężczyzn	Ludność przypadająca na 1 miejscowość wiejską	
				ogółem	mężczyźni	kobiety	na 1 km ²			
Powiat węgorzewski										
1996	693	58	107	25416	12820	12596	70	98	238	
2002	693	58	99	23928	11979	11949	35	99,8	242	
2005	693	58	99	23734	11858	11876	34	100	242	
Gmina miejsko-wiejska Węgorzewo										
1996	341	29	54	18223	9174	9049	54	99	337	
2002	341	29	51	17243	8627	8616	51	100	338	
2005	341	29	51	17141	8561	8580	50	100	338	
Gminy wiejskie Budry										
1996	175	15	30	3332	1713	1619	19	95	111	
2002	175	15	30	3097	1560	1537	18	98	103	
2005	175	15	30	3079	1548	1531	18	99	102	
Pozezdrze										
1996	177	14	23	3861	1933	1928	22	100	168	
2002	177	14	18	3588	1792	1796	20	100	199	
2005	177	14	18	3514	1749	1765	20	101	195	

Wskaźnik zawartych małżeństw w Powiecie Węgorzewskim w przeliczeniu na 1000 osób ludności obniżył się z 4,9 w 2002 r do 4,76 na początku roku 2006. Tym samym przyrost naturalny, który w 2002 r. wyniósł 1,73 obniżył się do 0,33 w roku 2005. Najwyższy wskaźnik zawartych małżeństw na początku 2006 r. zanotowano w Budrach (6,28), najniższy w gminie Pozezdrze (3,32).

W powiecie można zaobserwować przewagę liczby mężczyzn nad kobietami (współczynnik feminizacji wynosi 100 kobiet na 100 mężczyzn), natomiast w przypadku osób w wieku produkcyjnym proces defeminizacji jest jeszcze bardziej widoczny. Stan ten jest często interpretowany jako cecha niskiego standardu i jakości życia w danym środowisku (tab. 2.2.2.).

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Niepokojąco przedstawia się dynamika migracji ludności w powiecie w okresie od 2000 r. do 2005 r. Odpływ ludności przewyższa napływ, wskutek tego saldo migracji było ujemne i wynosiło w 2002 r. aż -130 osób, ale już w roku 2005 spadło i wynosiło -42.

Tabela 2.2.2. Migracje ludności w powiecie i gminach powiatu węgorzewskiego

Wyszczególnienie		Napływ	Odpływ	Saldo
Powiat węgorzewski	2000	299	375	-76
	2002	247	377	-130
	2005	307	349	-42

Analizując strukturę ludności w różnych kategoriach wieku zaobserwowano tendencję spadku liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym. Wzrosła natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym (tab. 2.2.3.).

Tabela 2.2.3. Struktura ludności w różnych kategoriach wieku w powiecie węgorzewskim

Wyszczególnienie	Ludność ogółem	Ludność w wieku			Ludność w wieku nieprodukcyjnym	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym	% lud. w wieku nieprodukcyjnym do ogółu	% lud. w wieku produkcyjnym do ogółu
		przedprodukcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym				
Powiat węgorzewski								
1996	25416	7137	14842	3437	10574	712	42	58
2002	23928	5564	14692	3672	9236	629	39	61
2005	23734	4910	15079	3745	8655	573	36	64
Obszar miasta Węgorzewa								
1996	12199	3313	7459	1427	4740	635	39	61
2002	11756	2576	7541	1639	4215	559	36	64
2005	11704	2291	7651	1762	4053	533	34	66
Obszary wiejskie gminy Węgorzewo								
1996	6024	1751	3340	933	2684	804	45	55
2002	5487	1328	3205	954	2282	712	42	58
2005	5437	1148	3371	918	2066	613	38	62
Gminy wiejskie								
Budry								
1996	3332	917	1898	517	1434	756	43	57
2002	3097	773	1820	504	1277	702	41	59
2005	3079	730	1835	514	1244	691	40	60
Pozezdrze								
1996	3861	1156	2145	560	1716	800	44	56
2002	3588	887	2126	575	1462	688	41	59
2005	3514	741	2222	551	1292	581	38	62

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Tabela 2.2.4. Ruch naturalny ludności w powiecie i gminach powiatu węgorzewskiego

Wyszczególnienie	Ludność	Małżeństwa	Urodzenia	Zgony	Przyrost	Małżeństwa	Urodzenia	Zgony	Przyrost	Saldo	
	ogółem		żywe	ogółem	naturalny		żywe	na 1000 ludności	migracji		
		w liczbach bezwzględnych					na 1000 ludności				
Powiat Węgorzewski											
1996	25416	103	285	230	55	4,1	11,2	9,0	2,2	-1,0	
2002	23928	119	212	254	-42	4,9	8,73	10,46	-1,73	-5,35	
2005	23734	115	227	219	8	4,8	9,39	9,06	0,33	-1,74	
Gmina miejsko-wiejska Węgorzewo											
1996	18223	79	199	152	47	4,3	10,9	8,3	2,6	-0,1	
2002	17243	81	141	194	-53	4,66	8,11	11,6	-3,05	-5,12	
2005	17141	83	165	148	17	4,78	9,50	8,52	0,98	-16,1	
Gminy wiejskie Budry											
1996	3332	14	40	34	6	4,2	12,0	10,2	1,8	-7,8	
2002	3097	19	34	31	3	5,88	10,52	9,52	-0,93	-7,42	
2005	3079	20	39	35	4	6,28	12,25	11	1,26	-7,42	
Pozezdrze											
1996	3861	10	46	44	2	2,6	11,9	11,4	0,5	-15,8	
2002	3588	19	37	29	8	5,18	10,08	9,82	0,26	-3,50	
2005	3514	12	23	36	-13	3,32	6,37	9,97	-3,6	-3,50	

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Przeprowadzona w 2007 r., w ramach prac nad strategią, analiza SWOT pozwoliła zidentyfikować następujące uwarunkowania demograficzne rozwoju powiatu węgorzewskiego:

Silne strony	Słabe strony
- relatywnie wysoki przyrost naturalny, - zróżnicowanie etniczne i kulturowe ludności.	- niska gęstość zaludnienia, - postępujący proces starzenia się ludności, szczególnie na obszarach wiejskich, - obszary odpływowe z tendencją depopulacyjną na terenach wiejskich,
Szanse	Zagrożenia
- poprawa warunków życia sprzyjająca wzrostowi liczby ludności regionu, - stworzenie nowych miejsc pracy w regionie w działalności pozarolniczej na wsi oraz poprzez rozwój małej i średniej przedsiębiorczości.	- zjawisko nielegalnej imigracji, - napływ taniej siły roboczej, - dalszy spadek poziomu życia ludności skłaniający do masowej migracji, - utrwalanie się obszarów bezrobocia, ubóstwa, zacofania cywilizacyjnego.

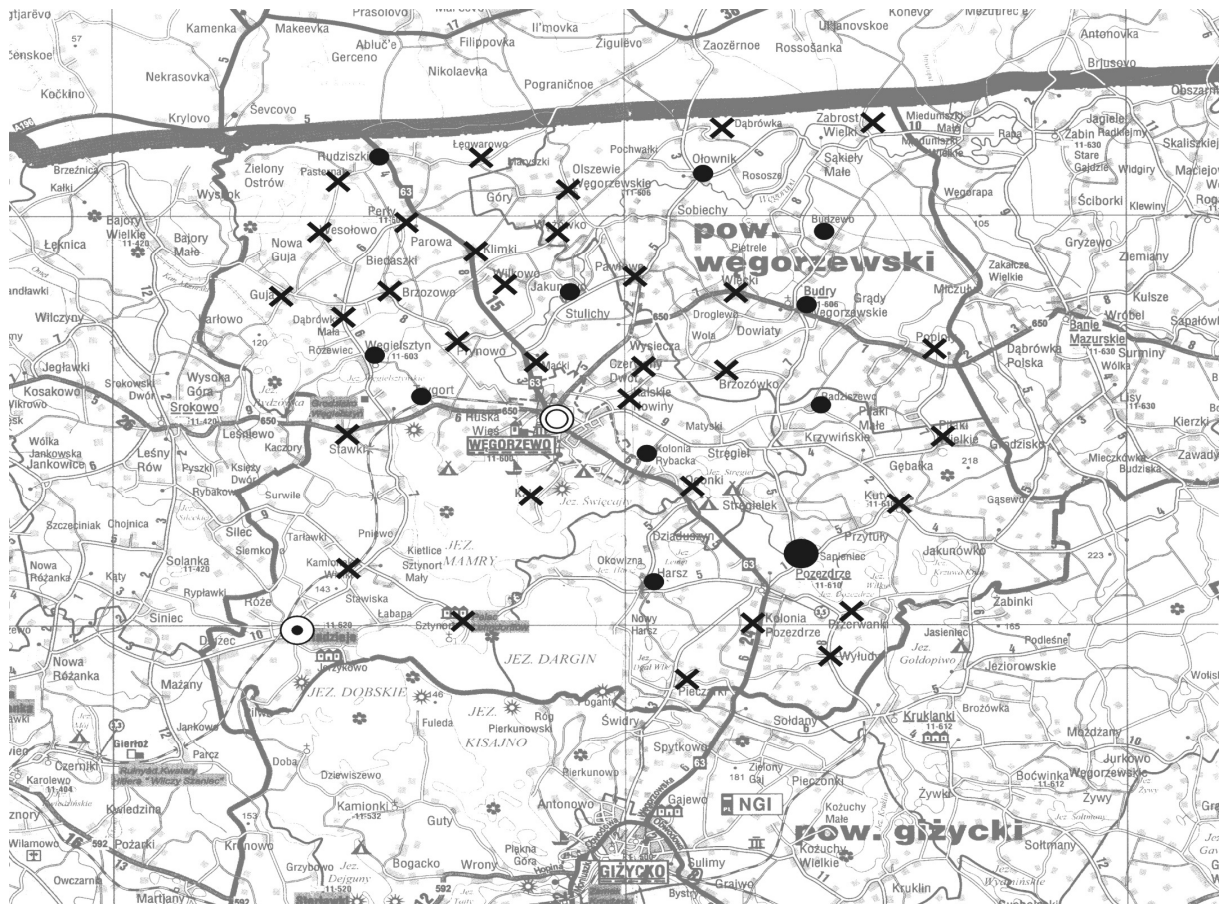
W tym miejscu warto przedstawić również sytuację w rozmieszczeniu ludności powiatu węgorzewskiego. Jak można zauważyć w powiecie brakuje „ośrodków przyciągania”. Zdecydowana większość znajdujących się na terenie powiatu węgorzewskiego miejscowości znajduje się w przedziale od 100 do 250 mieszkańców. Miejscowości te układają się pasmowo z północnego zachodu w kierunku południowego wschodu, wykorzystując przestrzeń pomiędzy kompleksami jezior (rys.2.2.1.).

Wnioski

1. W strukturze wiekowej ludności Powiatu Węgorzewskiego dominuje ludność w wieku produkcyjnym, jednak tendencje ostatnich 10 lat wskazują na stałe obniżanie się odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym, jak również produkcyjnym.
2. Śledząc procesy migracyjne obserwuje się od wielu już lat odpływ ludności. W 2005 r. we wszystkich gminach, łącznie z obszarem miasta Węgorzewa, omawiany wskaźnik był ujemny.
3. W mieście Węgorzewie zamieszkuje 49% mieszkańców powiatu. Jak wskazuje rozkład gęstości zaludnienia na obszarach wiejskich w powiecie wskaźnik ten kształtuje się na poziomie ok. 19 osób na 1 km².
4. Powiat Węgorzewski charakteryzuje się występowaniem równej liczby mężczyzn i kobiet (współczynnik feminizacji wynosi 100 kobiet na 100 mężczyzn).

Wskaźnik zawartych małżeństw w powiecie w przeliczeniu na 1000 ludności obniżył się z 11,8 w 1990 r. do 4,9 w 2002 r. ale aż do roku 2006 utrzymał się na poziomie 4,8. Przyrost naturalny, który w 1990 r. wynosił 5,1 w 2002 r. obniżył się do poziomu 1,73 i nadal spada aż do 0,33 w grudniu 2005r.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Liczba ludności:

✕ 100- 250	● 2000 - 5000
● 250 - 500	◐ 5000 - 10000
◑ 500 - 1000	◒ pow. 10000
◓ 1000 - 2000	

Rys. 2.2.1. Rozkład przestrzenny miejscowości w powiecie węgorzewskim pod względem liczby mieszkańców

2.3. Zasoby ludzkie i zatrudnienie

2.3.1. Infrastruktura społeczna

- *Edukacja*

Podobnie, jak w przypadku opieki zdrowotnej, zadania w zakresie oświaty i wychowania podzielone są pomiędzy samorządy gminne i samorząd powiatowy. W gestii gmin leży całość zagadnień związanych z utrzymaniem szkół podstawowych i gimnazjów, natomiast powiat w ramach zadań własnych odpowiada za szkolnictwo ponadgimnazjalne, ośrodki szkolno-wychowawcze i poradnie pedagogiczno-psychologiczne.

W roku szkolnym 2006/2007 w Powiecie Węgorzewskim funkcjonowało 9 szkół podstawowych, 4 gimnazja, 2 zespoły szkół średnich, 1 Ośrodek Szkolno-Wychowawczy i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. W Gminie Węgorzewo zlokalizowane są 2 przedszkola, 5 szkół podstawowych i 2 gimnazja. W Gminie Budry dzieci uczęszczają do 2 oddziałów przedszkolnych, 2 szkół podstawowych i 1 gimnazjum. Identyczna sytuacja jest w Gminie Pozezdrze.

Tabela 2.3.1.1. Placówki prowadzone przez Powiat Węgorzewski w 2007 r.

L.p.	Placówka	Skład
1	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. M. Konopnickiej	1. Szkoła Podstawowa Specjalna; 2. Gimnazjum Specjalne; 3. Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna; 4. Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy 5. Internat.
2	Zespół Szkół Ogólnokształcących	1.Liceum Ogólnokształcące im. Gen. Mariusza Zaruskiego; 2.Szkoła Policealna (spec. technik hotelarstwa); 3.Schronisko młodzieżowe.
3	Zespół Szkół Zawodowych im. Gen.J.Bema	1.Technikum (w zawodzie: technik handlowiec, technik ekonomista) 3.Zasadnicza Szkoła Zawodowa; 4.Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych (po zsz lub gimnazjum);
4.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	

Tabela 2.3.1.2. Placówki dotowane przez Powiat Węgorzewski:

L.p.	Szkoła
1	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Białymstoku z siedzibą w Węgorzewie

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Tabela 2.3.1.3. Struktura zatrudnienia: 2007/2008

Lp.	Placówka	Liczba nauczycieli wg stopni awansu*				Razem
		dplomowany	mianowany	kontraktowy	stażysta	
1	SOSW	3	19	10	9	41
2	ZSO	17	10	5	2	34
3	ZSZ	7	14	5	4	30
4	PPP	0	2,5	3	1,5	7
Razem		27	45,5	23	16,5	112

Tabela 2.3.1.4. Struktura szkół 2007/2008

Parametry	SOSW						ZSO			ZSZ					Razem
	Szkoła podstawowa	Gimnazjum	ZSZ	SPdP	Internat	Razem *	LO	SP	Razem	ZSZ	T		ULOdD	Razem	
ilość oddziałów	2	3	3	1	3	9	12	1	13	6	8		1	15	38
ilość uczniów	35	28	50	10	49	123	342	29	371	166	180		36	365	974

1. bez oddziałów internatu

Tabela 2.3.1.5. Porównanie szkół

Placówka		2004/05	2005/06	2006/07
SOSW	liczba oddziałów	13 i 5 w internacie	12 i 5 w internacie	9 i 3 w internacie
	liczba uczniów	163	140	123
	liczba nauczycieli	56	52	49
ZSO	liczba oddziałów	17	16	14
	liczba uczniów	496	462	393
	liczba nauczycieli	37	35	35
ZSZ	liczba oddziałów	19	18	15
	liczba uczniów	492	427	367
	liczba nauczycieli	27	36	31

Tabela 2.3.1.6. Obsługa i administracja

szkoły	wg EN - 3				wg SIO
	2007	2003	2004	2005	2006
SOSW	17	23	21	20	20
ZSZ	6	6,75	6	6	6
ZSO	8	8,5	8,48	9,49	9,75
PPP	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75
Razem	32,75	38,25	35,48	35,49	35,75

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Poradnia Psychologiczno –Pedagogiczna w Węgorzewie

Zatrudnia logopedów, pedagogów, psychologów. Wykonuje zadania związane z wydawaniem orzeczeń, opinii, Wcześniejszego przyjęcia dziecka do szkoły podstawowej oraz odroczenia rozpoczęcia spełniania obowiązku szkolnego.

Korzystanie z pomocy udzielanej przez poradnię jest dobrowolne i nieodpłatne. Poradnia udziela pomocy uczniom, ich rodzicom i nauczycielom przedszkoli, szkół i placówek mających siedzibę na terenie działania poradni.

Pracownicy poradni realizują zadania poradni również poza poradnią, w środowisku dzieci i młodzieży, w tym w środowisku rodzinnym.

Specjalny Ośrodek Szkolno Wychowawczy im. Marii Konopnickiej w Węgorzewie

Placówka to : 5 budynków, posesja 2,1242 ha oraz 13,32 ha – plantacja wierzby energetycznej. W strukturze znajduje się szkoła podstawowa, gimnazjum, zasadnicza szkoła zawodowa, szkoła przysposabiająca do pracy i internat. Zapewnia opiekę i kształcenie dla uczniów z upośledzeniem w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym. Prowadzone są tam zajęcia w systemie klasowo-lekcyjnym oraz zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze, terapeutyczne, zajęcia wczesnego wspomagania rozwoju, indywidualne, grupowe także w domu ucznia.

Zespół Szkół Zawodowych im. Gen. J. Bema w Węgorzewie;

3 budynki. W strukturze znajduje się technikum kształcące w różnych zawodach w zależności od zapotrzebowania, zasadnicza szkoła zawodowa i uzupełniająca liceum ogólnokształcące dla dorosłych. Szkoła osiąga wysokie wyniki na zewnętrznych egzaminach maturalnych i zawodowych. Dysponuje dobrze przygotowaną kadrą oraz nowoczesnymi pracowniami komputerowymi i pracownią multimedialną.

Zespół Szkół Ogólnokształcących w Węgorzewie

W strukturze znajduje się: Liceum Ogólnokształcące im Gen. M. Żaruskiego, szkoła policealna, schronisko młodzieżowe oraz kompleks sportowy. Placówka zatrudnia wysoko kwalifikowaną kadrę pedagogiczną co od lat przekłada się na bardzo wysokie wyniki osiągane na egzaminach maturalnych. Znaczące są też inne osiągnięcia uczniów: czołowe miejsca na olimpiadach przedmiotowych, konkursach, zawodach. Bogaty jest również kalendarz imprez środowiskowych.

W 2007 r odbyła się Debata Oświatowa, celem której było opracowanie strategii oświaty w Powiecie Węgorzewskim. Za najważniejsze i mocne strony oświaty w naszym powiecie uznano:

- wysokie kwalifikacje nauczycieli i otwartość na dalsze kształcenie
- pracownie komputerowe z dostępem do Internetu
- praca w szkole na jedną zmianę
- kompleks sportowy
- baza noclegowa przy ZSO i SOSW
- posesje szkół umożliwiające zagospodarowanie
- zewnętrzne osiągnięcia uczniów
- niewielkie odległości między placówkami
- dużo typów szkół

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

- doświadczenie w kształceniu niepełnosprawnych
- brak konkurencji między szkołami

Wnioski

Najlepiej rokujące kierunki rozwoju:

1. *Podnoszenie kwalifikacji i przekwalifikowanie nauczycieli w ramach środków zewnętrznych,*
np. Program Operacyjny Kapitał Ludzki w oparciu o zdiagnozowane potrzeby długofalowe szkół;
2. *Racjonalizacja bazy szkół, doposażenie, adaptacja z udziałem funduszy zewnętrznych;*
3. *Budowanie nowych boisk,*
4. *Doposażenie i wykorzystanie bazy noclegowej ZSO i SOSW w celu stworzenia atrakcyjnych ośrodków wypoczynku letniego, również w ramach współpracy zagranicznej wymiany młodzieży (programy Socrates, Polsko-Niemiecka Wymiana Młodzieży), turnusów rehabilitacyjnych itp.;*
5. *Stworzenie systemu monitorowania rynku pracy w celu aktualizacji oferty edukacyjnej,*

Działania doskonalące:

1. *Rozszerzenie oferty edukacyjnej dla dorosłych (w formach pozaszkolnych);*
2. *Poszukiwanie środków pozabudżetowych na wyposażenie pracowni (u pracodawców, sponsorów, z funduszy unijnych i z budżetu państwa);*
3. *Pozyskanie środków na zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne (np. wspólny projekt szkół powiatowych złożony do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych);*
4. *Stworzenie systemu wsparcia działań na rzecz pozyskiwania środków zewnętrznych przez szkoły (osoby do pisania wniosków).*
5. *Poznanie i poprawa opinii o szkołach;*

• **Kultura**

Działalność kulturalna w powiecie węgorzewskim prowadzona jest poprzez następujące placówki kultury:

- Węgorzewskie Centrum Kultury i Promocji
- Gminny Ośrodek Kultury w Pozezdrzu
- Gminny Ośrodek Kultury w Budrach
- Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie
- Biblioteki
- oraz świetlice wiejskie.

Gminne Ośrodki Kultury w zdecydowanej większości organizują święta rocznicowe i okazjonalne, prowadzą warsztaty taneczne, plastyczne, zajęcia muzyczne, wokalne, recytatorskie oraz zajęcia teatralne.

Od września 2007 w Węgorzewskim Centrum Kultury i Promocji rozpocznie swoją działalność Węgorzewska Akademia Muzyki.

Coraz większy wpływ na krzewienie kultury i rekreacji w powiecie węgorzewskim mają organizacje pozarządowe, w tym Towarzystwo Przyjaciół I Mazurskiej Brygady Artylerii im gen. Bema organizując od wielu lat Festiwal Rockowy Union of Rock. oraz Stowarzyszenie Integracji i Rozwoju Kulturowego Mniejszości Narodowej „Czeremosz”. W

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

ramach tego stowarzyszenia funkcjonuje zespół tańca ludowego , który robi karierę artystyczną w kraju i za granicą.

Bardzo ważną rolę w krzewieniu kultury i promocji gmin spełniają chóry; Moderato, Ojczyzna, Alebabki, Zaciszuki , które zrzeszone są przy ośrodkach kultury w Węgorzewie i w Budrach.

Biblioteki publiczne dla dorosłych oraz dzieci funkcjonują w następujących miejscowościach:

- Miejska Biblioteka Publiczna w Węgorzewie,
- Filie w Pełach, Radziejach, Węgielsztynie
- Biblioteka Pedagogiczna w Węgorzewie
- Gminna Biblioteka Publiczna w Pozezdrzu z filią w Kutach
- Gminna Biblioteka Publiczna w Budrach

Biblioteki oferują swoje usługi w zakresie:

- udostępniania książek i czasopism do domu i na miejscu,
- wypożyczania tzw. „książek mówionych” (taśmy z nagraniami utworów literackich) dla osób z wadami wzroku i niewidomych,
- udzielania wszelkich informacji z zakresu posiadanych zbiorów,
- prenumerowania czasopism dla dzieci, młodzieży i dorosłych, czasopism popularno-naukowych,
- pomagania w zbieraniu informacji potrzebnych do nauki w szkole, pogłębianiu wiedzy zawodowej, w doborze literatury niezbędnej do studiów i pracy naukowej,
- realizowania zamówienia międzybiblioteczne, w ramach których można skorzystać ze zbiorów każdej placówki krajowej sieci bibliotecznej,
- prowadzenia usług kserograficznych,
- umożliwiania dostępu do Internetu.

Wnioski

1. *Sytuacja w krzewieniu kultury w powiecie węgorzewskim nie jest zadowalająca, z uwagi na zbyt mały zakres oferowanych form teatralnych, kabaretowych i muzycznych oraz warsztatów muzycznych i teatralnych dla dzieci i młodzieży.*
2. *Zbyt mała jest aktywność w kierunku pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania przedsięwzięć kulturalnych w poszczególnych gminach. Najbardziej aktywną pod tym względem jednostką w powiecie węgorzewskim jest Muzeum Kultury Ludowej, które pozyskuje rok rocznie zewnętrzne środki min. z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na organizację Międzynarodowego Jarmarku Kultury Ludowej , Herodów, warsztatów garncarskich itp.*
3. *Praktycznie wszystkie ośrodki kultury cierpią na brak wykwalifikowanych instruktorów.*
4. *Większość z nich wymaga remontu i rozbudowy bazy lokalowej, wymiany wyposażenia i sprzętu nagłaśniającego.*
5. *Biblioteki wymagają dofinansowania na wymianę i uzupełnienie woluminów , uzupełnienie sprzętu informatycznego i wyposażenia .*

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

• *Sport*

Działalność sportowa w powiecie koncentruje się przy szkołach, które dysponują najlepszą bazą, UKS-ach (11), stowarzyszeniach i klubach sportowych. Prawie wszystkie szkoły organizują swoje własne rozgrywki sportowe (przede wszystkim w siatkówce, piłce nożnej i tenisie stołowym). Organizowane są również doraźne turnieje międzygminne czy na szczeblu powiatowym.

W roku 2007 w Węgorzewie powstał Ośrodek Sportu i Rekreacji (OSiR), który ma za zadanie inicjowanie, organizowanie i upowszechnianie szeroko pojętej kultury fizycznej; organizowanie zajęć, zawodów, imprez sportowo-rekreacyjnych. Zadaniem priorytetowym dla ośrodka są: upowszechnianie sportu szkolnego na poziomie szkół podstawowych i gimnazjów, współdziałanie ze stowarzyszeniami kultury fizycznej, klubami sportowymi, sołectwami oraz innymi jednostkami działającymi na terenie Gminy Węgorzewo, tworzenie warunków uczestnictwa w życiu sportowo-rekreacyjnym osobom niepełnosprawnym; zarządzanie oraz efektywne gospodarowanie powierzonymi obiektami, urządzeniami sportowymi, i terenami rekreacyjno - sportowymi, określonymi przez Burmistrza Węgorzewa; podejmowanie działań zmierzających do rozbudowy bazy sportowej Gminy Węgorzewo.

OSiR został wyposażony w następujący majątek: miejska hala sportowa w Węgorzewie przy Gimnazjum, stadion sportowy w Węgorzewie przy ul. Turystycznej, tereny rekreacyjne w Parku Jerzego Andrzej Helwina, ośrodek wypoczynkowy Wspólnota Oświatowa w Przystani.

Obiekty sportowe w Powiecie Węgorzewskim:

• **Hale**

1. Przy Gimnazjum im Jerzego Andrzeja Helwina - kompleks składający się z trzech hal. Jedna o wymiarze 48 x 24 m i dwie mniejsze o wymiarach 30 x 18 m i 18 x 12 m. Obiekt wyposażony jest w niezbędną infrastrukturę sanitarną (szatnie, natryski itp.) oraz widownię na ok. 500 miejsc.
2. Przy Zespole Szkół Ogólnokształcących - 36 x 18 metrów z widownią na 250 miejsc, siłownią i małym basenem
3. Dwie pełnowymiarowe hale sportowe w 1 Mazurskiej Brygadzie Artylerii,
4. 7 sal sportowych szkolnych w Węgorzewie, w Radziejach, Węgielsztynie, Więckach, Budrach i w Pozezdrzu.

• **Stadiony i boiska sportowe**

1. Stadion miejski w Węgorzewie przy ul. Turystycznej, wymiary boiska 102 x 68 m. Dwie szatnie z natryskami, boczne boisko trawiaste. Pojemność trybun 600 miejsc. Bieżnia żuźlowa 8 torów na prostej i 6 torów na pozostałej części, skocznia w dal, rzutnia do kuli.
2. Na terenie Gminy Węgorzewo jest wiele niewymiarowych boisk sołeckich, które zostały wykonane w czynie społecznym przez mieszkańców poszczególnych sołectw. Do najlepszych należą boiska w Trygorcie, Prynowie i Kolonii Rybackiej.

Wiodące dyscypliny sportowe w Powiecie Węgorzewskim to: żeglarsstwo, piłka nożna, tenis stołowy, piłka siatkowa i kajakarstwo.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Z rozgrywek sportowych organizowanych przez samorządy gmin, kluby i stowarzyszenia, rangę międzynarodową i ogólnopolską posiadają: *Wojskowe Mistrzostwa Europy CISM w Żeglarskim, Regaty o „Złoty Puchar Mazur”* w międzynarodowej klasie żeglarskiej OPTYMIST, *Międzynarodowy Bieg - Półmaraton Węgorza*, Mistrzostwa Wojska Polskiego w Wędkarstwie Podludowym, Mistrzostwa Wojska Polskiego w Wędkarstwie Spławikowym, Mistrzostwa Polski Jachtów Kabinowych, Regaty o Puchar Burmistrza Węgorzewa, Bojerowe Mistrzostwa Polski .

Wnioski

1. *Powstanie OSiR w Gminie Węgorzewo pozwoli na koncentrację działań w zakresie sportu oraz pozwoli na absorpcję środków unijnych. W powiecie znajduje się wystarczająca ilość hal sportowych, brakuje natomiast innych obiektów np. pełnowymiarowego krytego basenu, kortów tenisowych.*
2. *Kluby sportowe mają problemy z magazynowaniem sprzętu głównie żeglarskiego typu kajaki, żaglówki – zbyt mała baza i zaplecze lokalowe .*
3. *W powiecie odbywają się liczne imprezy sportowe o znaczeniu lokalnym, krajowym i międzynarodowym.*

• **Organizacje pozarządowe**

W demokratycznym społeczeństwie organizacje pozarządowe stanowią znakomitą bazę dla rozwoju lokalnych społeczności, gdyż skupiają najaktywniejszych i najbardziej wrażliwych na sprawy społeczne obywateli danego środowiska. Niezbędne jest włączenie podmiotów pozarządowych w system funkcjonowania powiatu na zasadzie równoprawnego partnerstwa.

Rada Powiatu w Węgorzewie oraz Rady poszczególnych gmin każdego roku zatwierdzają dokument pt. **„Program i zasady współpracy Powiatu Węgorzewskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”**, którego podstawę prawną stanowi ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U nr 96, poz. 873 ze zmianami).

U podstaw niniejszego dokumentu leży dążenie do pełniejszej realizacji zadań powierzonych samorządowi powiatowemu i efektywniejszego wykorzystywania środków finansowych i poza finansowych przeznaczonych na ten cel poprzez aktywny udział organizacji pozarządowych w ich realizacji.

Podstawą przyjęcia tych zasad jest przekonanie władz samorządowych o korzyściach płynących z tej współpracy polegających w szczególności na:

- umacnianiu w świadomości społecznej poczucia współodpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie i wspólnotę lokalną,
- budowaniu społeczeństwa obywatelskiego poprzez aktywizację społeczności lokalnej,
- prowadzeniu nowatorskich i bardziej efektywnych działań, uzupełnieniu działań w zakresie nie objętym jej ustawowymi kompetencjami,
- wspieraniu sektora publicznego w realizacji niektórych zadań publicznych.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Ogółem w powiecie węgorzewskim jest zarejestrowanych 46 organizacji pozarządowych (Załącznik nr 2 do PRL) , które w większości są członkami Rady Organizacji Pozarządowych Ziemi Węgorzewskiej.

Spośród nich najbardziej aktywnymi organizacjami są:

- Towarzystwo Przyjaciół I MBA im. Gen J. Bema
- Cywilno-Wojskowy Klub Sportowy Węgoria
- Węgorzewskie Towarzystwo Regatowe
- Uczniowski Klub Sportowy „Koszałek Opałek”
- Towarzystwo Ratowania Dziedzictwa Kulturowego Kresów Dawnych i Obecnych „Ojcowizna”
- Stowarzyszenie Integracji i Rozwoju Kulturowego Mniejszości Narodowej „Czeremosz”
- Lokalna Grupa Działania (LGD9) Leader+
- Węgorzewskie Stowarzyszenie Przedsiębiorców
- Związek Harcerstwa Polskiego
- Polski Związek Wędkarski Okręg Warmińsko – Mazurski Koło Węgorzewo - Miasto

Głównie realizują one zadania w zakresie:

- podtrzymywania tradycji narodowych, pielęgnowania polskości, oraz rozwoju świadomości kulturowej,
- wspierania kultury, sztuki i ochrony dóbr kultury,
- wspierania aktywności społecznej na obszarach wiejskich,
- upowszechniania kultury fizycznej i sportu,
- ochrony środowiska naturalnego

Lp.	2005	2006	2007
Gmina Węgorzewo	71.600,00	100.213,00	129.000,00
Gmina Pozezdrze	0	3.997,00	6.000,00
Gmina Budry	0	0	0
Powiat Węgorzewski	19.450,00	27.230,00	38.400,00

Tabela nr 2.3.1.7 Środki budżetowe przekazane organizacjom pozarządowym.

Opracowanie własne na podstawie informacji przekazanych przez gminy.

Wnioski

1. *W ciągu ostatnich dwóch lat zauważa się bardzo dynamiczny wzrost aktywność społecznej wśród członków organizacji pozarządowych.*
2. *Widać wyraźny wzrost środków finansowych przeznaczanych przez lokalne samorządy na współpracę z organizacjami pozarządowymi.*
3. *Koniecznym wydaje się wdrożenie szkoleń z zakresu partnerstwa publiczno-prywatnego oraz z zakresu budowania partnerstwa pomiędzy sektorem publicznym a pozarządowym.*
4. *Rada Organizacji Pozarządowych Ziemi Węgorzewskiej nie przejawia w zasadzie żadnej aktywności. Jest to mało aktywny związek wymagający zdecydowanych zmian kierunku pobudzenia aktywności członków Rady.*
5. *W celu podniesienia poziomu wiedzy i umiejętności sięgania po zewnętrzne źródła dofinansowania projektów, realizowanych przez organizacje pozarządowe, należy w przeprowadzić na szeroką skalę szkolenia, warsztaty i seminaria.*

• **Ochrona zdrowia**

Stacjonarną opiekę zdrowotną w roku 2006 świadczyły w Powiecie Węgorzewskim dwa szpitale: *Mazurskie Centrum Zdrowia Szpital Powiatowy w Węgorzewie Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej oraz Szpital Psychiatryczny ZOZ w Węgorzewie.*

Samorząd Powiatowy jest organem założycielskim dla Mazurskiego Centrum Zdrowia Szpitala Powiatowego. Placówka jest samodzielną jednostką finansowaną przez NFZ. Ponadto Powiat jest organem założycielskim dla SP ZOZ w Likwidacji, który obecnie poza procesem likwidacji wykonuje zadania z zakresu edukacji i profilaktyki zdrowotnej poprzez Poradnię Promocji Zdrowia i Edukacji Seksualnej.

Proces likwidacji powinien zakończyć się w grudniu 2008 roku.

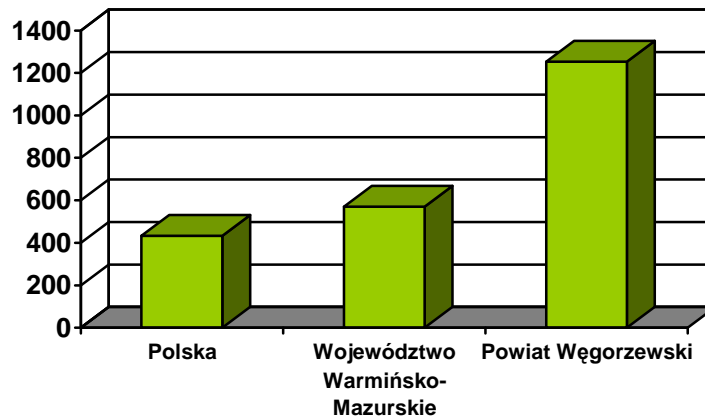
Działające oddziały: chorób wewnętrznych, detoksykacyjny, rehabilitacyjny, pracownie, EKG, USG, RTG, poradnia diabetologiczna, neurologiczna. Szpital dysponuje 96 łózkami.

Szpital Psychiatryczny SP ZOZ: dysponuje 196 łózkami, w strukturach szpitala działa również Poradnia zdrowia psychicznego.

Pomoc doraźną zabezpiecza firma Falck dysponująca karetką R i transportową. Falck zapewnia także opiekę nocną i po godzinach przyjęć lekarzy rodzinnych oraz w niedziele i święta.

Na jednego lekarza rodzinnego w Powiecie Węgorzewskim przypada aż 1252,63 osoby, gdy już w całym kraju przypadają 433 osoby na 1 lekarza, w województwie – 570 osób (rys.2.4.1.1.).

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Rys.2.3.1.1. Liczba osób przypadających na jednego lekarza rodzinnego

Na terenie powiatu swoją działalność prowadzą lekarze rodzinni i lekarze specjaliści:

- Gmina Węgorzewo – 6 lekarzy
- Gmina Budry – 1 lekarz
- Gmina Pozezdrze – 2 lekarzy
- Gabinety pielęgniarek: Zdrowe Dziecko - Gabinet Pielęgniarek Szkolnych Węgorzewo, Wadem - Gmina Budry, pielęgniarki i położne, Vita – Gmina Węgorzewo, pielęgniarki i położne
- Lekarze Stomatolodzy: 12 gabinetów
- Poradnia ginekologiczna – 3
- Poradnia laryngologiczna – 1
- Poradnia okulistyczna – 2
- Poradnia alergologiczna – 1
- Poradnia chirurgiczna – 1
- Poradnia diabetologiczna – 1
- Gabinet fizjoterapii - 2
- Laboratorium analiz medycznych – 2
- Poradnia terapii uzależnień – 1
- Poradnia dermatologiczna - 1
- Poradnia neurologiczna - 1
- Niepublicznego Zakładu Opieki Paliatywnej Domowej Hospicjum Domowe

Zgodnie z prognozami demograficznymi w najbliższych latach znacznie wzrośnie liczba ludności w wieku poprodukcyjnym. Wyłoni się silniejszy popyt na specyficzne usługi zdrowotne, pielęgnacyjne, rehabilitacyjne i bytowe.

• **Pomoc społeczna**

Zadania związane z polityką społeczną na terenie Powiatu Węgorzewskiego realizują:

- *Dom Pomocy Społecznej w Węgorzewie* - przeznaczony jest dla 320 osób niepełnosprawnych intelektualnie (mężczyźni). Celem Domu jest zapewnienie mieszkańcom całodobowych świadczeń, na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie usług bytowych, opiekuńczych, wspomagających i edukacyjnych.
- *Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie* – do zadań jednostki należy m.in. organizowanie i zapewnianie usług o określonym standardzie w domach pomocy

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz kierowanie osób ubiegających się o przyjęcie do domu pomocy społecznej [DPS], realizowanie powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych, prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej, pomoc w integracji ze środowiskiem, organizowanie i prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych. Ponadto PCPR realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

- *Ośrodek Adopcyjno – Opiekuńczy w Węgorzewie* – do zadań ośrodka należy m.in. promowanie i upowszechnianie różnorodnych form rodzinnej opieki zastępczej, w tym zwłaszcza rodzin zastępczych, aktywne pozyskiwanie i kwalifikowanie kandydatów na rodziców zastępczych, szkolenie kandydatów zawiązujących rodzinną opiekę zastępczą, dobór i przygotowywanie dzieci, w tym dzieci własnych opiekunów zastępczych do zmian w rodzinie i do pobytu w zastępczych środowiskach rodzinnych.
- *Powiatowy Dom Samopomocy w Węgorzewie* - zapobieganie społecznej izolacji osób z zaburzeniami psychicznymi, podnoszenie umiejętności w zakresie samodzielnego funkcjonowania w życiu społecznym i rodzinnym, aktywizacja do podejmowania ról i zadań umożliwiających funkcjonowanie w życiu, zapewnianie wsparcia w trudnych sytuacjach i decyzjach życiowych, edukacja rodzin i opiekunów niepełnosprawnych, współpraca z nimi.
- *Warsztat Terapii Zajęciowej w Olszewie Węgorzewskim* - realizuje zadania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej. Celem tej rehabilitacji jest ogólny rozwój i poprawa sprawności, niezbędnych do prowadzenia przez osobę niepełnosprawną niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia. Podstawową działalność Warsztatu Terapii Zajęciowej finansuje PFRON.
- *Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pozezdrzu*
- *Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Budrach*
- *Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Węgorzewie.*
Ośrodki Pomocy Społecznej zajmują się realizacją wszelkich zadań z zakresu pomocy społecznej, zarówno zadań gminy jak i zleconych do realizacji przez Państwo.
- *Świetlica Socjoterapeutyczna Dom w Węgorzewie*
- *Ogniska Wychowawcze Przyjazny Kącik w Węgorzewie*
- *Świetlica Socjoterapeutyczna Pinokio w Węgielsztynie*
W ww. świetlicach sprawowana jest opieka nad uczniami z rodzin patologicznych .

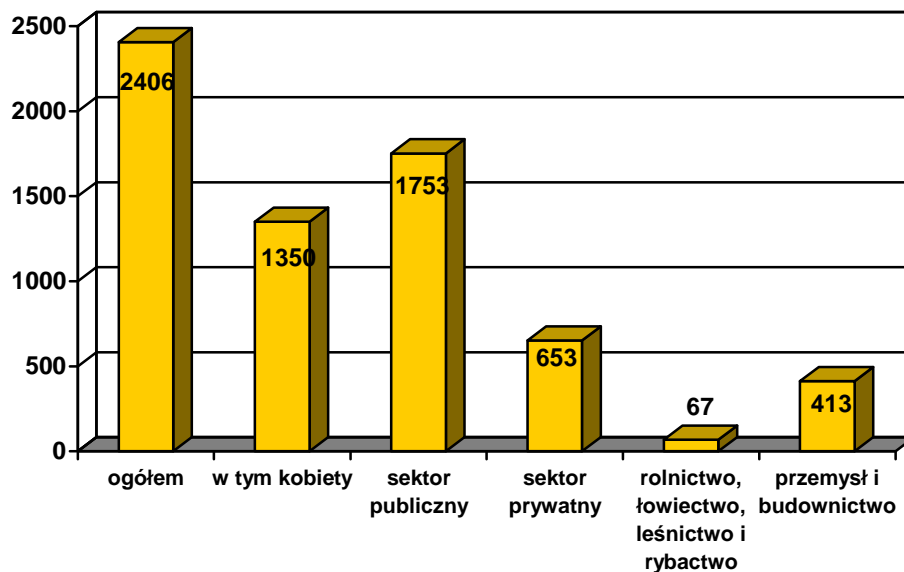
Wnioski

1. *Dostosowanie zakładów opieki zdrowotnej do standardów wytyczonych przez rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10.11.06r.do roku 2012 jest niemożliwe ze względu na: brak środków finansowych (samorządy nie posiadają odpowiednich środków, oraz, zbyt krótki termin realizacji.*
2. *Najpoważniejszym problemem powiatu węgorzewskiego jest pozyskanie środków na dostosowanie DPS do standardów. Modernizacja istniejących budynków i budowa nowych pawilonów pochłonie kwotę 26 mln zł. W 2007 roku rozpoczęto dostosowanie jednego budynku i planuje się w roku 2008 rozpoczęcie budowy jednego pawilonu na 30 osób. Dalsze prace uzależnione będą od pozyskania środków zewnętrznych.*
3. *Brak jest lekarzy rodzinnych, specjalistów, zaczyna brakować pielęgniarek (wyjazdy zagraniczne, zbyt niskie płace).*
4. *Na terenie powiatu brakuje poradni onkologicznej, kardiologicznej, chorób płuc.*

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

• Rynek pracy

Na początku roku 2006 ogółem w Powiecie Węgorzewskim pracowało 2406 osób co stanowiło 1,3% ogółu pracujących w województwie warmińsko-mazurskim i 10,1% wszystkich mieszkańców Powiatu Węgorzewskiego. Należy tu nadmienić, że wśród mieszkańców powiatu tylko 63,5% to osoby w wieku produkcyjnym. Nadal więcej osób pracuje w sektorze publicznym (73%) niż w prywatnym, zmalała liczba osób pracujących w rolnictwie, łowiectwie, leśnictwie i rybactwie z 3.3% w roku 2003 do 2,8 % w grudniu 2005 roku (rys.2.3.1.2.).

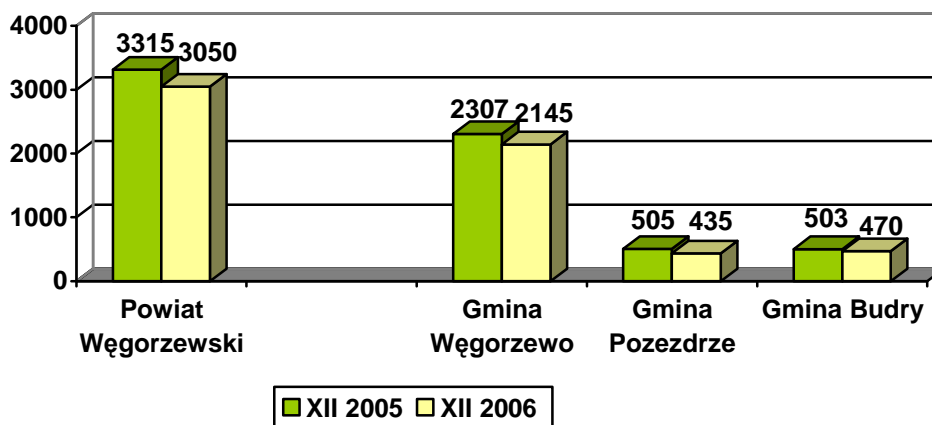

Rys.2.3.1.2. Zatrudnienie na dzień 31 grudnia 2006 roku.

Do końca roku 2006 liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Powiecie Węgorzewskim wynosiła 3050 osób. Jest o 265 osób mniejsza niż w analogicznym okresie w roku 2005. Przyczyny spadku liczby bezrobotnych to: ich odpływ z powodu podjęcia zatrudnienia, wyjazdy z miejsca zamieszkania w celu poszukiwania pracy, a także migracja zarobkowa do krajów Unii Europejskiej. Niestety nie zmienia to faktu, że Powiat Węgorzewski znajduje się na drugim miejscu, za Powiatem Braniewskim wśród powiatów w województwie warmińsko-mazurskim o najwyższej stopie bezrobocia. W grudniu 2006 roku wynosiła ona 36%, gdy stopa wojewódzka wynosiła 23,7%, zaś krajowa 14,9%.

W roku 2006 zmniejszyła się stopa bezrobocia średnio o 2,4% w stosunku do roku 2005. Tym samym odnotowano spadek liczby bezrobotnych w poszczególnych gminach (rys. 2.3.1.3.).

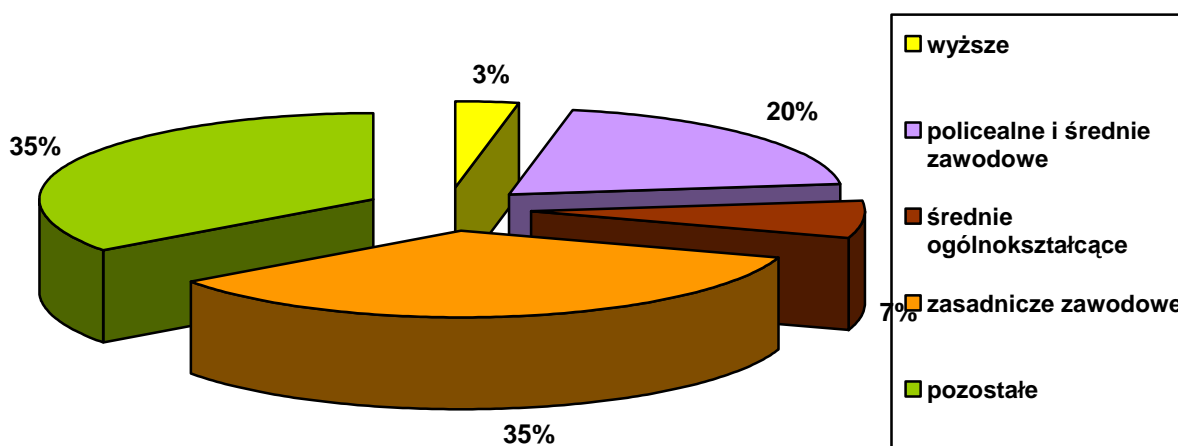
Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Rys. 2.3.1.3. Liczba bezrobotnych w gminach w latach 2005 - 2006

Obszary wiejskie należą do najbardziej zagrożonych negatywnym wpływem bezrobocia. Właśnie tam najtrudniej jest wygenerować potencjał zdolny ożywić lokalną gospodarkę w taki sposób aby zwiększyć zapotrzebowanie na siłę roboczą. Liczba osób bezrobotnych zamieszkałych na wsi wynosiła łącznie w całym powiecie – 1752 osoby, co stanowiła 56,5% ogółu bezrobotnych, w tym 901 osób to kobiety. Tu również odnotowano tendencję spadkową w stosunku do roku 2005 – liczba osób bezrobotnych zmniejszyła się o 170 (1922).

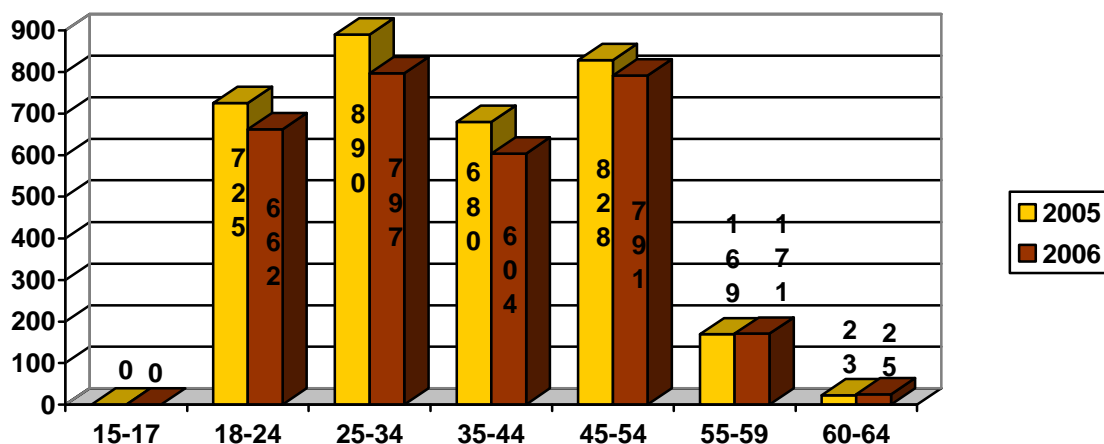
Wśród zarejestrowanych bezrobotnych dominują osoby o niskim poziomie wykształcenia (rys.2.3.1.4). Pod koniec roku 2006 aż 69,57% ogółu bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem niższym od średniego – 2122, w tym 1054 osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz 1068 osób z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej (podstawowym).

Rys.2.3.1.4. Bezrobotni według poziomu wykształcenia w ujęciu procentowym według stanu na dzień 31.12.2006 r.

Wśród bezrobotnych zarejestrowanych na koniec grudnia 2006 roku dominowali bezrobotni będący w kategorii wiekowej - od 25 do 34 lat, tj. 797 osób, stanowiły one 26,1 % wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych. 791 osób to bezrobotni w wieku 45 - 54 lata, 662 to osoby w wieku 18 - 24 i 604 w wieku 35 - 44. 196 osób to bezrobotni w wieku 55 - 64. Sytuację tych grup bezrobotnych przedstawia poniższa tabela.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Rys.2.3.1.5. Bezrobotni według wieku według latach 2005 – 2006.

W grupach wiekowych 55-59 i 60-64 zaobserwowano wzrost rejestracji do analogicznego okresu w roku 2005.

W grudniu 2006 roku zarejestrowanych było 2555 osób bezrobotnych nie posiadających prawa do zasiłku, stanowili oni 83,77 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych.

O ile liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi w porównaniu do roku 2005 spadła o 170 osób, to liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy wzrosła z 90 do 93. Jest to wynikiem większego zainteresowania ofertami pracy i szkoleń dla osób z orzeczoną stopniem niepełnosprawności.

Powiatowy Urząd Pracy w Węgorzewie organizuje i finansuje z Funduszu Pracy szkolenia bezrobotnych, które mają na celu zwiększenie ich szans na uzyskanie zatrudnienia, podwyższenia dotychczasowych lub nabycia nowych kwalifikacji zawodowych. Szkolenia organizowane są w oparciu o analizy rynku pracy, wpływające od pracodawców oferty pracy oraz wnioski bezrobotnych. W 2006 roku ze szkoleń skorzystało ogółem 222 osoby bezrobotne w tym 104 kobiety, 81 osób do 25 roku życia, 15 osób bezrobotnych niepełnosprawnych i 8 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy.

Wnioski

1. Bezrobocie jest jednym z najważniejszych problemów w rozwoju społeczno-gospodarczym powiatu.
2. Jedynie 16,2% zarejestrowanych bezrobotnych posiada prawo do zasiłku.
3. Wysoki jest udział osób bezrobotnych o wykształceniu podstawowym – 35% i zawodowym – 35%.
4. Tylko 3% osób bezrobotnych posiada wyższe wykształceniem (83 osoby).
5. Zmniejszenie się stopy bezrobocia jest wynikiem migracji do krajów Unii Europejskiej, co nie zawsze jest korzystne dla naszego rynku pracy. Zwykle są to ludzie wykształceni w zawodach, na które jest zapotrzebowanie również w kraju np. lekarze, pielęgniarki, pracownicy budowlani.
6. Rośnie efektywność form aktywizacji organizowanych przez Urząd Pracy – za rok 2005 kształtowała się ona na poziomie 44%.

2.4. Ocena gospodarczego poziomu rozwoju powiatu węgorzewskiego

Transformacja ustrojowa w Polsce zapoczątkowana w 1989 r. stworzyła warunki do swobodnego decydowania o własnym losie i możliwości podejmowania działalności gospodarczej. W pierwszych latach przemian, sektor małej i średniej przedsiębiorczości (MSP) rozwijał się bardzo dynamicznie. Stał się motorem wzrostu produktu krajowego ze względu na dużą elastyczność w działaniu i szybkie dostosowywanie się do wymogów rynku. Spowodowało to powstanie różnic w poziomie rozwoju lokalnych gospodarek zależnie od lokalizacji, zasobów naturalnych oraz ogólnych warunków inwestycyjnych.

Umiejętność obiektywnej i efektywnej oceny poziomu dywersyfikacji gospodarki obszaru może być skutecznym narzędziem w ręku zarówno lokalnych kreatorów polityki, jak i przedsiębiorców. Wyniki analiz ekonomicznych stanowią syntetyczny obraz dynamiki rozwoju i koncentracji zmiennej analizowanej w obszarze badanym względem poziomu rozwoju tej zmiennej w obszarze referencyjnym.

Analizując dane statystyczne powiatu węgorzewskiego, można stwierdzić, iż na jego obszarze w okresie 2001 - 2003 ogólna liczba podmiotów gospodarczych sukcesywnie rosła, zaś w 2004 r. na terenie gminy Węgorzewo odnotowano wysoki spadek o 46 podmiotów w stosunku do wyniku w roku poprzednim. W roku 2005 r. spadek liczby podmiotów gospodarczych zanotowano tylko w gminie Budry. Ogólna liczba podmiotów gospodarczych w powiecie węgorzewskim w 2006 r. była najwyższa w stosunku do pozostałych lat analizowanego okresu i wyniosła 1495 podmiotów. W 2001 r. w systemie REGON zarejestrowanych było 1458 jednostek gospodarczych, rok później – 1469, w 2003 r. – 1477, a w 2004 r. zanotowano najniższy stan – 1429 podmiotów gospodarczych.

W latach 1995 – 2006 największy przyrost, ponad 4-krotny, odnotowano w przypadku sekcji obsługa nieruchomości i firm, prawie 2,5-krotnie wzrosła liczba firm budowlanych. Liczba hoteli i restauracji do roku 2005 podwoiła się. Dominującą sekcją w strukturze podmiotów gospodarczych w powiecie węgorzewskim jest handel i naprawa, która w badanym okresie wzrosła o prawie 53%.

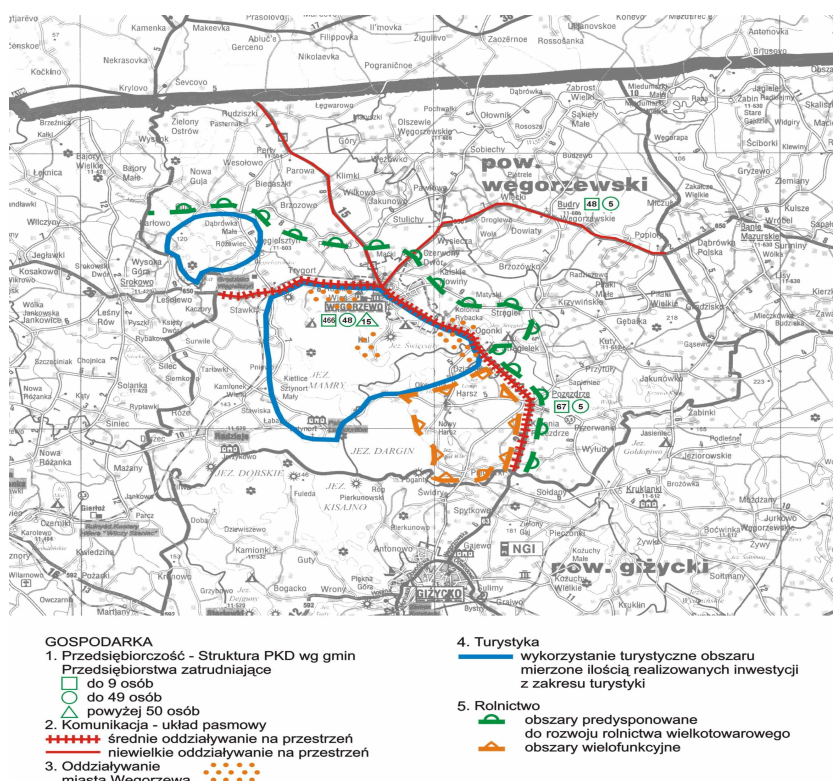
Największa liczba podmiotów gospodarczych w powiecie węgorzewskim znajduje się w mieście i gminie Węgorzewo, przy czym łącznie w 2006 r. odnotowano w rejestrze 1263 jednostek gospodarczych, które stanowią prawie 85% ogólnej liczby podmiotów funkcjonujących w powiecie. Największa dynamika wzrostu liczby podmiotów gospodarczych miała miejsce w gminie Węgorzewo z największym przyrostem o 48 podmiotów gospodarczych w roku 2005. W tym samym czasie w gminie Pozezdrze funkcjonowało 129 podmiotów gospodarczych, w gminie Budry 94 podmioty. W gminie Budry odnotowano spadek liczby podmiotów gospodarczych w badanym okresie ze 100 podmiotów w roku 2004 do 94 podmiotów w roku 2005. Strukturę liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w powiecie węgorzewskim przedstawiono w tabeli 2.4.1 i na ryc. 2.4.1.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Wyszczególnienie	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Budry - gmina wiejska	93	92	98	100	94	95
Pozezdrze - gmina wiejska	128	123	125	121	129	137
Miasto i gmina Węgorzewo	1237	1254	1254	1208	1256	1263
Ogółem	1458	1469	1477	1429	1479	1495

Tabela 2.4.1 Struktura podmiotów gospodarczych według gmin powiatu węgorzewskiego w latach 2001 – 2006.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Bazy Danych Regionalnych, GUS.

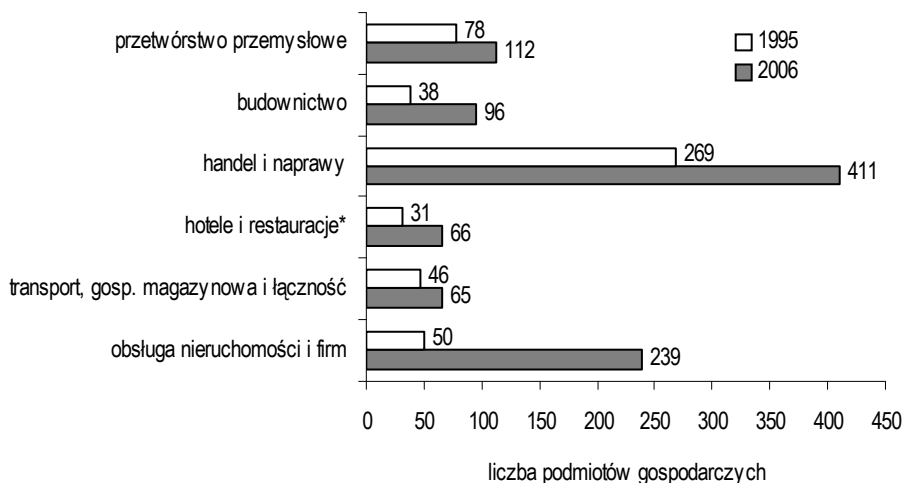

Ryc. 2.4.1. Uwarunkowania gospodarcze rozwoju powiatu węgorzewskiego

Największą zmianę liczby podmiotów gospodarczych w powiecie zanotowano w sekcji obsługa nieruchomości i firm. Większość podmiotów zarejestrowanych w tej sekcji zajmowała się usługami związanymi z prowadzeniem działalności gospodarczej: działalnością rachunkowo-księgową, zarządzaniem nieruchomościami mieszkalnymi, reklamą. W sekcji tej zarejestrowane były także jednoosobowe podmioty gospodarcze prowadzące działalność wyłącznie na rzecz jednego podmiotu.

Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w wybranych sekcjach w latach 1995-2006 przedstawiono na rysunku 2.4.1.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Rys. 2.4.1. Liczba podmiotów gospodarczych w powiecie węgorzewskim w wybranych sekcjach w latach 1995 - 2006⁵.

W strukturze podmiotów według form organizacyjno-prawnych zdecydowanie przeważają osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Pod koniec 2006 r. stanowiły prawie 70% wszystkich zarejestrowanych podmiotów. Ponadto stosunkowo licznie reprezentowane były spółki (8%), natomiast nie prowadzą działalności na terenie powiatu przedsiębiorstwa państwowe. Z danych zaprezentowanych w tabeli 2.5.2 wynika, iż w roku 2004 zanotowano spadek liczby podmiotów w stosunku do roku 2003 (o 3,2%) przy czym dotyczył on przede wszystkim liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, gdzie notowany spadek wynosił 6,6% do liczby z roku poprzedniego. W 2003 r. odnotowano spadek o 12% podmiotów gospodarczych w kategorii spółek.

W badanym okresie do roku 2003 zanotowano stopniowy wzrost liczby jednostek gospodarczych, za wyjątkiem 2004 r.

W 2005 r. ogólna liczba podmiotów gospodarczych wzrosła, przy czym, liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wzrosła o 37% a liczba spółek wzrosła o 7,2% w stosunku do wyniku z poprzedniego roku. Największa liczba podmiotów gospodarczych została odnotowana w 2006 r., zmiana nastąpiła w wyniku wzrostu liczby spółek (powstało 16 podmiotów w tej sekcji).

Tabela 2.4.2 Podmioty gospodarki narodowej w powiecie węgorzewskim według wybranych form organizacyjno-prawnych w latach 2002 - 2006*.

Wyszczególnienie	Ogółem	Spółki	Spółdzielnie	Osoby fizyczne	Pozostałe
2001	1458	144	12	1065	237
2002	1469	140	12	1061	256
2003	1477	123	12	1070	272
2004	1429	125	12	999	293

⁵ Dane według stanu na 31.XII.2005 r.

* Liczba hoteli i restauracji stan na koniec 2005 r. (zmiana katalogowania podmiotów gospodarczych wg. wybranych sekcji)

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

2005	1479	134	12	1036	297
2006	1495	150	12	1036	297

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie.

* Dane według stanu na 31.XII.2006 r.

Aktywne zabieganie o dofinansowanie działań ze środków zewnętrznych oraz prorozwojowa polityka w zakresie małych i średnich przedsiębiorstw propagowana przez poszczególne jednostki samorządu terytorialnego bezpośrednio przyczyniają się do zwiększenia dochodów jak i wydatków tych jednostek, spadku bezrobocia i rozwoju gospodarczego powiatu węgorzewskiego.

Najwyższa wartość dochodów spośród wszystkich jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu węgorzewskiego powstaje w gminie Węgorzewo. W 2006 r. łącznie wyniosły one prawie 44% ogółu dochodów (tab. 2.4.3).

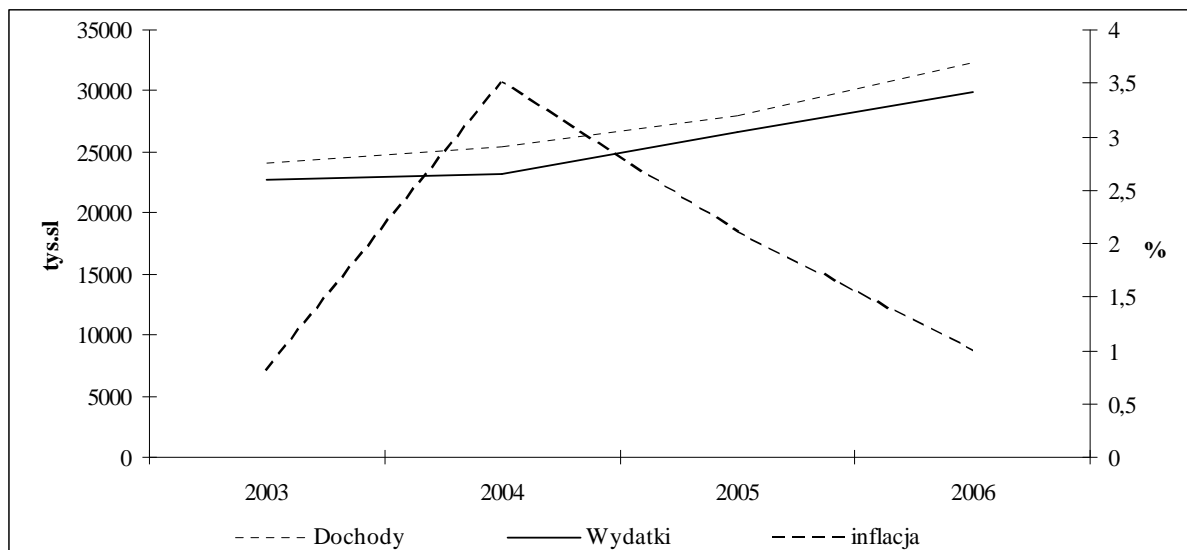
Tabela 2.4.3 Dochody i wydatki budżetów gmin z powiatu węgorzewskiego oraz Powiatu węgorzewskiego w latach 2003 -2006.

Rok budżetowy	Wyszczególnienie	Powiat węgorzewski	Miasto i gmina Węgorzewo	Gmina Budry	Gmina Pozezdrze
1	2	3	4	5	6
2003	Dochody	19.258.751	24.130.038	4.497.905	5.649.536
	Wydatki	22.335.082	22.695.443	4.414.426	5.497.052
	Saldo	- 3.076.331	1.434.595	83.479	152.484
2004	Dochody	20.564.767	25.396.462	5.280.252	6.025.154
	Wydatki	21.008.590	23.203.181	6.127.291	5.480.402
	Saldo	- 443.823	2.193.281	- 847.039	544.752
2005	Dochody	22.185.800	28.021.508	7.137.179	8.152.712
	Wydatki	23.366.800	26.551.092	6.142.169	9.684.088
	Saldo	- 1.181.000	1.470.416	995.010	- 1.531.376
2006	Dochody	25.882.313	32.316.886	6.624.789	9.294.824
	Wydatki	29.059.963	29.919.721	6.729.815	9.546.839
	Saldo	- 3.177.650	2.397.165	- 105.026	- 252.015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie uchwał budżetowych z lat 2004 - 2007 poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

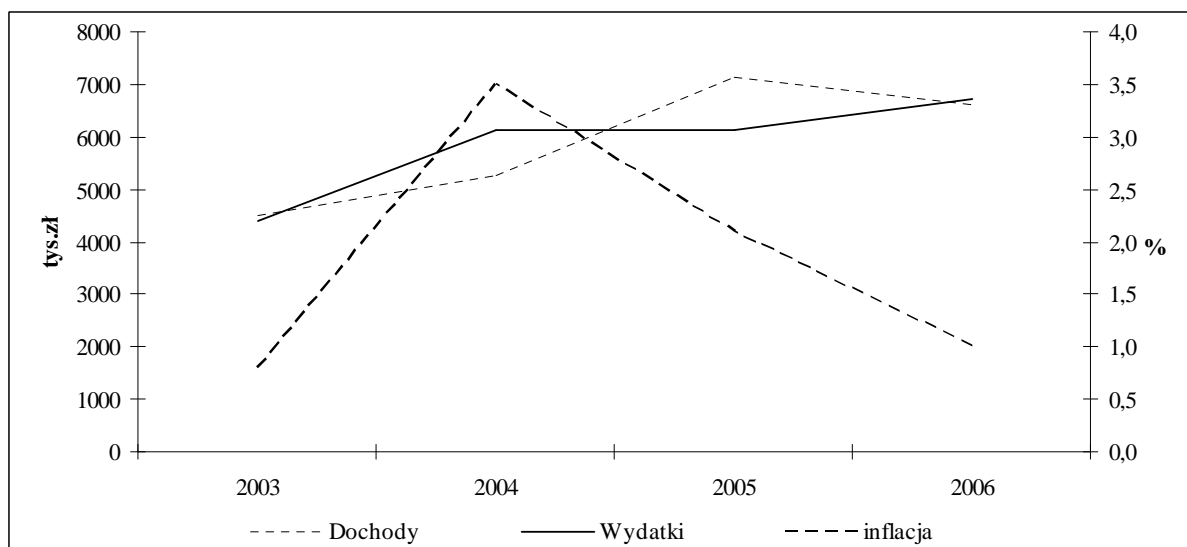
Miejsko-wiejska gmina Węgorzewo zanotowała w roku 2006 w stosunku do roku 2003 wzrost dochodów budżetu o około 34%. Jednocześnie wydatki wzrosły prawie o 32 % (rys. 2.4.3). Gmina Węgorzewo wśród gmin Powiatu węgorzewskiego ma najniższe tempo wzrostu poziomu dochodów i wydatków w latach 2003 -2006. Ogółem na koniec 2006 r. w gminie Węgorzewo saldo pomiędzy dochodami a wydatkami wyniosło 2.397.165 zł. Gmina Węgorzewo jako jedyna jednostka samorządu terytorialnego powiatu węgorzewskiego w każdym roku analizowanego okresu uzyskała dodatnie saldo pomiędzy dochodami a wydatkami.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Rys. 2.4.3 Dochody i wydatki budżetu gminy Węgorzewo w latach 2003 -2006.

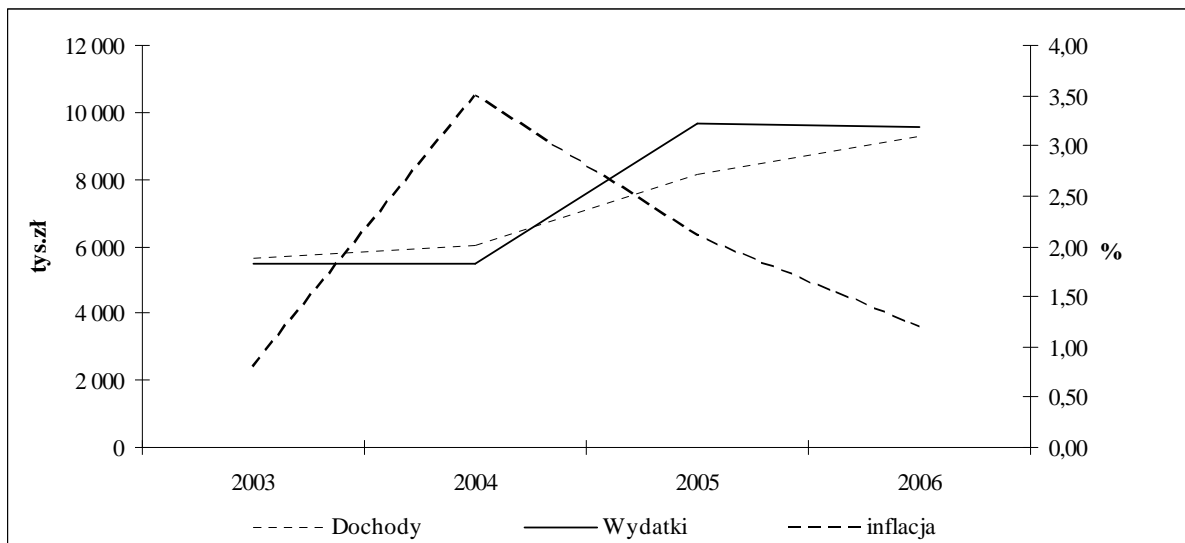
Dochody ogółem gminy Budry w 2006 r. wyniosły 6.624.789 zł i stanowiły ok. 9% łącznych dochodów gmin z powiatu oraz Powiatu węgorzewskiego. W roku 2005 w stosunku do 2003 r. dochody gminy Budry wzrosły o ponad 58% (rys. 2.4.4), co w przypadku tak małej gminy może świadczyć o bardzo wysokim tempie wzrostu dochodów. Wydatki w tym czasie wzrosły o 39%. Na koniec roku 2004 i 2006 gmina zanotowała ujemne saldo pomiędzy uzyskanymi dochodami a poniesionymi wydatkami.

Rys. 2.4.4 Dochody i wydatki budżetu gminy Budry w latach 2003 - 2006.

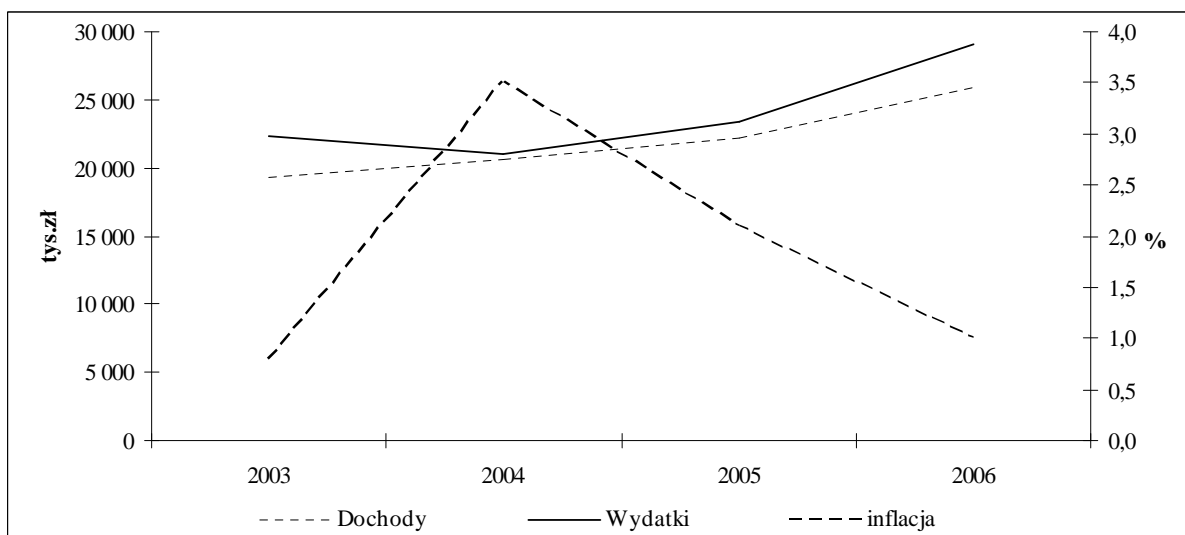
Gmina Pozezdrze uzyskała dodatnie saldo pomiędzy uzyskanymi dochodami a poniesionymi wydatkami w 2003 i 2004 r. wypracowując nadwyżkę budżetową na poziomie 152.484 zł (2003r.) i 544.752 zł (2004r.). Poziom dochodów w 2006 r. wzrósł o ponad 64% w stosunku do 2003 r. a wydatków o 69%. Poziom dochodów i wydatków w gminie Pozezdrze przedstawiono na rysunku 2.4.5.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Rys. 2.4.5 Dochody i wydatki budżetu gminy Pozezdrze w latach 2003-2006.

Dochody Powiatu węgorzewskiego w 2006 r. wyniosły 25.882.313 zł i stanowiły prawie 35% łącznych dochodów gmin i Powiatu węgorzewskiego. Powiat węgorzewski w badanym okresie co roku uzyskiwał ujemne saldo pomiędzy dochodami a wydatkami. Poziom dochodów w 2006 r. wzrósł o 34% w stosunku do 2003 r. a wydatków o 30%, co charakteryzuje powiat najniższym tempem wzrostu poziomu dochodów i wydatków wśród wszystkich jednostek samorządu terytorialnego z terenu Powiatu węgorzewskiego. Poziom dochodów i wydatków Powiatu węgorzewskiego przedstawiono na rysunku 2.4.6.

Rys. 2.4.6. Dochody i wydatki budżetu Powiatu węgorzewskiego w latach 2003-2006.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Wśród jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład powiatu węgorzewskiego w analizowanym okresie największą dynamiką wydatków i dochodów charakteryzuje się Gmina Pozezdrze oraz Gmina Budry.

Jednostki samorządu terytorialnego powiatu węgorzewskiego zrealizowały w sumie 15 Projektów infrastrukturalnych, współfinansowane ze środków unijnych na łączną kwotę ponad 22 mln zł. Fundusze unijne w tym okresie najsukuteczniej pozyskiwała gmina Pozezdrze, realizując pięć projektów na łączną kwotę dofinansowania ze środków Unii Europejskiej - 6.261.481,41 PLN. (dofinansowanie na poziomie 78% kosztów kwalifikowanych) (tabela 2.5.4.). Gmina Pozezdrze zrealizowała pięć projektów, z czego dwa były realizowane w okresie 2004 – 2005, zaś te lata budżetowe charakteryzują się nagłym wzrostem wydatków i znaczącym wzrostem dochodów gminy (rys. 2.4.5).

W latach 2003 – 2006 samorzady z terenu Powiatu węgorzewskiego realizowały zadania w ramach:

- Funduszy przedakcesyjnych: PHARE 2000 (2 projekty), SAPARD (1 projekt),
- Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (8 projektów),
- Sektorowego Programu Operacyjnego Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich – SPO ROL 2004-2006 (4 projekty).

Tabela 2.4.4 Kwota dofinansowania z funduszy unijnych projektów infrastrukturalnych realizowanych przez poszczególne jednostki samorządu terytorialnego z terenu Powiatu węgorzewskiego w latach 2003 – 2006.

Beneficjent	Liczba zrealizowanych Projektów w latach 2003-2006	Łączna nakłady finansowe poniesione na Projekty infrastrukturalne	Źródła finansowania	
			środki własne	finansowanie zewnętrzne*
Gmina Węgorzewo	2	5.032.360,00 PLN	1.365.887,00 PLN	3.666.473,00 PLN
Gmina Pozezdrze	5	8.069.471,37 PLN	1.807.989,96 PLN	6.261.481,41 PLN
Gmina Budry	6	2.647.467,00 PLN	708.782,00 PLN	1.938.685,00 PLN
Powiat węgorzewski	2	6.603.937,94 PLN	1.791.909,17 PLN	4.812.028,77 PLN
ŁĄCZNIE	15	22.353.236,31 PLN	5.674.568,13 PLN	16.678.668,18 PLN

* środki z budżetu państwa, UE(fundusze przedakcesyjne, fundusze strukturalne 2004-2006) oraz inne zewnętrzne źródła finansowania. Bez uwzględnienia projektów realizowanych z Kontraktu Wojewódzkiego, WFOŚiGW, FOGR.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Uprzemysłowienie zarówno powiatu jak i regionu należy do najsłabszych w kraju. Istniejące firmy to w zdecydowanej większości przedsiębiorstwa zatrudniające kilka osób, o małym potencjale gospodarczym i ograniczonym do rynku lokalnego zasięgu działania.

Spośród ogółu podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w powiecie w 2006 r. 94,4% zatrudniało do 9 pracowników. Podmioty zatrudniające 10-49 pracowników stanowiły 4,7% ogółu firm, a zatrudniające powyżej 50 pracowników 0,66%. W powiecie węgorzewskim zanotowano 3 podmioty gospodarcze zatrudniające powyżej 250 osób, stanowią 0,2 % ogółu podmiotów. Ponad połowa podmiotów zatrudniających do 9 pracowników (tzw. mikroprzedsiębiorstw) zarejestrowana była w dwóch sekcjach: handel i naprawy (ponad 27% ogółu firm) oraz obsługa nieruchomości i firm (15,8%). Ponadto 8,2% podmiotów zarejestrowanych było w sekcji ochrona zdrowia i opieka społeczna (sekcja N), 7,7 % zajmowała się działalnością produkcyjną (sekcja D) i 6,4% stanowiły firmy budowlane (F). Spośród ogółu podmiotów zatrudniających od 10 do 49 pracowników (średnie podmioty) 17 należało do sekcji edukacja (M), a 15 do sekcji przemysł, w tym przetwórstwo przemysłowe – 14 (D)⁶.

Liczba osób pracujących w powiecie węgorzewskim według stanu ze stycznia 2005 roku wynosiła 4258 osoby (tab. 2.4.5), w tym najwięcej zatrudnionych było w usługach (ok. 45,3%) oraz w rolnictwie (45%).

Tabela 2.4.5 Zmiany struktury pracujących w województwie warmińsko-mazurskim oraz w powiecie węgorzewskim w latach 2003-2005 w sektorach gospodarki.

Wyszczególnienie		2003	2005	Zmiana 2003- 2005
Województwo warmińsko- mazurskie ^{a)}	Ogółem	359 408	322 148	-37 260
	Rolnictwo	116 775	66 073	-50 702
	Przemysł i budownictwo	91 441	98 869	7 428
	Usługi (rynkowe i nierynkowe)	151 192	157 206	6 014
Powiat ^{a)} węgorzewski	Ogółem	5 720	4 258	-1462
	Rolnictwo	3 355	1 917	-1438
	Przemysł i budownictwo	339	413	74
	Usługi (rynkowe i nierynkowe)	2 026	1 928	-98

a) według faktycznego miejsca pracy; bez jednostek o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych.

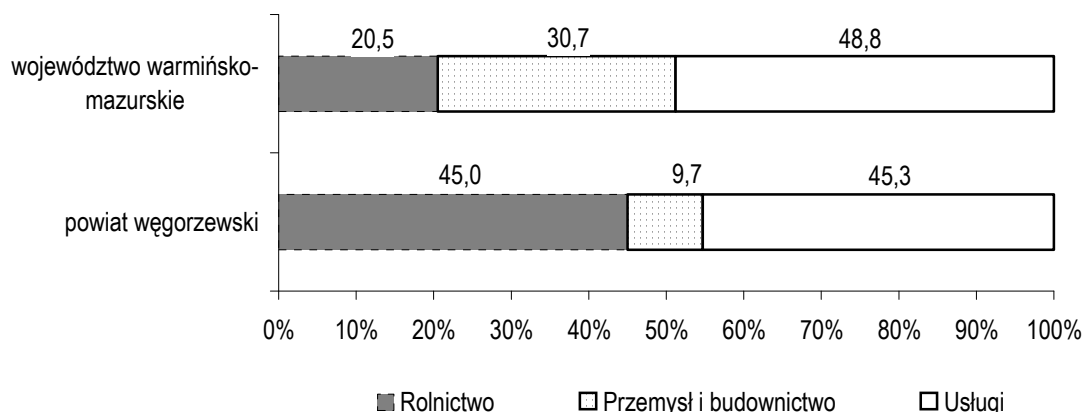
Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie.

W porównaniu do roku 2003 liczba pracujących w roku 2005 w powiecie węgorzewskim uległa zmniejszeniu o 1462 osób (spadek o 25,6 %), przy czym spowodowane to było głównie spadkiem liczby pracujących w rolnictwie (-1438 osób). W skali województwa spadek w sektorze rolnictwa wyniósł 43,8%. Liczba pracujących w przemyśle i budownictwie natomiast uległa zwiększeniu o 74 osoby (tj. 21,8%). Tendencje notowane w powiecie węgorzewskim pokrywają się częściowo z tendencjami dla województwa warmińsko-mazurskiego, jednakże skala tego zjawiska jest tu znacznie większa, bowiem w regionie Warmii i Mazur spadek liczby pracujących wyniósł 10,4 %, natomiast w powiecie

⁶ Jednostki małe do 9 pracujących; średnie od 10-49 pracujących; duże powyżej 50 pracujących.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

węgorzewskim 25,6 %. Strukturę pracujących w wybranych sektorach gospodarki przedstawia rysunek 2.4.7.

Rys. 2.4.7 *Struktura pracujących w rolnictwie, przemyśle i usługach w powiecie węgorzewskim w 2005 r.*

Poddając analizie SWOT lokalną gospodarkę w powiecie węgorzewskim uzyskano następujące zidentyfikowane pozycje silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń:

Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - dobrej jakości baza surowcowa dla przetwórstwa rolno-spożywczego, - duże zasoby pracy oraz stosunkowo niskie koszty pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> koncentracja działalności gospodarczej w Węgorzewie, niski poziom innowacyjności w przedsiębiorstwach, niski poziom inwestycji, słabo rozwinięta sfera instytucji okołobiznesowych, niewystarczający rozwój systemu informacji gospodarczej i handlowej, niski poziom wydajności pracy, brak kapitału wewnętrznego na cele rozwojowe,
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> możliwość lokalizacji przemysłów wysokich technologii, tworzenie warunków do rozwoju kooperacji produkcyjnej, marketingowej i surowcowej oraz stabilizacji rynków zbytu, otwarcie gospodarki na współpracę międzynarodową (likwidacja barier w handlu międzynarodowym po 	<ul style="list-style-type: none"> upadek drobnej przedsiębiorczości spowodowany uszczelnieniem granicy wschodniej w konsekwencji przystąpienia do UE, brak zainteresowania kapitału krajowego i zagranicznego lokowaniem inwestycji w powiecie, koncentracja na tradycyjnych branżach, trudności w lokalizacji przedsiębiorstw ze względu na potrzebę ochrony unikalnego środowiska

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

przystąpieniu do UE), utrwalenie się globalnej tendencji do budowania gospodarki opartej na wiedzy.	przyrodniczego, kryzys gospodarczy w krajach sąsiednich, niespójny i niestabilny system prawny, brak stabilnej polityki rządu wspierający sektor MŚP, nadmierny fiskalizm, marginalizacja gospodarcza podregionów wynikająca z opóźnień w realizacji kluczowych inwestycji infrastrukturalnych, brak lobbingu politycznego i gospodarczego.
--	---

Wnioski

1. *Brak firm o dużym potencjale kapitałowym i wytwórczym.*
2. *Brak instytucji - organizacji finansowych o charakterze wspierającym.*
3. *Konieczne są pilne działania na rzecz kompleksowego wsparcia MŚP w powiecie.*
4. *Brakuje systemu monitoringu i informacji gospodarczej.*
5. *Występuje konieczność powołania jednej silnej organizacji przedsiębiorców.*
6. *Firmy w powiecie działają niemal wyłącznie w sektorach o małym potencjale wzrostu.*
7. *Brakuje firm o charakterze innowacyjnym.*
8. *Konieczne jest uznanie rozwoju sektora MŚP jako strategicznego celu rozwoju powiatu.*
9. *Konieczna jest pomoc i wsparcie MŚP w działaniach na rzecz absorpcji funduszy UE.*

2.5. Poziom wyposażenia powiatu węgorzewskiego w infrastrukturę techniczną

Zasadnicze działania, dotyczące eksploatacji i rozbudowy infrastruktury technicznej należą do zadań własnych samorządów gminnych (wodociągi, kanalizacja, oczyszczanie ścieków, utylizacja odpadów, drogi gminne), bądź zadań rządowych na poziomie powiatu i województwa (energetyka, transport publiczny, drogi krajowe i wojewódzkie i inne). W tej sytuacji, realna możliwość działań władz samorządowych powiatu w tym zakresie wydaje się być znacznie ograniczona i może polegać jedynie na:

- a) inicjowaniu współpracy na poziomie powiatowym, podregionalnym bądź regionalnym, przede wszystkim przy projektach obejmujących większy obszar (np. wysypisko śmieci, oczyszczalnia ścieków dla kilku gmin, modernizacja sieci dróg powiatowych o znaczeniu regionalnym przebiegających przez teren kilku powiatów),
- b) poszukiwaniu dodatkowych środków zewnętrznych, niezbędnych do sfinansowania tego typu inwestycji,

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

- c) skutecznej realizacji zadań własnych, przede wszystkim z zakresu utrzymania i modernizacji dróg powiatowych.

Z uwagi na powyższe, co zresztą odpowiada metodycznym założeniom konstrukcji strategii powiatowej, w niniejszym rozdziale zrezygnowano w większości ze szczegółowego opisu stanu infrastruktury technicznej na terenie powiatu. Tego typu informacje zawarte są zarówno w strategiach rozwoju, jak i w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego poszczególnych gmin.

Na poziomie powiatu istotne jest przede wszystkim przedstawienie stopnia rozwoju infrastruktury technicznej na tle regionu i kraju. Pozwala to na wyciągnięcie wniosków, dotyczących skali niezbędnych inwestycji, bez jednoczesnego wchodzenia w kompetencje samorządów gminnych, np. co do szczegółów lokalizacyjnych, które powinny być wynikiem określonych preferencji władz lokalnych.

2.5.1 Sieć drogowa

Sieć drogowa na terenie powiatu została podzielona zgodnie z układem funkcjonalnym przyjętym dla całego województwa warmińsko - mazurskiego⁷ na 3 grupy:

- nadrzędny układ drogowy,
- podstawowy układ drogowy,
- sieć uzupełniająca.

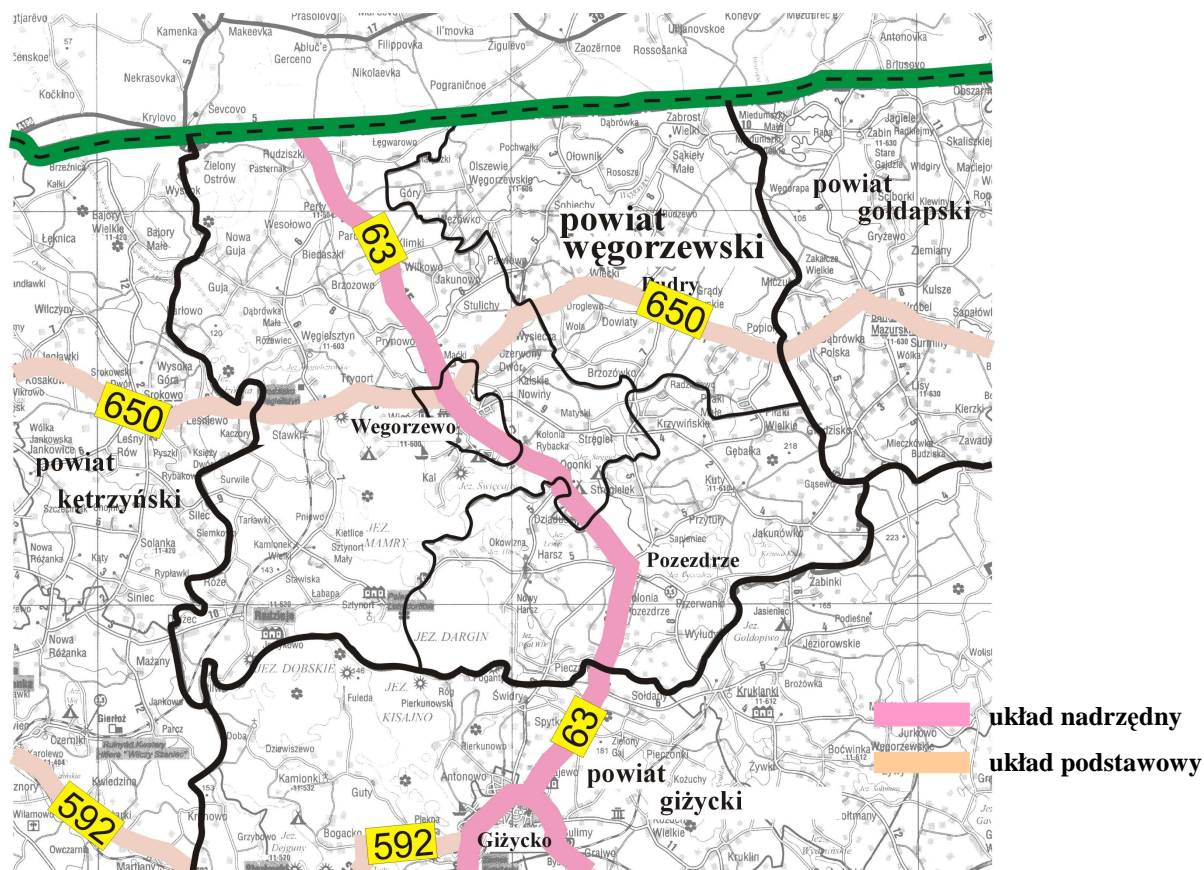
Do nadrzędnego układu drogowego zaliczono drogę krajową nr 63 (Granica Państwa-Węgorzewo-Giżycko-Pisz-Konopki Wielkie) jako postulowaną do modernizacji do klasy technicznej G. W 2007 r. zakończona została przebudowa tej drogi w m. Pozezdrze, do roku 2008 planowana jest przebudowa na odcinku 11,549 km Pozezdrze – Giżycko.

Do układu podstawowego zaliczone zostały drogi wojewódzkie, które wiążą miasta powiatowe z układem nadrzędnym i ośrodkami sieci osadniczej o funkcji ponadregionalnej i regionalnej. Zarząd Dróg Wojewódzkich w Olsztynie planuje przebudowę drogi wojewódzkiej nr 650 na odcinku Stara Różanka – Srokowo – Węgorzewo – Gołdap i powiatowej nr 1725N (w latach 2009-2013) w ramach Projektu usprawniającego powiązania komunikacyjne w północnej części Województwa Warmińsko –Mazurskiego. Projektowana jest modernizacja tych dróg do parametrów technicznych klasy G (główna) - droga wojewódzka nr 650 (Barciany-Węgorzewo-Banie Mazurskie-Gołdap).

Pozostałe drogi wojewódzkie wraz z drogami powiatowymi i gminnymi stanowią układ uzupełniający i będą wymagały odpowiednich działań modernizacyjnych do odpowiednich parametrów technicznych. Strukturę sieci komunikacyjnej powiatu z podziałem funkcjonalnym dróg kołowych przedstawia ryc. 2.5.1.1.

⁷ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko – Mazurskiego.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Ryc. 2.5.1.1. Sieć drogowa powiatu węgorzewskiego w układzie funkcjonalnym

Od 1999 r., w związku z kolejnym etapem reformy administracyjnej kraju nastąpiły także zmiany w systemie zarządzania drogami. W wyniku ww. zmian, sieć drogowa na terenie powiatu znajduje się w gestii 4 zarządców: krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych, a długości dróg należących do każdego z nich przedstawiają się następująco:

- krajowa nr 63 (Granica Państwa – Węgorzewo – Giżycko – Konopki Wielkie) - długość 61,42 km;
- wojewódzka nr 650 (Węgorzewo – Banie Mazurskie – Surminy w kierunku Gołdapi) – dł. 31 km;
- powiatowe – dł. 286,7 km;

gmina Węgorzewo – 19 dróg, dł. 123,9 km,

gmina Budry – 12 dróg, dł. 71,3 km,

miasto Węgorzewo – 53 drogi, dł. 22,4 km,

gmina Pozezdrze – 12 dróg, dł. 69,1 km.

Stan techniczny sieci drogowej powiatu nie odpowiada wymaganym standardom, zwłaszcza w sytuacji wciąż narastającego ruchu kołowego, tak ciężarowego, jak i osobowego. Dotyczy to zarówno stanu nawierzchni, szerokości jezdni, jej wyprofilowania, a także kolizyjności z innymi drogami lokalnymi. Dodatkowo droga krajowa nr 63 krzyżuje się na terenie miasta Węgorzewo z drogą wojewódzką nr 650, co powoduje wzmożony ruch kołowy

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

*Tabela 2.5.1.1. Ocena stanu technicznego dróg powiatowych, dróg miejskich oraz mostów.**

WYKAZ DRÓG POWIATOWYCH

Lp	Numer drogi	Ogółem km	Długość drogi			Ocena stanu technicznego drogi na dzień 20.07.2007r.	Ocena stanu do naprawy	Szacunkowy koszt	Kontrola KM
			Twardej	Gruntowa ulepszona	Gruntowa nieulepszona				
1	1598 N - Marszałki - Guja-Prynowo-Wilkowo-Jakunowo	17,300	13,425		3,875	stan niezadowolający	0,9	14 000 625,00 zł	17,300
2	1600 N - Suchodoły - Karłowo - Rydzówka - dr. nr 1799N	6,300	1,400		4,900	stan niezadowolający	0,9	3 685 500,00 zł	6,300
3	1602 N - gr. powiatu - Surwile Sztynort Mały - Sztynort - Harsz - Pozezdrze	23,603	23,603			stan zły	1	23 603 000,00 zł	23,603
4	1604 N - Róże - Radzieje	3,200	0,46		2,74	stan niezadowolający	0,9	1 770 300,00 zł	3,200
5	1732 N - Giżycko -Pieczarki - Pozezdrze - Kutry	13,500	13,5			w 50 %stan dobry pozostała część niezadowolający i zły	0,5	6 750 000,00 zł	13,500
6	1734 N - gr. powiatu - Jakunówko - gr. powiatu	4,900	4,9			stan zadowolający 50 % pozostała część drogi zły	0,5	2 450 000,00 zł	4,900
7	1738 N - Pozezdrze - Wyłudy - gr. powiatu	6,900	6,9			stan zadowolający	0,6	4 140 000,00 zł	6,900
8	1750 N - Węgorzewo - Stręgiel - Kutry - Jakunówko	18,650	18,65			stan zły	1	18 650 000,00 zł	18,650
9	1752 N - Węgorzewo - Brzozówko - Popioły	15,882		15,882		stan zły	1	7 941 000,00 zł	15,882
10	1754 N - Węgorzewo - Ruska Wieś - Trygort	8,410	2,25	6,16		stan zły	1	5 330 000,00 zł	8,410
11	1756 N - dr. kraj. Nr 63 - Pawłowo - Więcki	8,924	6,086		2,838	stan zły	1	7 646 900,00 zł	8,924
12	1758 N - Rudziszki - Góry - Olszewo Węgorzewskie - Pawłowo	12,630	10,852		1,778	stan zły	1	11 829 900,00 zł	12,630
13	1760 N - Sobiechy - Więcki	2,793			2,793	stan zły	1	1 536 150,00 zł	2,793

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

14	1762 N - Ołownik - Dąbrówka - Sądki Małe	5,956	5,956			w 50 stan dobry pozostała część niezadowolający i zły	0,5	2 978 000,00 zł	5,956
15	1770 N - Stręgielek - Przytuły	3,920	0,61		3,31	stan zły	1	2 430 500,00 zł	3,920
16	1795 N - Wesołowo - Guja - dr. nr 1600 N	4,820	0,3		4,525	stan zły	1	2 788 750,00 zł	4,825
17	1797 N - Rudziszki - Wesołowo - Biedaszki	6,400	5,702	0,697		stan zły	1	6 050 500,00 zł	6,399
18	1799 N - Perły (dr. kraj. Nr 63) - Węgielsztyn - Przysań - Radzieje - dr. nr 1725 N	26,820	26,815			w 40 %stan dobry pozostała część zły	0,6	16 089 000,00 zł	26,815
19	1801 N - Węgielsztyn - Stawki - Przysań	4,400	4,4			stan zły	1	4 400 000,00 zł	4,400
20	1803 N - Radzaieje - Pilwa - Doba - dr. woj. nr 592	6,800	2,983	3,817		stan niezadowolający	0,9	4 402 350,00 zł	6,800
21	1807 N - Węgorzewo - Kal	3,620	3,62			stan zadowolający	0,6	2 172 000,00 zł	3,620
22	1809 N - Olszewo Węgorzewskie - dr. nr 1598 N	4,275			4,275	stan zły	1	2 351 250,00 zł	4,275
23	1811 N - Ogonki - Harsz	4,880	4,88			stan niezadowolający	0,9	4 392 000,00 zł	4,880
24	1813 N - gr. państwa - Ołownik - Pawłowo - dr. woj. nr 650	10,140	10,14			stan niezadowolający	0,9	9 126 000,00 zł	10,140
25	1815 N - Gołdap - Jany - Skocz - Rogale - Żabin - Rapa - Sądki Małe - Budry - Radziszewo - dr. nr 1732 N (Pozezdrze)	23,600	23,6			stan zły	1	23 600 000,00 zł	23,600
26	1817 N - dr. woj. nr 650 - Piłaki Małe - Gebałka (dr. nr 1750 N)	7,078	7,078			w 50 stan dobry pozostała część niezadowolający i zły	0,5	3 539 000,00 zł	7,078
27	1934 N - Jakunówko - Budziska Leśne - Mieczówka	2,400	2,4			stan zły	1	2 400 000,00 zł	2,400
28	1977 N - Przerwanki - Krukłanki	5,053	5,053			stan niezadowolający	0,9	4 547 700,00 zł	5,053
29	1979 N - Więcki - Pietrele - Budzewo	4,271	0,036		4,235	stan zły	1	2 365 250,00 zł	4,271
	RAZEM	267,425						202 965 675,00 zł	267,424

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

WYKAZ DRÓG POWIATOWYCH - MIEJSKICH

Lp	Nazwa ulicy i numer drogi	Ogółem km	Długość drogi			Ocena stanu technicznego drogi	Ocena stanu do naprawy	Szacunkowy koszt
			Twardej	Gruntowa ulepszona	Gruntowa nieulepszona			
1	3-go Maja - 4301 N	0,5	0,5			stan zły	1	500 000,00 zł
2	Chopina - 4302 N	0,1	0,100			stan niezadawalający	0,9	90 000,00 zł
3	Chrobrego	1,0	0,6	0,2	0,2	stan zły	1	796 500,00 zł
5	Graniczna - 4304 N	0,1	0,1			stan zły	1	100 000,00 zł
6	Grunwaldzka - 4305 N	0,1	0,1			stan niezadawalający	0,9	90 000,00 zł
7	Jasna - 1807 N	Została wykazana w zestawieniu dróg powiatowych						
8	Konopki - 4306 N	0,7		0,2	0,5	stan zły	1	375 000,00 zł
9	Konopnickiej - 4316 N	0,4	0,4			stan zły	1	400 000,00 zł
10	Kopernika - 4307 N	1,1	1,1			stan niezadawalający	0,9	990 000,00 zł
11	Kraszewskiego - 4308 N	0,7	0,7			stan niezadawalający	0,9	630 000,00 zł
12	Krótką - 1754 N	Została wykazana w zestawieniu dróg powiatowych						
13	Krzywa - 4309 N	0,2	0,2			stan zły	1	200 000,00 zł
14	Leśna - 4310 N	1,0	1,0			stan zły	1	1 000 000,00 zł
15	Łąkowa - 4311 N	0,6	0,6			stan zły	1	600 000,00 zł
16	Mała - 4312 N	0,1	0,1			stan zły	1	100 000,00 zł
17	Mazurska - 4313 N	0,5	0,5			stan zły	1	500 000,00 zł
18	Mickiewicza - 4314 N	0,2	0,2			stan zły	1	200 000,00 zł
19	Ogrodowa - 4317 N	0,5	0,5			stan zły	1	500 000,00 zł
20	Pionierów - 4318 N	0,6	0,6			stan zły	1,0	600 000,00 zł
21	Polna - 4318 N	0,3	0,3			stan dobry	0	0,00 zł
22	Poprzeczna - 4320 N	0,3	0,3			stan niezadawalający	0,9	270 000,00 zł
23	Portowa - 4321 N	0,2	0,2			stan niezadawalający	0,9	180 000,00 zł
24	Prusa Bolesława - 4322 N	0,3	0,3			stan niezadawalający	0,9	270 000,00 zł
25	Przemysłowa - 4323 N	0,5	0,5			stan zły	1	500 000,00 zł

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

26	Przesiedleńcza - 4324 N	1,0	1,0			stan dobry	0	0,00 zł
27	Reymonta - 1754 N	Została wykazana w zestawieniu dróg powiatowych						
28	Rolna - 1752 N	Została wykazana w zestawieniu dróg powiatowych						
29	Sienkiewicza - 4325 N	0,4	0,4			stan niezadowolający	0,9	360 000,00 zł
30	Słoneczna - 4326 N	0,2	0,2			stan zły	1	200 000,00 zł
31	Słowackiego - 4327 N	0,3	0,3			stan zły	1	300 000,00 zł
32	Smętka - 4328 N	0,2	0,2			stan zły	1	200 000,00 zł
33	Spokojna - 4329 N	0,1	0,1			stan dobry	0	0,00 zł
34	Struga - 4330 N	0,1	0,1			stan niezadowolający	0,9	90 000,00 zł
35	Szkolna - 4331 N	0,1		0,1		stan zły	1	50 000,00 zł
36	Szpitalna - 4332 N	0,2	0,2			stan niezadowolający	0,9	180 000,00 zł
37	Śródmiejska - 4333 N	0,1	0,1			stan zły	1	100 000,00 zł
39	Teatralna - 4335 N	0,8	0,8			stan niezadowolający	0,9	720 000,00 zł
40	Towarowa	0,3	0,2		0,1	stan zły	1	255 000,00 zł
41	Turystyczna - 4336 N	0,6	0,6			stan niezadowolający	0,9	540 000,00 zł
42	Wańkowicza - 4337 N	0,1	0,1			stan zły	1	100 000,00 zł
43	Warmińska - 4338 N	0,2	0,2			stan zły	1	200 000,00 zł
44	Wesoła - 4339 N	0,1		0,1		stan zły	0,9	45 000,00 zł
45	Witosa - 4340 N	0,4	0,3	0,1		stan zły	1	350 000,00 zł
46	Wojska Polskiego-1750 N	Została wykazana w zestawieniu dróg powiatowych						
47	Wolności - 4342 N	0,5	0,5			stan niezadowolający	0,9	450 000,00 zł
48	Zacisze - 4343 N	0,7	0,4	0,3		stan zły	1	550 000,00 zł
49	Zbożowa - 4344 N	0,3	0,3			stan zły	1	300 000,00 zł
50	Zielona - 4345 N	0,5	0,2	0,1	0,2	stan zły	1	360 000,00 zł
51	Żeglarska - 4346 N	0,3	0,3			stan niezadowolający	0,9	270 000,00 zł
52	Żeromskiego - 4347 N	0,1	0,1			stan zły	1	100 000,00 zł
RAZEM		17,8			14 611 500,00 zł			

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

WYKAZ MOSTÓW I WIADUKTÓW

Liczba JNI	Numer drogi	Kilometraż	Rodzaj obiektu	Nazwa przeszkody	Najbliższa miejscowość	Nośność	Stan obiektu skala oceny 0-5	Wartość przewidzianych napraw netto w zł
30000701	1598N	5+850	MOST	RAWDA	GUJE	bez ograniczeń	5	0,00 zł
30000702	1598N	11+509	WIADUKT	TOR KOLEJOWY	PRYNOWO	15,0	3,5	30 000,00 zł
30000703	1598N	20+605	MOST	RZEKA WĘGORAPA	JAKUNOWO	15,0	2,09	20 000,00 zł
30000704	1797N	2+233	MOST	KANAŁ	PASTERNAK	15,0	3,4	5 000,00 zł
30000705	1600N	6+885	MOST	KANAŁ	RÓŻEWIEC	15,0	3,7	3 000,00 zł
30000706	1600N	7+550	MOST	KANAŁ	RÓŻEWIEC	15,0	3,8	2 000,00 zł
30000707	1758N	10+058	MOST	RZEKA WĘGORAPA	WĘŻÓWKA	15,0	2,09	500 000,00 zł
30000708	1809N	0+970	MOST	CIEK	STARE GÓRY	15,0		
30000709	1813N	2+900	MOST	RZEKA WĘGORAPA	OŁOWNIK	15,0	3,57	2 500,00 zł
30000710	1762N	5+056	MOST	RZEKA WĘGORAPA	DĄBRÓWKA	15,0	3,6	5 000,00 zł
30000711	1979N	2+100	MOST	KANAŁ	PIETRELE	15,0	0	4 000 000,00 zł
30000712	1801N	3+650	WIADUKT	LINIA KOLEJOWA	PRZYSTAŃ	5,0	obiekt zamknięty dla ruchu	
30000713	1602N	16+150	MOST	JEZIORO MAMRY	KIRSAJTY	15,0	4,03	2 000,00 zł
30000714	1602N	16+763	MOST	JEZIORO MAMRY	KIRSAJTY	15,0	3,8	5 000,00 zł
30000715	1799N	22+800	MOST	CIEK	RADZIEJE	15,0	3,9	3 000,00 zł
30000716	1799N	14+000	MOST	KANAŁ MAZURSKI	PRZYSTAŃ	15,0	3,9	2 500,00 zł
30000717	1750N	1+875	WIADUKT	TOR KOLEJOWY	KALSKIE NOWINY	15,0	3,9	2 000,00 zł
30000718	1815N	7+317	MOST	RZEKA GOŁDAPA	BUDRY	15,0	3,9	2 000,00 zł
30000719	1815N	7+062	MOST	KANAŁ	BUDZEWO	15,0	3,6	2 000,00 zł
30000720	1815N	2+000	MOST	KANAŁ MINOCKI	SAKIEŁY MAŁE	15,0	3,8	5 000,00 zł
30000721	1815N	1+184	MOST	RZEKA WĘGORAPA	ZABROST WIELKI	15,0	4,2	2 000,00 zł
30000722	1732N	1+800	MOST	RZEKA SAPINA	SAPINIEC	15,0	4	2 000,00 zł
30000723	1977N	1+820	MOST	RZEKA SAPINA	PRZERWANKI	15,0	3,9	7 000,00 zł
30000724	4311N	0+528	MOST	RZEKA WĘGORAPA	WĘGORZEWO	30,0	3,9	2 000,00 zł

RAZEM

4 604 000,00 zł

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

SKALA OCENY STANU TECHNICZNEGO OBIEKTU MOSTOWEGO:

- 0 Obiekt jest w stanie awaryjnym, uległ całkowitemu zniszczeniu lub przestał istnieć
- 1 Obiekt jest w stanie przed awaryjnym, wykazuje nieodwracalne uszkodzenia elementu dyskwalifikujące jego przydatność użytkową
- 2 Obiekt jest w stanie niedostatecznym, wykazuje uszkodzenia obniżające przydatność użytkową, które są jeszcze możliwe do naprawienia
- 3 Obiekt jest w stanie dostatecznym, wykazuje niepokojące uszkodzenia, których nienaprawienie spowoduje skrócenie okresu jego żywotności
- 4 Obiekt jest w stanie zadowalającym, może być zanieczyszczony lub wykazuje pierwsze objawy uszkodzeń pogarszających wygląd estetyczny

- 5 Obiekt jest w stanie bardzo dobrym, brak jakichkolwiek uszkodzeń i zanieczyszczeń możliwych do stwierdzenia podczas przeglądu podstawowego

* Ewidencja dróg powiatowych jest w trakcie aktualizacji, rzeczywista długość dróg powiatowych może ulec zmianie.

2.5.2. Transport kolejowy

Na terenie powiatu występuje 38 km tras kolejowych, w tym trasa nr 259 Kętrzyn Węgorzewo o dł. 34 km, obecnie zamknięta dla ruchu pasażerskiego. Po kilku latach starań Rada Powiatu w Węgorzewie podjęła Uchwałę o przystąpieniu do procedur przejęcia linii nr 259 na własność Powiatu Węgorzewskiego. W roku 2007 zostało zawarte Porozumienie a następnie podpisano umowę z PKP S.A Zakład Gospodarowania Nieruchomościami Olsztynie o nieodpłatne przejęcie tej linii w użytkowanie, celem wznowienia ruchu pasażerskiego. Następnie Powiat Węgorzewski przekazał na podstawie umowy linię nr 259 w użytkowanie Stowarzyszeniu Hobbystów Kolejowych z siedzibą w Warszawie, obecnemu operatorowi tej linii. W okresie sezonu letniego Stowarzyszenie uruchomiło przewozy turystyczne z wykorzystaniem drezyn ręcznych i spalinowych, natomiast docelowo w roku 2007 mają zostać uruchomione przewozy pasażerskie. Wznowienie ruchu pasażerskiego na linii Kętrzyn-Węgorzewo ma bardzo duże znaczenie promocyjne i gospodarcze dla powiatu, a poza tym zostało spełnione najważniejsze zadanie, linia kolejowa jako zabytek kultury (trwa procedura wpisania jej w rejestr zabytków), której jubileusz 100-lecia był obchodzony w 2007 roku, pozostanie dla kolejnych pokoleń.

Nieczynny obiekt stacji kolejowej w Węgorzewie wykorzystywany jest obecnie przez Fundację „Dziedzictwo nasze”, która zorganizowała w nim wystawę „Koleje Mazurskie – Pamięć Wieku”.

Małe przystanki wiejskie, mostów i wiaduktów są w większości w złym stanie technicznym i wymagają znacznych nakładów na remonty, renowację i odbudowę.

Wnioski:

- 1. Podział kompetencji w zakresie zarządzania drogami na terenie powiatu, pomiędzy zarządy krajowe, wojewódzkie i powiatowe oraz samorządy gminne stwarza sytuację, w której utrudnione jest prowadzenie sprawnej i co ważniejsze efektywnej polityki, związanej z właściwym utrzymaniem tych dróg.*
- 2. Stan sieci drogowej nie spełnia średnich parametrów techniczno-eksploatacyjnych. Konieczne jest podniesienie lub utrzymanie klasy technicznej dróg zgodnie z przyjętym podziałem funkcjonalnym, wynikającym z układu funkcjonalnego województwa warmińsko-mazurskiego;*
- 3. Podział dróg powiatowych w lokalnym układzie funkcjonalnym na trzy podsystemy: zasadniczy, wspierający i dróg gruntowych określa priorytety działań technicznych polegających na utrzymaniu dróg w odpowiedniej klasie technicznej;*
- 4. Szczupłość środków budżetowych pozwala tylko na bieżące utrzymanie infrastruktury, oraz niewielkie inwestycje i ograniczony wkład własny do projektów realizowanych w ramach funduszy unijnych.*
- 5. Podstawą komunikacji zbiorowej na terenie powiatu jest sieć połączeń autobusowych, tak PKS jak i prywatnych przewoźników.*
- 6. Samorząd powiatowy nie posiada stosownych środków na przejęcie i odbudowę obiektów kolejowych wzdłuż linii kolejowej nr 259, natomiast rozważa możliwość odrestaurowania ich i uruchomienia usług turystycznych na podstawie partnerstwa publiczno-prywatnego oraz w oparciu o zewnętrzne źródła dofinansowania.*
- 7. Ze względu na dynamicznie rozwijającą się bazę rekreacyjno-konferencyjną powiatu, coraz liczniej przybywających gości z kraju i z zagranicy, przemieszczających się własnymi samolotami/ helikopterami zachodzi konieczność wybudowania lokalnego*

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

lotniska/ lądowiska oraz lobbowania na rzecz utworzenia lotniska regionalnego w Szymanach.

- 8. Z uwagi na przygraniczne położenie Powiatu węgorzewskiego(sąsiedztwo z Obwodem Kaliningradzkim) niezbędna jest budowa przejścia granicznego Perły-Kryłowo, które zwiększyłby jego dostępność komunikacyjną .*

2.5.3. Sieć elektroenergetyczna

Na terenie powiatu występuje następująca infrastruktura elektroenergetyczna:

- linie energetyczne wysokiego napięcia o długości 44 852 km,
- 359 stacji transformatorowych 15/0,4 kV o łącznej mocy transformatorów 40 003 kVA,
- Linie energetyczne średniego napięcia o długości 395,8 km,
- Linie energetyczne kablowe 15 kV o łącznej długości 27,6 km,
- Posterunek Energetyczny w Węgorzewie, podległy Rejonowi Energetycznemu Dystrybucji Giżycko, ZEB Dystrybucja Sp.z o.o.

Z uwagi na uwarunkowania klimatyczne i obszarowe obecne linie energetyczne bardzo często ulegają awarii, szczególnie miejscowości i wsie położone w obszarach przygranicznych z Obwodem Kaliningradzkim są narażone na kilkudniowe przerwy w dostawie energii elektrycznej.

Wnioski:

- 1. Poziom rozwoju infrastruktury elektroenergetycznej uważa się za wystarczający, porównywalny z pozostałymi obszarami województwa.*
- 2. W ostatnim okresie został znacznie poprawiony poziom infrastruktury elektroenergetycznej w powiecie węgorzewskim poprzez budowę linii WN Giżycko – Węgorzewo, jednak z uwagi na stały rozwój regionu istnieje ciągła konieczność modernizacji oraz dostosowania linii energetycznych do zmieniających się potrzeb odbiorców.*
- 3. Z uwagi na możliwość zachowania charakterystycznych walorów środowiskowych, a mianowicie dziewiczych krajobrazów, celowe wydaje się lobbowanie w kierunku tworzenia podziemnej infrastruktury elektroenergetycznej.*

2.5.4.. Wodociągi

Jednym z podstawowych elementów infrastruktury technicznej, wyznaczającym standard zamieszkania na danym terenie, a jednocześnie będącym warunkiem prawidłowego rozwoju społeczno-ekonomicznego, jest dostępność wody bieżącej z sieci wodociągowej. Zwodociągowanie gminy Węgorzewo ogółem wynosi 97,1 %, gmina Budry jest zwodociągowana w 93,7 %, a gmina Pozezdrze w 91,3 %. Stan ten dowodzi, iż stopień zaopatrzenia ludności powiatu w bieżącą wodę jest znacznie wyższy niż w całym województwie warmińsko - mazurskim - wynosi ok. 88%, w miastach – 97%.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Na terenie miasta Węgorzewa wszystkie ulice posiadają sieć wodociągową i przyłącza wodociągowe do poszczególnych odbiorców wody. Długość ogólna sieci wodociągowej rozdzielczej w powiecie węgorzewskim wynosi 477,7 km.

Oprócz tego sieć:

- posiada hydranty ppoż. naziemne \varnothing 80 rozmieszczone równomiernie na całej powierzchni miasta
- posiada zbiorniki wodne wyrównawcze o łącznej objętości 2750 m³. Na wypadek awarii lub braku energii elektrycznej zapewniają one dostawę wody na potrzeby miasta na okres kilku godzin; w przypadku dłuższej przerwy w zasilaniu prądem Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Węgorzewie wykorzystuje agregaty prądotwórcze, stacjonarne znajdujące się na ujęciu wody lub stacji uzdatniania wody.

Na terenie Gminy Węgorzewo znajduje się 6 stacji uzdatniania wody w m.: Węgorzewo, Radzieje, Łęgwarowo, Dąbrówka Mała, Węgielsztyn i Prynowo. Gmina Budry posiada jedną stację uzdatniania wody w Olszewie, zaś gmina Pozezdrze cztery stacje w miejscowości: Pozezdrze, Radziszewo, Gębałka i Jakunówko.

Wnioski:

1. *Poziom zaopatrzenia w wodę z sieci wodociągowej jest na terenie powiatu stosunkowo dobry (zarówno w stosunku do innych powiatów regionu jak i średniego poziomu zaopatrzenia w województwie).*
2. *Jakość wody w Powiecie węgorzewskim od momentu uruchomienia stacji uzdatniania wody uległa znaczącej poprawie, woda jest dobrej jakości i spełnia wymagane standardy.*

2.5.5 . Kanalizacja i oczyszczalnie ścieków

Stan skanalizowania danego obszaru oraz stopień oczyszczania ścieków również wpływa na standard życia oraz wskazuje na stan środowiska naturalnego. Są to jedne z podstawowych kryteriów wyznaczających pozycję i rangę regionu czy miejscowości, jako miejsca korzystnego do zamieszkania, inwestycji lub wypoczynku.

Praktycznie wszystkie gminy posiadają na własnym terenie oczyszczalnie o wysokiej sprawności, z czego:

- gmina Budry – oczyszczalnia w Ołowniku (moc przerobowa 32 m³/dobę),
- gmina Pozezdrze – oczyszczalnia ścieków w Pozezdrzu (moc przerobowa 350 m³/dobę),
- gmina Węgorzewo – oczyszczalnia ścieków w Węgorzewie (moc przerobowa 4000m³/dobę).

Na terenie miasta Węgorzewa długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosi 46,3 km. Ścieki odprowadzane są poprzez miejską sieć kanalizacji sanitarnej do miejskiej oczyszczalni ścieków, skąd po oczyszczeniu odprowadzane są do rzeki Węgorapy. Fundacja Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich w 2002 – 2003 r. zrealizowała projekt inwestycyjny współfinansowany z funduszu przedakcesyjnego PHARE 2000 polegający na rozbudowie i modernizacji oczyszczalni ścieków w Pozezdrzu. Planowane są dalsze inwestycje w obrębie oczyszczalni ścieków w Pozezdrzu

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

(budowa wiaty magazynowej do składowania worków z osadem ściekowym, rozbudowa urządzeń technologicznych stacji odwadniania osadu, modernizacja automatyki kontrolno – pomiarowej dla oczyszczalni i przepompowni ścieków).

Wnioski:

1. *Miasto Węgorzewo charakteryzuje się dostatecznym poziomem rozwoju sieci kanalizacyjnej i jej dostępnością dla mieszkańców tych miast. Nieco gorsza pod tym względem sytuacja panuje na terenach wiejskich powiatu. Z tego względu główny wysiłek inwestycyjny władz samorządowych gmin będzie zapewne skierowany na rozwiązanie tego zagadnienia, będącego jednym z podstawowych warunków rozwoju społeczno-gospodarczego tych obszarów;*
2. *Wraz z rozbudową systemu kanalizacyjnego powinien być tworzony system przydomowych oczyszczalni ścieków, zwłaszcza w strefach zabudowy rozproszonej.*
3. *Konieczne są działania systemowe na terenie całego powiatu – postrzeganie przyszłych inwestycji jako elementów wspólnego, zaplanowanego w skali powiatowej systemu kanalizacyjnego.*
4. *Konieczne jest prowadzenie stałej oceny stanu oczyszczania ścieków we wszystkich obiektach turystycznych na terenie powiatu wraz z określeniem niezbędnych działań, zmierzających do poprawy sytuacji wszędzie tam, gdzie odprowadzane ścieki nie spełniają podstawowych kryteriów ochrony środowiska.*

2.5.6. Sieć gazownicza

Na terenie powiatu znajduje się zakład gazowniczy, który zajmuje się obsługą techniczną przesyłu gazu ziemnego dla ludności.

Trasy przebiegu gazociągów przedstawiają się następująco:

- Pozezdrze – Węgorzewo – średnica przewodu \varnothing 100
- Kętrzyn – Stawki – Węgielsztyn – Węgorzewo - średnica przewodu \varnothing 150.

Sumaryczna długość sieci gazowej wybudowanej na terenie powiatu węgorzewskiego do dnia 31.12.2006 r. wynosi:

- gazociągi – 55,1 km (w tym średnie ciśnienie – 35,6 km, niskie ciśnienie – 19,5 km),
- przyłącza – 19,1 km (w tym średnie ciśnienie – 2,1 km, niskie ciśnienie – 17,0 km).
- ilość stacji gazowych II stopnia – 2 szt.

Długość sieci gazowej Rozdzielczej w podziale na średnice:

- gazociągi DN 125 – DN 200 – 29,4 km,
- gazociągi DN 100 i poniżej – 25,7 km.

Długość sieci gazowej rozdzielczej w podziale na materiał:

- gazociągi PE – 10,8 km,
- gazociągi stalowe – 44,3 km.

Wnioski:

1. Z gazu ziemnego (sieciowego) na terenie powiatu korzystają jedynie mieszkańcy gmin Węgorzewo i Pozezdrze. Gmina Budry w całości wykorzystuje gaz butlowy.
2. Uzależnienie od jednego dostawcy powoduje zagrożenia zachowania ciągłości dostawy gazu, szczególnie w okresach zimowych, kiedy jego pobór znacznie wzrasta. Dużym zagrożeniem są również niskie temperatury powodujące zmniejszenie przepustowości przewodów gazowych i duży spadek ciśnienia gazu.
3. Poprawa warunków zaopatrzenia w gaz w okresie jesienno – zimowym na terenie powiatu węgorzewskiego powinna nastąpić w 2009 r., po zakończeniu budowy gazociągu wysokiego ciśnienia DN 300 na odcinku Nidzica – Mrągowo.

2.5.7. Ciepłownictwo

Na terenie powiatu działają zróżnicowane systemy grzewcze (kotłownie na paliwo stałe, gazowe i olejowe). Ogółem można wyszczególnić 21 kotłowni, które funkcjonują w układzie budownictwa zbiorowego (w tym Szpital Powiatowy MCZ i Szpital Psychiatryczny), z czego:

- miasto i gmina Węgorzewo dysponuje 19 kotłowniami (8 gazowo-olejowych, 8 gazowych, 1 na paliwo stałe, 1 na ekogroszek + olej, 1 na olej),
- gmina Pozezdrze dysponuje 1 kotłownią gazowo – olejową o mocy 1,8 MW,
- gmina Budry dysponuje 1 kotłownią na paliwo stałe o mocy 0,400 MW.

W zakresie indywidualnych systemów grzewczych (autonomiczne źródła ciepła, np. w budownictwie jednorodzinym) używane są systemy na trzy wymienione rodzaje paliw, z przewagą paliwa stałego. Używanie systemów zasilanych energią odnawialną występuje sporadycznie.

Wnioski:

1. Celowym wydaje się zwiększenie udziału w bilansie energetycznym powiatu energii ze źródeł odnawialnych (słonecznej, wiatrowej, wodnej, źródeł geotermalnych), a przede wszystkim biomasy. Jest to bardzo istotne ze względu na:
 - ochronę środowiska,
 - wymogów i preferencji dla takich źródeł w dyrektywach UE,
 - obniżenie kosztu energii dla odbiorców,
 - możliwości utworzenia w tym sektorze nowych miejsc pracy,
 - zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych produkujących biomasę.
2. Konieczne jest ustalenie docelowego systemu pozyskiwania i dystrybucji ciepła - kompleksowego lub punktowego.

2.5.8. Telekomunikacja

W ciągu ostatnich lat poziom telekomunikacji na obszarze powiatu podniósł się znacznie i obecnie jest w zasadzie zadowalający. Dotyczy to zarówno jakości i zakresu usług jak i dostępności łączy telefonicznych. Nowoczesne, cyfrowe centrale telefoniczne, z możliwością rozbudowy oraz wysokiej jakości linie telekomunikacyjne (światłowody) zapewniają odpowiedni standard w zakresie połączeń krajowych i międzynarodowych. Tym samym spełniony został jeden z podstawowych warunków rozwoju tego terenu - bez sprawnej i szeroko dostępnej telekomunikacji niemożliwe jest podejmowanie jakichkolwiek działań na rzecz rozwoju społeczno-ekonomicznego.

Na terenie powiatu węgorzewskiego Telekomunikacja Polska posiada nowoczesną infrastrukturę techniczną tj. : obiekty komutacyjne (centrale telefoniczne), teletransmisyjne SD i PDH, węzły ADSL oraz sieć POLPAK-T. Warstwa teletransmisyjna funkcjonuje na bazie sieci kabli światłowodowych oraz miedzianych. W oparciu o tę infrastrukturę TP może oferować mieszkańcom powiatu węgorzewskiego pełen wachlarz usług teleinformatycznych, takich jak:

- usługi głosowe: POTS, ISDN BRA, ISDN PRA,
- stały, szerokopasmowy dostęp do Internetu: ADSL.
- transmisja danych: FRAME.ATM ,
- sieć WAN: IP VPN,
- usługi satelitarnej transmisji danych,
- dzierżawa łączy.

Liczba abonentów korzystających z sieci telefonicznej jest wartością zmienną i wynosi ok. 7 tysięcy.

Uzupełnieniem stacjonarnej sieci telekomunikacyjnej jest telefonia komórkowa. Według stanu ze stycznia 2007 r. obszar powiatu jest w ok. 90% pokryty zasięgiem operatorów PLUS GSM i Era GSM oraz w ok. 70% sieci Idea.

Wnioski:

1. *Poziom rozwoju telekomunikacji w powiecie jest zadowalający i porównywalny z resztą województwa.*
2. *Problemem jest relatywnie niski stopień internetyzacji gospodarstw domowych.*
3. *Sieć techniczna TP nie jest wystarczająca, aby móc realizować bieżący popyt na usługi telekomunikacyjne a obecne plany rozwojowe oparte są głównie na rozbudowie infrastruktury w celu rozszerzenia dostępności do usług szerokopasmowych ADSL.*

2.5.9. Składowanie i utylizacja odpadów stałych

Do końca roku 2006 na terenie powiatu węgorzewskiego zostały zamknięte 4 składowiska Odpadów Komunalnych w m.: Olszewo, Popioły, Pozezdrze oraz w Czerwonym Dworze. W chwili obecnej działa legalnie tylko Składowisko Odpadów Komunalnych w

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Czerwonym Dworze, które przyjmuje odpady z terenu gminy Węgorzewo, Pozezdrze i Budry. Składowisko posiada pozwolenie na użytkowanie do 2013 r. Przyjmuje się, że rocznie na składowisku deponuje się ok. 26 tys. m³ odpadów, z czego 40% stanowią odpady o charakterze surowców wtórnych.

Stopień objęcia usługami wywozowymi odpadów od ludności i podmiotów gospodarczych w poszczególnych gminach przedstawia się następująco:

- gmina Węgorzewo – ok. 90%,
- gmina Pozezdrze – ok. 80%,
- gmina Budry – ok. 40% (od czerwca 2007r. gmina Budry realizuje program wyposażania właścicieli posesji w indywidualne pojemniki na śmieci, po zakończeniu tych działań przewiduje się zwiększenie wskaźnika usług wywozowych odpadów do 85%).

Na terenie powiatu węgorzewskiego usługi w zakresie zagospodarowania odpadów komunalnych świadczy Zakład Usług Komunalnych. Poza tym Burmistrz gminy Węgorzewo wydał trzy zezwolenie na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych na terenie miasta i gminy Węgorzewo. Na terenie gminy Pozezdrze zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie wywozu nieczystości ciekłych otrzymały dwa przedsiębiorstwa, zaś na wywóz nieczystości stałych i ciekłych wydano cztery zezwolenia.

O ile problem gospodarki odpadami w gminach został, przynajmniej doraźnie rozwiązany, o tyle zjawiskiem szczególnie negatywnym są tzw. dzikie wysypiska oraz stan sanitarny stref licznie odwiedzanych przez turystów (pola biwakowe, miejsca postoju jachtów). W miejscach tych, położonych przede wszystkim nad brzegami jezior, po sezonie letnim piętrzą się sterty odpadów. Problemu tego nie rozwiązują ustawione pojemniki (kontenery) na śmieci, gdyż brak jest sprawnego systemu ich opróżniania. Dodatkowym czynnikiem, pogarszającym ten stan i negatywnie oddziałującym na środowisko naturalne jest narastające lawinowo rozprzestrzenianie się opakowań z tworzyw sztucznych. Po wykorzystaniu (worki foliowe, butelki) są one nagminnie wyrzucane. I nawet, jeżeli ok. 60% z nich trafia na wysypiska, pozostają tam przez wiele lat, ponieważ okres ich rozkładu wynosi ok. 80-100 lat. Pozostałe 40% zaśmieca lasy, pobocza dróg i wody tego terenu. Okazuje się, że tylko jeden sklep, obsługujący dziennie w sezonie ok. 3000 klientów zużywa ok. 5000 szt. worków foliowych. W skali miesiąca jest to ok. 130 tys. worków, z których ok. 50 tys. jest wyrzucanych.

Gospodarka odpadami opakowaniowymi na terenie Powiatu węgorzewskiego wygląda następująco:

- gmina Budry – brak pojemników,
- gmina Pozezdrze – 13 pojemników o pojemności 2,2 m³ na opakowania pet,
- gmina Węgorzewo – 10 pojemników na szkło, 43 pojemniki na opakowania pet, 7 pojemników na makulaturę.

Obecnie eksploatowane składowisko nie posiada infrastruktury pozwalającej spełnić wymogi Krajowego Programu Gospodarki Odpadami w zakresie odzysku surowców wtórnych.

W marcu 2005 r. rozpoczął działalność Mazurski Związek Międzygminny – Gospodarka Odpadami, w ramach którego gminy z terenu powiatu węgorzewskiego przyjęły wspólny dla Związku plan gospodarki odpadami, którego głównym zadaniem jest budowa Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Spytkowie.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Analiza SWOT przeprowadzona dla systemu infrastruktury technicznej na terenie powiatu węgorzewskiego.

Infrastruktura techniczna - analiza SWOT

Silne strony

- korzystne położenie tranzytowe dla transportu osobowego-turystycznego,
- sieć dróg zapewniająca prawidłowe połączenie wewnętrzne,
- linia kolejowa Kętrzyn – Węgorzewo,
- szybko rozwijająca się infrastruktura telekomunikacyjna,
- rozbudowująca się dynamicznie sieć wodociągowa i kanalizacyjna.

Słabe strony

- marginalna rola w wojewódzkim i krajowym systemie komunikacyjnym,
- brak drogi szybkiego ruchu dla ruchu turystycznego, tranzytowego,
- niszcząca i dewastowana infrastruktura kolejowa,
- niska jakość infrastruktury drogowej,
- brak przejścia granicznego z Federacją Rosyjską,
- słabe wykorzystanie regionalnych, alternatywnych źródeł energii,
- niski poziom rozwoju sieci gazowej

Szanse

- przebieg trasy szybkiego ruchu łączącej centrum kraju z regionem,
- położenie w układzie komunikacyjnym oraz sąsiedztwo wschodniej granicy UE,
- uruchomienie linii kolejowej Kętrzyn - Węgorzewo
- zbudowanie przejścia granicznego Perły - Kryłowo,
- realizacja rządowego programu modernizacji dróg, w tym szybkiego ruchu,
- rozwój i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

Zagrożenia

- przebieg szlaków komunikacyjnych przez obszary chronione,
- brak środków finansowych na rozbudowę oraz modernizację układu komunikacyjnego i infrastruktury nowych przejść granicznych,
- nasilenie ruchu samochodów ciężarowych o dużej ładowności po drogach nieprzystosowanych do dużych obciążeń,
- postępująca dewastacja i dekapitalizacja nawierzchni przy niewystarczających środkach na utrzymanie i remonty dróg.

Wnioski:

1. *Konieczność zbudowania systemu gospodarki odpadami stałymi w ujęciu gminno-powiatowym, kompatybilnego z system utylizacji i recyklingu odpadów w układzie regionalnym.*
2. *Brak systemowego rozwiązania problemów oczyszczania z odpadów stałych stref turystycznych (biwakowiska, miejsca postoju jachtów) oraz likwidacji tzw. dzikich wysypisk śmieci.*
3. *Mało efektywny system kontroli i nadzoru.*

2.6. Ocena sytuacji w rolnictwie i jej zmiany

2.6.1 Ogólna charakterystyka obszarów wiejskich w powiecie węgorzewskim

W Polsce obszary wiejskie stanowią 93,2 % powierzchni kraju (dane GUS, 2005 r.), a na obszarach wiejskich żyje 14,7 mln. osób tj. 38,6 % ogółu ludności.

Powierzchnia powiatu węgorzewskiego wynosi 69 343 hektary, w tym 38 742 ha stanowią użytki rolne, z tego 24 230 ha są to grunty orne, a 14 453 ha trwałe użytki zielone.

W UE wg danych z roku 2005 na wsi mieszkało 23,7 % , natomiast w powiecie węgorzewskim liczącym 23 798 mieszkańców, ludność wiejska liczy 12 079 osób, co stanowi 51 % ogółu ludności.

W Polsce począwszy od roku 2001 liczba ludności na obszarach wiejskich zwiększa się z roku na rok. Taki sam proces można zaobserwować również w powiecie węgorzewskim.

Wynika to z kilku przyczyn;

- wykupywanie atrakcyjnych terenów wokół jezior przez ludność miejską,
- zmiany kulturowe i trendy na rynku obrotu nieruchomościami,
- różnicowanie działalności gospodarczej przez rdzenną ludność np. rozwój agroturystyki,
- możliwości pozyskania środków unijnych na rozwój i modernizację gospodarstw,
- wdrażanie nowych technologii i rozwój gospodarstw specjalistycznych,
- możliwość otrzymania renty rolniczej itp.

Rolnictwo zajmuje szczególne miejsce w programach rozwoju wsi, nie tylko ze względu na tworzone miejsca pracy, czy produktywność ziemi, ale również ze względu na jego rolę w przestrzeni wiejskiej oraz duże oddziaływanie na rodzaje podejmowanej działalności gospodarczej, styl życia, tradycję i kulturę mieszkańców wsi.

Pomimo dopłat unijnych sytuacja gospodarstw rolnych nie wygląda najlepiej w powiecie węgorzewskim. Osiągane dochody oraz dopłaty unijne nie pokrywają wciąż rosnących kosztów uprawy ziemi i produkcji rolnej oraz wdrażania nowych technologii i zakupu sprzętu rolniczego.

Według prognoz Powiatowego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Węgorzewie nastąpi dalszy spadek gospodarstw małych, a wzrośnie liczba gospodarstw powyżej 50 ha i więcej.

Na podstawie złożonych wniosków o płatności obszarowe wynika, że obecnie na terenie powiatu węgorzewskiego funkcjonuje 1248 gospodarstw rolnych., które pod względem średniej wielkości (ok. 21 ha) znajdują się w ścisłej czołówce krajowej. Pod tym względem przewyższamy wyraźnie średnią krajową (7,6 ha użytków rolnych), a nawet średnią unijną (18,7 ha). Jest to bardzo ważny czynnik mający duży wpływ na produktywność gospodarstw.

Dane Powszechnego Spisu Rolnego z 2002 roku, dotyczące ilości gospodarstw rolnych funkcjonujących na terenie powiatu węgorzewskiego (2107 gospodarstw) , przedstawione w

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

tabeli 2.6.1.1. oraz informacje otrzymane z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w 2007 roku (ogółem ok. 2000 gospodarstw) wskazują na to, że w przeciągu kilku lat ilość gospodarstw rolnych zmalała o ok. 100.

Tabela nr. 2.6.1.1. Gospodarstwa rolne według rodzaju i grup obszarowych użytków rolnych (dane PSR 2002)

Jednostka terytorialna	Gospodarstwa rolne według powierzchni w ha									
	ogółem	1 - 2	2 - 5	5 - 7	7-10	10-15	15-20	20-50	50-100	pow. 100
Budry	426	62	54	10	39	71	62	97	21	10
Pozezdrze	420	74	77	29	49	67	36	71	13	4
Węgorzewo	730	128	128	28	70	114	90	135	28	9
Węgorzewo – wieś	531	109	111	24	56	110	87	0	25	9
Ogółem w powiecie węgorzewskim	2107	373	370	91	214	362	275	303	87	32

2.6.2 Produkcja roślinna.

W 2006 roku ogólna powierzchnia zasiewów wyniosła 18 500 ha. W strukturze zasiewów dominują zboża (86%), stanowiące w głównej mierze najważniejszy składnik pasz. Powierzchnia upraw poszczególnych roślin dostosowywała się do możliwości zbytu produkcji i opłacalności poszczególnych kierunków produkcji.

W ciągu najbliższych lat przewiduje się wzrost upraw takich roślin jak : rzepak (również jako roślina energetyczna – biopaliwo), kukurydza na zielono i na ziarno . Powierzchnia zbóż powinna ulec zmniejszeniu kosztem założenia w ich miejsce trwałych użytków zielonych.

Ze względu na niesprzyjające warunki agroklimatyczne wegetacji i uprawie , nie przewiduje się wzrostu upraw warzyw gruntowych oraz zwiększenia powierzchni sadów.

2.6.3 Produkcja zwierzęca

Zgodnie z wytycznymi Unii Europejskiej w Polsce, również w powiecie węgorzewskim trwa ograniczanie chowu bydła, owiec i koni. W pogłowie trzody chlewnej występują okresowe wahania związane z podażą i cenami pasz oraz opłacalnością produkcji i możliwościami zbytu.

Proces dostosowań sanitarno-weterynaryjnych do wymogów UE przyspieszył proces koncentracji chowu zwierząt rzeźnych i krów mlecznych i w konsekwencji spowodował eliminację z rynku niewielkich producentów. Szczególnie jest to widoczne w chowie bydła mlecznego, gdzie małe gospodarstwa zrezygnowały z chowu 1-2 sztuk krów. W ciągu najbliższych kilku lat przewiduje się wzrost ilości gospodarstw specjalizujących się w chowie krów mlecznych - stada 30-50 krów. O takiej tendencji świadczy ilość budowanych nowych obór oraz modernizacja starych.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Według informacji uzyskanych z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Węgorzewie (złożone wnioski o płatność) w powiecie węgorzewskim funkcjonuje obecnie 645 gospodarstw o profilu bydłym oraz 7 gospodarstw hodujących konie.

Atrakcyjne ceny oferowane na rynku wspólnoty spowodowały wzrost eksportu bydła żywego do krajów 15-stki o ok. 60 %, a wartościowo o 147 % w stosunku do lat ubiegłych, to spowodowało również wzrost hodowli bydła opasowego w powiecie węgorzewskim.

Na terenie powiatu zarejestrowanych jest obecnie 10 ferm drobiarskich:

- brojlery kurze – 4 ferm
- brojlery indyjskie – 4 fermy
- kury nioski – 4 fermy

Dwie fermy łączą brojlery kurze z kurami nioskami. Jednorazowy wsad w tych fermach wynosi 143 300 szt ptaków. Całoroczna produkcja to przeszło 1 milion drobiu.

Według opinii pracowników (specjalistów) Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Węgorzewie ilość ferm do roku 2013 zasadniczo się nie zwiększy, natomiast nastąpi rozbudowa już istniejących.

Tabela nr. 2.6.3.1. Gospodarstwa według rodzaju i pogłowia zwierząt (dane PSR 2002 r.)

Wymiary:	Systematyka gospodarstw rolnych, Pogłowie zwierząt gospodarskich					
	Rolnictwo ogółem					
Jednostka terytorialna	bydło	krowy	trzoda chlewna	konie	owce	bez zwierząt gospodarskich
Budry	296	277	255	62	6	243
Pozezdrze	228	216	187	50	0	334
Węgorzewo	399	382	377	100	0	524
Węgorzewo – miasto	8	8	7	3	0	84
Węgorzewo – wieś	391	374	370	97	0	440
Ogółem na obszarze powiatu węgorzewskiego	1322	1157	1196	312	6	1625

2.6.4 Rolnictwo ekologiczne

Za rolnictwo ekologiczne uważa się system gospodarowania o zrównoważonej produkcji roślinnej i zwierzęcej, eliminujący z produkcji rolniczej środki chemiczne, pestycydy, antybiotyki, hormony wzrostu itp.

W ostatnich latach w powiecie węgorzewskim obserwuje się wzrost zainteresowania produkcją żywności z użyciem metod ekologicznych. Jest to wynik ogólnych preferencji w Unii Europejskiej oraz możliwości pozyskania dopłat z tego tytułu.

Obecnie zarejestrowanych jest 105 gospodarstw uczestniczących w programach rolno-środowiskowych.

Biorąc pod uwagę instrumenty wsparcia dla rolników zawarte w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2007-2013 szacuje się, że do roku 2015 ich ilość ulegnie podwojeniu.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Rolnictwo jest strukturą bardzo złożoną i wymaga podejścia kompleksowego. Sukces w rozwoju gospodarczym zależy od umiejętności dostosowania ścieżek rozwoju do warunków i zasobów danego kraju. Analogicznie można to odnieść do mniejszych terytorialnie obszarów. Zgodnie z tym poglądem można przyjąć, że w sektorze rolnym warunkiem powodzenia jest zdolność do generowania ekologicznie adaptowalnych i ekonomicznie efektywnych technologii rolniczych. Rozwój rolnictwa odbywa się więc w sposób niepowtarzalny. Zmiany zaś zachodzą głównie pod wpływem czynników zewnętrznych, wśród których dominują innowacje, postęp techniczny i biologiczny, warunki przyrodnicze, rentowność produkcji rolniczej oraz przemiany instytucjonalne w otoczeniu.

Wykorzystanie n.p. produktów roślinnych jako materiału energetycznego może być jednym z kierunków nie tylko rozwoju produkcji roślinnej, ale stwarza również nowe możliwości pobudzenia gospodarczego niektórych wsi na terenie obszaru. Nie należy jednak traktować energetycznego wykorzystania biomasy jako panaceum na problemy ze zbytem produktów rolniczych.

Precyzowanie kierunków rozwoju rolnictwa zgodnych z celami ekorozwoju jest bardzo ważną kwestią. W strukturze użytkowania gruntów powinien zmniejszać się przede wszystkim areał gruntów ornych o najgorszych warunkach glebowych na rzecz użytków zielonych, czy wprowadzania innych sposobów użytkowania, np. zabudowy rekreacyjnej i miejsc zieleni. Korzystna struktura agrarna sprawia, że intensyfikacja produkcji rolnej, ze względu na warunki przyrodnicze, wymaga stosowania innowacyjnych rozwiązań w tym sektorze (głównie innowacji biologicznych - nowe odmiany roślin i rasy zwierząt). Produkcja zwierzęca powinna raczej zmierzać do ekstensyfikacji chowu bydła

(z uwzględnieniem powierzchni paszowej łąk i pastwisk trwałych). W produkcji trzody chlewnej należy zwrócić szczególną uwagę na potrzebę zmniejszenia koncentracji produkcji (problemy

z zagospodarowaniem gnojowicy) stanowiącej podstawowe źródło zagrożenia dla wód powierzchniowych, a więc podstawowego „bogactwa” powiatu.

Warunki przyrodnicze powiatu węgorzewskiego (krótki okres wegetacji, konfiguracja terenu i zróżnicowanie gleb) stawiają przed rolnictwem ekologicznym wymóg wysokiego poziomu uzbrojenia technicznego i powodują, że jednostkowe koszty produkcji rolniczej są wyższe, dochodowość natomiast niższa, niż średnio w kraju.

Prognozy

Poza podstawową funkcją jaką jest produkcja artykułów rolnych – obszary wiejskie pełnią ważną rolę w zakresie ochrony środowiska, w tym ochrony zasobów wodnych i gleb, kształtowania krajobrazu, ochrony i zachowania siedlisk oraz różnorodności biologicznej.

Zgodnie z PROW cel ten będzie realizowany poprzez promowanie zrównoważonego sposobu gospodarowania, odpowiednie użytkowanie gleb i ochronę wód, kształtowanie krajobrazu, przywracanie walorów lub utrzymanie cennych siedlisk użytkowanych rolniczo. W tym aspekcie szczególne znaczenie mają obszary objęte siecią Natura 2000 oraz obszary, na których będą realizowane działania zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną (2000/60/WE) w zakresie wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej.

Poprawa środowiska i zrównoważone użytkowanie obszarów wiejskich wiąże się nie tylko z gruntami rolnymi, ale też z lasami. W tym celu planowane są w ramach PROW instrumenty, które przyczynią się do zwiększenia stopnia lesistości w Polsce , jak również i w powiecie węgorzewskim , poprzez przeznaczanie gruntów rolnych (użytkowanych i odłogowanych) do zalesienia.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

W ramach **Osi 3** PROW będą dofinansowane wszelkie inicjatywy podejmowane przez mieszkańców obszarów wiejskich w kierunku *różnicowania działalności gospodarczej* w kierunku pozarolniczym np. związane z działalnością turystyczną, rzemieślniczą, usługową, itp.

Drugą grupę stanowią instrumenty mające na celu *poprawę jakości życia*. Dotyczą one odnowy wsi, poprawy stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, co z pewnością przyczyni się do polepszenia jakości życia i może stanowić dodatkowy czynnik, kształtujący przemiany strukturalne i przeciwdziałający depopulacji mieszkańców obszarów wiejskich.

Również ważnym instrumentem PROW jest **Oś 4 : Leader** umożliwiającym realizowanie i wdrażanie celów przede wszystkim osi 3 . Podejście Leader służy aktywizacji społeczności wiejskiej, włączanie jej w planowanie i wdrażanie lokalnych inicjatyw w oparciu o partnerstwo trójsektorowe: publiczne, gospodarcze i społeczne. Takie podejście wzmacnia oddolnie spójność podejmowanych lokalnie decyzji, podnosi jakość zarządzania i przyczynia się do wzmocnienia kapitału społecznego w społecznościach wiejskich. Skłania również do stosowania innowacyjnych rozwiązań w zakresie rozwoju powiatu.

W powiecie węgorzewskim Pilotażowy Program Leader+ funkcjonuje już od 2006 roku , a obecnie Lokalna Grupa Działań (LGD9), działająca pod nazwą Związek Stowarzyszeń Na Rzecz Rozwoju Gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich realizuje Schemat II. Członkami LGD9 są min. stowarzyszenia i samorządy gmin; Węgorzewo, Pozezdrze i Budry oraz Powiat Węgorzewski.

2.6.5 Agroturystyka

Jednym ze sposobów różnicowania działalności gospodarczej, również w powiecie węgorzewskim jest agroturystyka, czyli łączenie działalności gospodarczej rolnej z usługami polegającymi na wynajmie pokoi dla turystów. Często towarzyszą temu usługi dodatkowe w postaci serwowanych produktów kulinarnych własnego wyrobu, włączanie turystów w prace wykonywane w gospodarstwach; karmienie zwierząt, zbieranie płodów rolnych, owoców i warzyw.

Często agroturystyka mylona jest z turystyką wiejską, polegającą na wynajmie pokoi i sprzętu turystycznego w gospodarstwach zlokalizowanych na terenach wiejskich , które nie prowadzą działalności gospodarczej i są własnością osób mieszkających na obszarach wiejskich lub w miastach.

Region warmińsko-mazurski, w którym położony jest powiat węgorzewski posiada szczególne warunki dla rozwoju turystyki wiejskiej, ponieważ posiada;

- najniższy wskaźnik gęstości zaludnienia 60 osób/km² (średnia w kraju 122 osoby),
- wody zajmujące 6,3 % powierzchni (średnia w kraju 2,7 %),
- lasy i zadrzewienia zajmujące 29 % (średnia w kraju 28 %),
- obszary prawnie chronione (8 parków krajobrazowych, obszary chronionego krajobrazu, 96 rezerwatów przyrody).

Według informacji otrzymanej z Powiatowego Ośrodka Doradztwa Rolniczego na terenie powiatu węgorzewskiego funkcjonują 104 kwatery wiejskie, w tym 48 gospodarstw agroturystycznych. Dane te odzwierciedlają rzeczywistej ilości kwater, ponieważ rolnicy nie mają obowiązku zgłaszania ich.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Pomimo wciąż rosnącego popytu na tego rodzaju usługi turystyczne, oraz wzrost ilości gospodarstw, baza ta nie odgrywa zbyt dużej roli w ofertach turystycznych powiatu węgorzewskiego. Dla porównania w państwach Europy Zachodniej dochody z agroturystyki uzyskuje ponad 20 % rolników, a co czwarty mieszkaniec UE spędza wakacje na wiejskiej farmie. Inwestycje w turystykę wiejską są dofinansowane ze środków Unii, budżetów poszczególnych państw, budżetów lokalnych samorządów oraz ze środków własnych usługodawców.

Szacuje się, że nowe możliwości pozyskania środków w ramach funduszy pomocowych na lata 2007-2013 spowodują wzrost ilości świadczonych usług na terenach wiejskich oraz wzrost poziomu i jakości tych usług.

Wnioski:

- 1. Problemem terenów wiejskich powiatu węgorzewskiego, jest stosunkowo duże bezrobocie, szczególnie wśród społeczeństwa byłych państwowych gospodarstw rolnych. Jest to zjawisko bardzo negatywne, zarówno ekonomicznie, społecznie jak i socjologicznie. Większość z tych osób nie posiada prawa do zasiłku dla bezrobotnych, a ich źródłem utrzymania są doraźne prace interwencyjne lub publiczne, sezonowa praca „na czarno” oraz zasiłki z opieki społecznej.*
- 2. Ludność obszarów wiejskich i popegeerowskich wymaga stałej pomocy socjalnej i edukacyjnej, w celu pobudzenia aktywności zawodowej, znalezienia sposobów na zróżnicowanie działalności gospodarczej oraz w kierunku pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowych.*
- 3. W zakresie szerokiego dostępu do kultury, edukacji i ochrony zdrowia niezbędne jest reaktywowanie wiejskich świetlic, aktywizowanie lokalnej społeczności, a szczególnie młodzieży do tworzenia partnerstwa, stowarzyszeń i organizacji, do organizacji wspólnych imprez/akcji proekologicznych, kulturalnych i rekreacyjno-sportowych.*
- 4. W celu budowania społeczeństwa informatycznego, opartego na wiedzy ludność wiejska (młodzież, osoby w wieku średnim oraz emeryci, renciści i osoby niepełnosprawne) wymagają szerokiego dostępu do sieci internetowej.*
- 5. Szczególnej troski i opieki wymagają osoby starsze (emeryci i renciści) oraz osoby niepełnosprawne i ich rodziny.*
- 6. Przymus ekonomiczny dotyczący modernizacji rolnictwa (wytyczne UE) obliguje do poznania stanu jego rozwoju oraz warunków przyrodniczo-ekonomicznych jego funkcjonowania. Właściwa diagnoza stanu rolnictwa wskazuje bowiem na poziom jego rozwoju (obszary koniecznych zmian). Poznanie warunków przyrodniczych, w jakich funkcjonują gospodarstwa, pozwoli również na wskazanie optymalnych działań i eliminowanie błędów, jakie popełniano w przeszłości, wprowadzając rozwiązania o charakterze innowacyjnym bez oceny ich wpływu na środowisko. W tym celu należy koniecznie wdrażać programy i działania (szkolenia, pomoc merytoryczna, warsztaty), które wpłyną na właściwą ocenę, możliwości i rozwój potencjału rolniczego powiatu węgorzewskiego.*

2.7. Zasoby środowiskowe i kulturowe powiatu

2.7.1. Środowisko przyrodnicze powiatu węgorzewskiego

Powiat węgorzewski to jeden z najatrakcyjniejszych krajobrazowo i turystycznie obszarów Polski. Zaletą tego terenu, znacznie podwyższającą jego atrakcyjność, są unikalne w skali kraju i Europy warunki przyrodnicze.

Powiat w ujęciu geograficznym położony jest w Makroregionie Pojezierze Mazurskie na terenie dwóch mezoregionów: Wielkich Jezior Mazurskich (południowa część powiatu) oraz Krainy Węgorapy (część północna). Niewielka, północno-zachodnia część powiatu należy do makroregionu Równina Staropruska (mezoregion Równina Sępopolska)⁸.

Powiat węgorzewski należy do jednego z ostatnich w Europie obszarów o dominującym udziale naturalnych cech przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych. Wyjątkowe walory środowiska przyrodniczego sprawiły, że tereny te znalazły się w granicach obszaru funkcjonalnego „Zielone Płuca Polski”.

- **Charakterystyka zasobów krajobrazowych**

Powiat węgorzewski leży w zasięgu zlodowacenia bałtyckiego. Skałami glebotwórczymi powiatu są utwory czwartorzędowe plejstoceńskie i holoceniowe o znacznej miąższości. Osady plejstoceńskie reprezentowane są przez: utwory morenowe (gliny, piaski naglinowe, piaski całkowite i żwiry zwałowe), utwory pochodzenia wodnego (piaski i żwiry sandrowe, piaski i żwiry akumulacji szczelinowej, pyły i ropy zastoiskowe), utwory eoliczne (piaski wydymowe). Natomiast do utworów holoceniowych należą: utwory aluwialne (w dolinach rzek), utwory zboczowe (deluwia glebowe o bardzo zróżnicowanym składzie mechanicznym) i utwory organiczne (torfy, utwory torfowo-mułowe, mursze). Krajobraz młodoglacjalny oznacza się występowaniem form pagórkowatych, dużą ilością zagłębień bezodpływowych, wypełnionych częściowo wodami jezior lub torfowiskami, słabo rozwiniętym naturalnym drenażem, stosunkowo słabym zwietrzeniem i nieodwapnieniem materiału pochodzenia lodowcowego, co wyraża się występowaniem gleb zbliżonych do brunatnych.

- **Wody powierzchniowe**

Wskaźnik udziału wód powierzchniowych w powiecie węgorzewskim wynosi 14,09% jego ogólnej powierzchni, co jest wynikiem imponującym, zważywszy, że średnia w województwie warmińsko-mazurskim wynosi 5,73%. Największy udział wód powierzchniowych występuje w gminach Węgorzewo – 18,44% oraz Pozezdrze – 17,72%. Praktycznie nieistotny jest on w gminie Budry, gdzie wynosi zaledwie 1,94% (tab.2.7.1).

Tabela nr 2.7.1.1 Zasoby wód powierzchniowych w powiecie węgorzewskim (ha)

Wyszczególnienie	Powierzchnia jezior	Powierzchnia cieków	Wody razem
Powiat	9306	458	9764
Miasto i gmina Węgorzewo	6132	157	6289
Pozezdrze	3064	72	3136

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Budry	110	229	339
-------	-----	-----	-----

Zródło: Starostwo Powiatowe w Węgorzewie

Na terenie powiatu dominują jeziora. Są to zbiorniki różnych kształtów i wielkości: od wielkich zbiorników wodnych po maleńkie, rozsiane w licznych zagłębieniach terenu oczka, od długich jezior rynnowych po wielkie jeziora morenowe. Największym jeziorem w powiecie jest Dargin o powierzchni 3030ha (tab. nr 2.7.2).

Tabela nr 2.7.1.2. Charakterystyka najważniejszych jezior w powiecie węgorzewskim

Jezioro	Powierzchnia (ha)	Głębokość (m)
Dargin	3030	37
Dgał Mały	14	16
Dgał Wielki	94	17
Harsz	216	4
Kompleks Mamr	100	40
Krzywa Kuta	131	26
Mamry Północne	2504	43
Oświn	360	3
Rydzówka	490	16
Stręgiel	404	12
Święcajły	869	28

Zródło: Starostwo Powiatowe w Węgorzewie

Ważną kwestią w omawianej problematyce jest stan czystości wód jezior. Na terenie powiatu węgorzewskiego monitoringiem Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska objęto w roku 2005 cztery jeziora tj. Święcajły, Mamry Północne, Kirsajty, Dargin oraz rzekę Węgorapę. Badania oceny jakości jezior prowadzone były na podstawie określenia klasy czystości wód oraz oceny stopnia ich podatności na degradację. Klasa jakości wód określona na podstawie odpowiednich wskaźników fizycznych, chemicznych i biologicznych, pozwala na zakwalifikowanie wód jeziornych do pięciu klas, a mianowicie:

- I klasa - wody bardzo dobrej jakości
- II klasa - wody dobrej jakości
- III klasa - wody zadawalającej jakości
- IV klasa - wody niezadawalającej jakości
- V klasa - wody złej jakości

Według przeprowadzonych badań w powiecie węgorzewskim nie stwierdzono jezior w I klasie jakości wody, ale wynik punktacji był, dla jez. Mamry Północne i Kirsajty, bliski granicy między I a II

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

klasą. Wyniki badań z roku 2005 kwalifikowały wszystkie badane jeziora do II klasy jakości wód.

Badaniom stanu czystości poddano również największą rzekę powiatu Węgorapę. Ogólna ocena wód rzeki Węgorapy wskazuje na postępującą wraz z biegiem rzeki degradację wód z III do IV klasy.

Wody powierzchniowe zagrożone są przede wszystkim poprzez punktowe źródła zanieczyszczeń oraz spływy powierzchniowe z terenów rolniczych. Poważne zagrożenie dla wód powierzchniowych stanowi brak kanalizacji, zwłaszcza na terenach wiejskich korzystających z wodociągów sieciowych, często wyposażonych w szamba bezodpływowe, z których nie wywozi się nieczystości. Niedostatecznie rozwinięta gospodarka ściekowa na obszarach rekreacji, zarówno zbiorowej jak i indywidualnej, usytuowanych w sąsiedztwie jezior, stanowi obecnie poważne ich zagrożenie.

Do pogorszenia się stanu wód powierzchniowych przyczyniają się również zanieczyszczenia obszarowe zwłaszcza z terenów rolniczych. Są one znaczącym źródłem związków biogenych (głównie związki azotowe) wprowadzanych do wód.

Zagrożenie dla wód powierzchniowych stanowi także ograniczenie zdolności retencyjnych zlewni, szczególnie na obszarach węzłów hydrograficznych i w strefach wododziałowych, gdzie zasoby wód są zazwyczaj najmniejsze. Przyczynia się do tego najczęściej likwidacja lasów i zadrzewień (głównie na obszarach spadzistych), bagien i terenów podmokłych.

- **Lasy**

Powiat węgorzewski charakteryzuje się niższym wskaźnikiem lesistości (20,1%), niż średnia w województwie warmińsko-mazurskim (30,0%). Największy procent udziału lasów występuje w gminie Pozezdrze (27,5%), najmniejszy zaś w gminie Węgorzewo (15,9%). Wśród siedlisk leśnych, największy udział mają bory, głównie bór mieszany świeży.

Zdecydowana większość lasów (95,1%) w powiecie węgorzewskim jest własnością Skarbu Państwa. Zaledwie 4,9% powierzchni leśnych stanowi własność prywatna lub gminna (tab.2.7.1.3).

Tabela nr 2.7.1.3. Lasy powiatu węgorzewskiego wg. własności (2005 r.)

Wyszczególnienie	Grunty leśne stanowiące własność Skarbu Państwa	Grunty leśne nie stanowiące własności Skarbu Państwa	Razem
Powiat	13703	671	14374
Miasto i gmina Węgorzewo	5309	257	5566
Pozezdrze	4751	251	5002
Budry	3643	163	3806

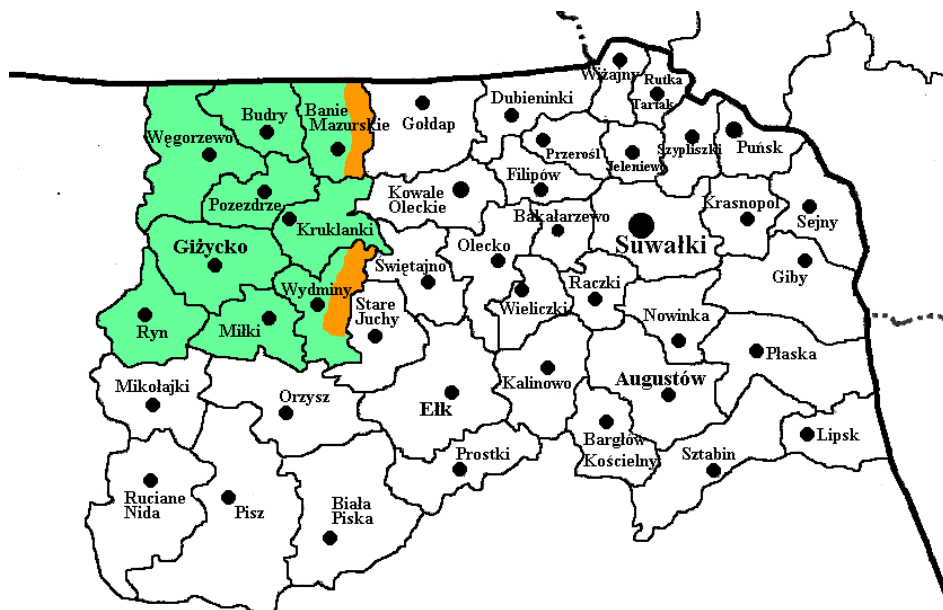
Zródło: Starostwo Powiatowe w Węgorzewie

Wojewódzki Program Zwiększania Lesistości na lata 2001-2010 przewiduje do zalesień w latach 2006-2010 w Powiecie Węgorzewskim powierzchnie 175 ha gruntów prywatnych i 71 ha gruntów Skarbu Państwa.

Strategia gospodarki leśnej, przyjęta w ramach funkcjonalnego obszaru Zielone Płuca Polski

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

obejmuje wszystkie gminy powiatu i wskazuje na predyspozycje obszaru do rozwoju funkcji turystycznej (ryc. 2.7.1.1).

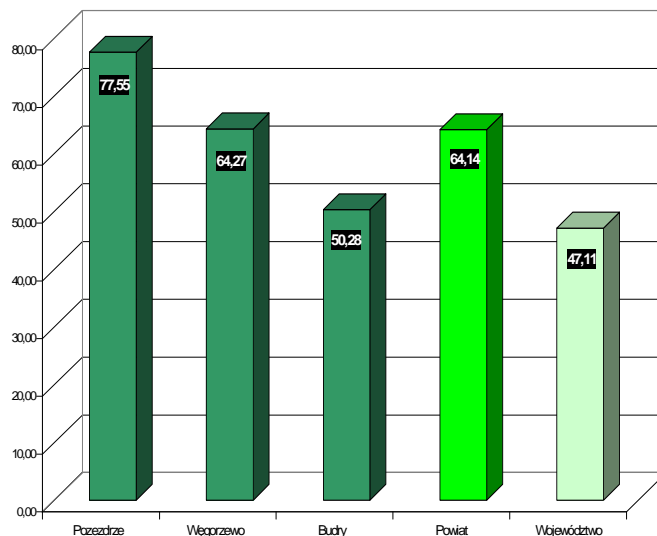

Ryc. 2.7.1.1. Strategia gospodarki leśnej

- Podstawowy obszar leśny, cechuje się nagromadzeniem walorów ekologicznych, produkcyjnych i społecznych (turystyka) w kompleksach leśnych, predysponowany do równoważnej gospodarki leśnej, w stosunku do innych funkcji gospodarczych.
- Obszary preferowanego wzrostu lesistości mające stanowić leśne obszary uzupełniające lub tworzące naturalne powiązania pomiędzy leśnymi obszarami funkcjonalnymi i innymi kompleksami leśnymi

• *Obszary chronione w gminach powiatu węgorzewskiego*

Najwyższy wskaźnik udziału obszarów prawnie chronionych (rezerwaty i obszary chronionego krajobrazu) obserwuje się w gminie Pozezdrze (77,55%), przekracza on znacznie średnią w całym powiecie oraz w województwie. Odmienna sytuacja występuje w gminie Budry. Na jej terenie znajduje się najmniejszy odsetek obszarów prawnie chronionych, brak jest również rezerwatów przyrody (rys. 2.7.1.2).

Rys.2.7.1.2. Udział obszarów chronionych w powiecie węgorzewskim (%)

Pozezdrze

Na terenie gminy znajduje się rezerwat Piłackie Wzgórza (277,17 ha). Jest to rezerwat leśny utworzony w 1989 roku, w celu ochrony lasów, położonych morenie czołowej. Spotkać to można liczne wąwozy i doliny, które porasta las świerkowo-sosnowy z domieszką brzozy. Najwyższe miejsce w rezerwacie to 210 m n.p.m. Chronione gatunki to: widłak jałowcowaty i tajeża jednostronna. W przyszłości planowane jest utworzenie jeszcze 3 rezerwatów: Wilkus, Jezioro Smolak oraz Jezioro Żabinki. Na terenie gminy znajduje się „Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy Boreckiej”

Węgorzewo

Rezerwat Siedem Wysp zwany również Jeziorem Siedmiu Wysp utworzony zarządzeniem Ministra Leśnictwa z dnia 30 maja 1956 r. obejmuje powierzchnię 1618,34 ha. Strategicznymi celami ochrony są: zachowanie mozaiki ekosystemów lądowych, zachowanie cennych zbiorowisk roślinnych, zachowanie populacji cennych roślin i zwierząt.

Rezerwat Wyspy na jeziorach Mamry, Dobskie i Kisajno (194 ha) obejmuje 18 wysp na Wielkich Jeziorach Mazurskich. Wyspy te pokryte są drzewostanem. Przy brzegach są oczerety, a w nich miejsca lęgowe ptaków wodnych i błotnych.

Półwysep i wyspy na jeziorze Rydzówka, rezerwat o powierzchni 26 ha jest kolonią kormoranów i czapli siwych, a także miejscem odpoczynku ptaków przelotnych. Znajdują się tu także żeremia bobrów. Rezerwat Mokre (5 ha) obejmuje fragment lasu lęgowego z jesionem i dębem w wieku 140 lat.

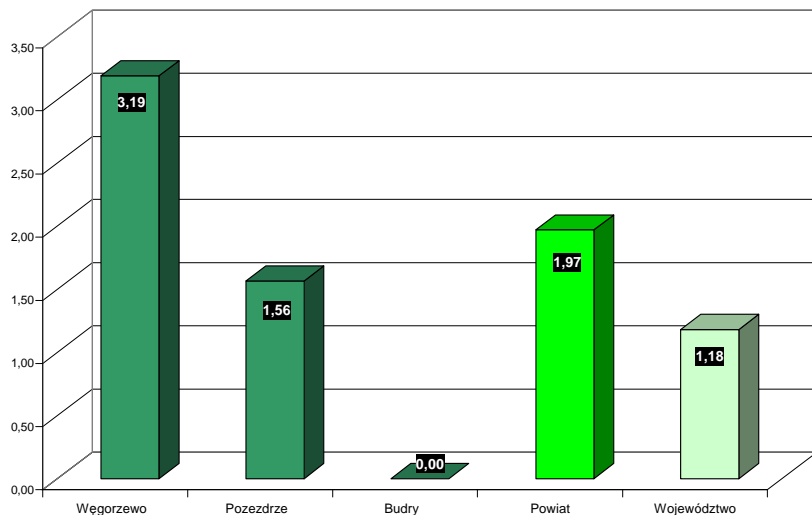
Na terenie gminy znajdują się następujące obszary chronionego krajobrazu: „Obszar Chronionego Krajobrazu Jeziora Oświn” „Obszar Chronionego Krajobrazu Bagien Mażańskich”, „Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Gołdapy i Węgorapy”, „Obszar Chronionego Krajobrazu Krainy Wielkich Jezior Mazurskich”

Budry

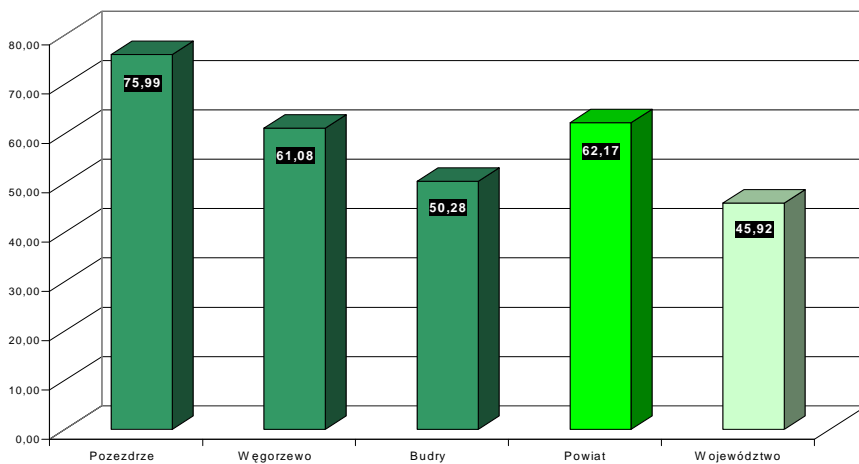
Na terenie gminy nie wstępuje ochrona rezerwatowa. Znajduje się natomiast „Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Gołdapy i Węgorapy”.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Wskaźniki procentowego udziału rezerwatów przyrody, obszarów chronionego krajobrazu oraz pomniki przyrody pokazują rysunki 2.7.1.3 do 2.7.1.5

Rys.2.7.1.3. Udział rezerwatów w powiecie węgorzewskim (%)

Rys. 2.7.1.4. Udział obszarów chronionego krajobrazu w powiecie węgorzewskim (%)

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Na terenie powiatu węgorzewskiego występują następujące obszary należące do sieci Natura 2000:

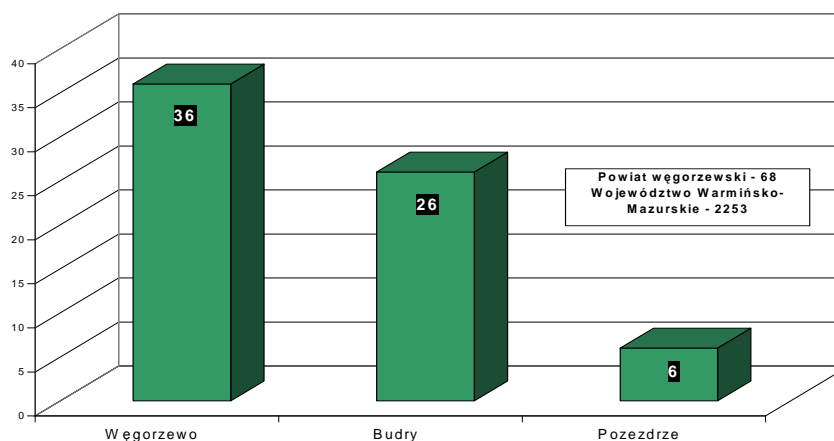
SOO (Specjalne Obszary Ochrony) – istniejące

Nazwa obszaru	Kod obszaru	Typ obszaru
Mamerki okolice	PLB280004	B

OSO (Obszary Specjalnej Ochrony) – istniejące

Nazwa obszaru	Kod obszaru	Typ obszaru
Jezior Oświn i okolice	PLB280004	A
Puszcza Borecka	PLB280006	A

Puszcza Borecka to ważna ostoja fauny leśnej z wilkiem i rysiem oraz żubrem - gatunkiem proponowanym do włączenia do załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Ogółem w ostoi stwierdzono występowanie 4 gatunków zwierząt i 3 gatunków roślin z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Na omawianym terenie obserwuje się dobrze zachowane płyty roślinności naturalnej - zidentyfikowano tu 10 rodzajów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Jest to jeden z ważniejszych obszarów w Europie dla zachowania klasycznych lasów liściastych typu środkowoeuropejskiego. Ważna jest tu ciągłość bazy genetycznej różnych populacji od czasu średniowiecza, a także dobrze zachowane profile glebowe i leśne. Puszcza Borecka jest ważną ostoją ptasią o randze europejskiej E -20 (SPA) (ryc.2.7.1.5).

Rys. 2.7.1.5. Pomniki przyrody w powiecie węgorzewskim

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

- Infrastruktura techniczna i inwestycje w ochronie środowiska**

Największą oczyszczalnią ścieków na terenie powiatu węgorzewskiego jest oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w Węgorzewie. Jest to oczyszczalnia z podwyższonym usuwaniem biogenów. Jej możliwości obliczone są na 4000 m³ na dobę, ale wykorzystanie kształtuje się na poziomie nieco ponad 2000 m³ na dobę. Na obszarach wiejskich powiatu oczyszczalnie ścieków znajdują się w Pozezdrzu, Pieczarkach, Rudziszkach, Sztynorcie Dużym, Dąbrówce Małej i Ołowniku.

Inwestycje związane z ochroną środowiska w powiecie węgorzewskim przedstawia tabela 2.7.1.4.

Tabela nr 2.7.1.4. Nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska według kierunków inwestowania

Wyszczególnienie	Na ochronę środowiska				Na gospodarkę wodną	
	ogółem	w tym na			w tym	
		gospodarkę ściekową i ochronę wód	ochronę powietrza atmosferycznego	gospodarkę odpadami, ochronę i przywrócenie wartości użytkowej gleb oraz wód	ogółem	ujęcia i doprowadzenia wody
w tys. zł						
Powiat Węgorzewski	3786,9	2685,0	808,0	293,9	4653,4	3989,7
Gmina Węgorzewo	1711,6	609,7	808,0	293,9	2596,1	2024,8
Gmina Budry	-	-	-	-	756,0	756,0
Gmina Pozezdrze	2075,3	2075,3	-	-	1301,3	1208,9

Źródło: Urząd Statystyczny

- Gospodarka wodno-ściekowa i odpadowa w powiecie węgorzewskim**

Tabela nr 2.7.1.5 Zużycie wody na potrzeby gospodarki i ludności w latach 2002-2007 .

Jednostka terytorialna	ogółem				gospodarstwa domowe		
	2002	2003	2004	2005	2003	2004	2005
	dam3/rok	dam3/rok	dam3/rok	dam3/rok	dam3/rok	dam3/rok	dam3/rok
Powiat węgorzewski	937,1	894,6	859,7	864,3	704,1	631,0	815,7
Budry	94,5	80,4	78,0	89,6	74,0	73,8	85,8

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Pozezdrze	122,9	119,0	111,5	105,3	114,5	102,5	95,2
Węgorzewo	719,7	695,2	670,2	669,4	515,6	454,7	634,7
Węgorzewo - miasto	589,4	567,3	548,3	546,6	396,5	347,0	518,6
Węgorzewo - obszar wiejski	130,3	127,9	121,9	122,8	119,1	107,7	116,1

Tabela nr 2.7.1.6. Informacja w zakresie ilości ścieków komunalnych wprowadzanych do wód

Lp.	Miejsce lokalizacji	Rok	2004	2005	2006
		ilość	m ³ /rok	m ³ /rok	m ³ /rok
1.	Oczyszczalnia ścieków w Węgorzewie	ogółem	733552	815162	684225
		w tym dowożone	7038	7764	9617
2.	Oczyszczalnia ścieków w Pozezdrzu	ogółem	56386	59267	52533
		w tym dowożone			
3.	Oczyszczalnia ścieków w Ołowniku	ogółem		4550	4391

Obecnie na terenie Powiatu jest czynne jedno składowisko odpadów komunalnych, zlokalizowane w Czerwonym Dworze, które przyjmuje odpady z terenu gmin: Budry, Pozezdrze i Węgorzewo. Składowisko posiada pozwolenie na użytkowanie do 2013 roku. Stopień objęcia usługami wywozowymi od ludności i podmiotów gospodarczych w poszczególnych gminach przedstawia się następująco:

- Gmina Budry - około 40 %
- Gmina Pozezdrze - około 80 %
- Gmina Węgorzewo - około 90 %

Obecnie eksploatowane składowisko nie posiada infrastruktury pozwalającej spełnić wymogi Krajowego Programu Gospodarki Odpadami w zakresie odzysku surowców wtórnych - w tym biomasy, dlatego Gminy Powiatu Węgorzewskiego były współzałożycielami Mazurskiego Związku Międzygminnego – Gospodarka Odpadami, który ma za zadanie wybudowanie zakładu utylizacji odpadów zgodnie z obowiązującymi standardami.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Ocenę stanu środowiska obrazuje analiza SWOT, która potwierdza przedstawioną powyżej sytuację:

Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - środowisko przyrodnicze o dużym stopniu bioróżnorodności, - wysoki odsetek obszarów prawnie chronionych, o wysokich walorach przyrodniczych, - niski stopień zanieczyszczenia wszystkich komponentów środowiska naturalnego, - obszar zaliczany do Zielonych Płuc Europy, - występowanie zasobów naturalnych: żwiry piaski, - dobrze rozwinięty system wsparcia instytucjonalnego, i współpracy na rzecz ochrony środowiska. 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczające zagospodarowanie składowisk odpadów, ochrona przed emisją i emisją zanieczyszczeń powietrza, - działania w zakresie recyklingu w fazie początkowej, - słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna i gazowa, brak oczyszczalni ścieków na obszarach wiejskich, - zagrożenie zanieczyszczeniem wód powierzchniowych i podziemnych, - nieuporządkowana gospodarka rybacka, - brak możliwości prawnych w zakresie skutecznego określania kierunków rozwoju działalności związanej z ochroną jezior.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - współdziałanie w zakresie transgranicznych obszarów chronionych, - udział w organizacji przedsiębiorstw zajmujących się recyklingiem, - rozwój nowoczesnych technologii w zakresie ochrony środowiska przy współpracy z instytucjami naukowymi, - utrzymanie czystości wód, - nawiązanie współpracy w zakresie ochrony środowiska oraz NZŚ, - rozwój produkcji rolniczej metodami ekologicznymi i integrowanymi. 	<ul style="list-style-type: none"> - niskie nakłady na inwestycje w zakresie ochrony środowiska, - wzrost zanieczyszczenia środowiska- rosnące nasilenie ruchu drogowego, osobowego i towarowego, - zanieczyszczenie wód i jezior, zanieczyszczenie wód gruntowych, - wysokie koszty budowy sieci wodociągowych, kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków.

Wnioski:

1. Powiat węgorzewski cechuje wysoka atrakcyjność krajobrazowa i różnorodność biologiczna - nie w pełni wykorzystane.
2. Ważnym zasobem są wody powierzchniowe, których udział stanowi 14.09% ogólnej powierzchni powiatu. Największy udział wód powierzchniowych występuje w gminach Węgorzewo – 18,44% oraz Pozezdrze – 17,72%. Praktycznie nieistotny jest on w gminie Budry, gdzie wynosi 1,94%.
3. Zdecydowana większość powierzchni powiatu objęta jest różnymi formami ochrony. Największy udział obszarów prawnie chronionych (rezerваты i obszary chronionego krajobrazu) występuje w gminie Pozezdrze (77,55%), przekracza on znacznie średnią w całym powiecie oraz w

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

województwie. Mankamentem jest jednak odczuwalny brak gospodarczego wykorzystania walorów środowiska naturalnego.

4. *Uporządkowania wymaga gospodarka rybacka, koniecznym jest opracowanie koncepcji utworzenia „Mazurskiego Centrum Wędkarstwa”, opracowanie zasad zarybiania i połowu ryb, a także skuteczniejsza ochrona wód.*

2.7.2. Dziedzictwo kulturowe

2.7.2.1 . Dziedzictwo kulturowe materialne

W niniejszym opracowaniu za podstawowe kryterium podziału materialnego dziedzictwa kulturowego przyjęto kryterium możliwości przemieszczania poszczególnych elementów⁹

Te, które tworzone były z myślą o trwałości w przestrzeni m.in. krajobrazowej uznaje się za nieruchome, inne, obdarzone najczęściej stosunkowo niewielkimi rozmiarami, zdolne do swobodnego przemieszczania – to dziedzictwo ruchome.

- **Dziedzictwo materialne nieruchome**

W skład nieruchomego dziedzictwa materialnego zaliczono przestrzeń urbanistyczną, przestrzeń ruralistyczną, stanowiska archeologiczne, zespoły zabytków techniki, umocnienia i kwatery wojenne, cmentarze i mogiły wojenne oraz placówki muzealne. Za wyznacznik przyjęto zbiór bądź zbiory zabytków, które tworzą w przestrzeni kulturowej większe, samodzielne lub autonomiczne zespoły.

- **Przestrzeń urbanistyczna**

Powiat węgorzewski obejmuje tylko jedno „stołeczne” miasto, którego tradycje miejskie sięgają 1571r Węgorzewo swój złoty wiek przeżywało od końca XVI w. do połowy XVIII w., kiedy to rozwój urbanistyczny został „wymuszony” przez generała Hansa Heinricha von Katte. W następnych dziesięcioleciach zapóźnienie inwestycyjne związane m.in. z budową linii kolei żelaznej dopiero w 1898 r. (Giżycko 1868 r.) czy niedostateczną siecią dróg spowodowało spadek atrakcyjności i stosunkowy „upadek” cywilizacyjny Węgorzewa, które dało „wyprzedzić” się okolicznym ośrodkom – Gołdapi, Giżycku i Kętrzynowi.

Konsekwencje II wojny światowej były dla miasta tragiczne. Jak się szacuje zniszczeniu, już po przejściu frontu, uległo ok. 80% substancji mieszkaniowej, w znacznym stopniu ucierpiała substancja komunalna¹⁰

Historyczne centrum miasta zabudowane domami z XVIII – XX w. przestało istnieć, wypaleni uległy m.in. zamek oraz gmach dawnego seminarium nauczycielskiego. Zniszczeniu uległy zasoby archiwalne, kartograficzne, biblioteczne, muzealne. Szczęśliwie ocalały prawie wszystkie świątynie i budynki na obrzeżach miasta.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

- **Przestrzeń ruralistyczna**

Krajobrazowa przestrzeń wiejska ulegała znacznie łagodniejszym przekształceniom niż krajobraz w mieście, choć niewątpliwie to wiejscy osadnicy przyczynili się do „zaniku” Puszczy Galindzkiej, po której pozostały dziś stosunkowo niewielkie kompleksy leśne, m.in. lasy w okolicach Przystani, zwane jeszcze do niedawna Puszczą Sztynorcką, czy Puszcza Borecka.

- **Zabudowa wiejska**

Początków późnośredniowiecznego osadnictwa można dopatrywać się w lokacji pierwszej osady w pobliżu drewnianego krzyżackiego zameczku, do której doszło w 1341 r. Zamek istniał w 1335 r., choć w świetle ostatnich badań uważniej należy się przyjrzeć zarzuconej teorii o budowie zamku już w 1312 r. Kres pierwszej krzyżackiej akcji osadniczej położył najazd litewski w 1365 r. Nowi osadnicy powrócili po około 20 latach.

Od drugiej połowy XIX w. protomiejskiego charakteru zaczęły też nabierać wsie gminne – zwłaszcza Budry oraz wówczas jeszcze w powiecie węgorzewskim Banie Mazurskie. We wsiach od przełomu XIX i XX w. zaczęły pojawiać się remizy strażackie, mleczarnie, urzędy pocztowe, nawet oddziały banków (Węgielsztyn). W tamtym też okresie budowano najczęściej z czerwonej nietynkowanej cegły, wolno stojące budynki szkolne.

Nieodłącznymi elementami krajobrazu były drewniane wiatraki, z których do naszych czasów nie zachował się żaden. Ostatni kozłak znajdował się w Olszewie Węgorzewskim, drewniane holendry – w Sobiechach i Górach¹¹

.Znacznie rzadziej występowały młyny wodne, z których ostatni zachował się w Ołowniku.

Po zakończeniu I wojny światowej w większości wsi stanęły obeliski, na których umieszczono nazwiska poległych na frontach mieszkańców (podobne spisy parafian umieszczane były też w kościołach). Stosunkowo najlepiej zachowany tego rodzaju pomnik znajduje się w Pieczarkach.

Innym zabytkiem o charakterze pomnika jest tzw. kolumna Kalska (obecnie w obrębie administracyjnym Węgorzewa), otoczona ludowymi podaniami związanymi z działalnością diabła, opisaną już w 1576 r.

Omawiając zabudowę wiejską nie można zapominać o kościołach, które były wyznacznikami rangi społecznej i ekonomicznej lokalnych społeczności, najczęściej w chwilach wznoszenia świątyń. W większości przypadków w dobrym stanie zachowały się także obejścia parafialne wraz z proboszczówkami. Najstarszy późnogotycki kościół wzniesiono na samym początku XV w. w Węgielsztynie. W Radziejach parafia istniała już w 1437 r., z tym iż późnogotycki kościół nie zachował się do naszych czasów. W 1827 r. zbudowano tutaj na podstawie projektu królewicza pruskiego, a później króla Fryderyka Wilhelma IV nowatorski kościół na planie ośmioboku. Parafię w Kutach wzmiankowano w 1567 r. i zapewne wówczas też wzniesiono pierwszą świątynię. Współcześnie istniejący kościół zbudowano w 1887 r., odbudowano po pożarze w 1945 r. W Pozezdrzu początki parafii sięgają 1576 r., jednakże współczesny kościół wzniesiono w 1887 r., a modernizowano po zniszczeniach wojennych w latach 1915-1923. Pierwszy kościół w Dąbrówce wzniesiono przed 1607 r., obecna świątynia pochodzi z 1732 r. W Budrach parafię utworzono w 1724 r., konsekracja kościoła odbyła się w 1739 r., w 1888 r. zawalona sześć lat wcześniej wieżę drewnianą zastąpiono murowaną. Kościół w Olszewie Węgorzewskim wzniesiono w latach 1903-1905 w ramach obchodów dwustulecia królestwa w Prusach.

- **Siedziby właścicieli ziemskich**

Majątki szlacheckie powstawały często obok wsi czynszowych, utrzymując swoją odrębność do 1945 r., a nawet do naszych czasów, tzw. osiedla popegeerowskie (np. Ołownik Wieś / Ołownik PGR – stan administracyjny z 2003 r.!).

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Największą sławą medialną otoczone jest założenie pałacowo – parkowe w Sztynorcie Dużym. Po części wiąże się ona z niewątpliwymi walorami z zakresu architektury, historii sztuki, architektury krajobrazu etc.¹² oraz ważnymi i ciekawymi wydarzeniami historycznymi, chociażby postać Heinricha von Lehndorffa czy pałac jako siedziba Joachima Ribentropa. Z drugiej strony pałac w Sztynorcie to ewidentny przykład braku koncepcji zagospodarowania dużego założenia zabytkowego, które z roku na rok popada w ruinę. Na uboczu, zapomnianą pozostaje też neogotycka kaplica grobowa Lehndorffów z 1856 r., która góruje nad wiejskim, sztynorckim cmentarzem.

Inne pałace wraz założeniami gospodarczo–parkowymi znajdują się w:

- Rudziskach – XVII w., przebudowywany i rozbudowywany w XIX w.,
- Więckach – pierwsza połowa XIX w., remontowany po zniszczeniach I wojny światowej,
- Okowiźnie – wzniesiony w 1918 r. w wykorzystaniem starszej, XIX – wiecznej budowli.

Dwory, będące m.in. mniejszymi kubaturowo obiektami o charakterze rezydencjonalnym położone są w:

- Ruskiej Wsi – 1760 r. lub raczej pierwsza połowa XVIII w.,
- Pniewie – przełom XVIII i XIX w.,
- Nowej Gui – połowa XIX w.,
- Dąbrówce Nowej – 1862 r.,
- Budzewie – druga połowa XIX w.,
- Klimkach – druga połowa XIX w.,
- Tarławkach – druga połowa XIX w.,
- Łęgwarowie – druga połowa XIX w.,
- Perłach – przełom XIX i XX w.,
- Pochwałkach – przełom XIX i XX w.,
- Matyskach – przełom XIX i XX w.,
- Dąbrówce Małej – lata 1914 – 1917.

- ***Stanowiska archeologiczne***

Na terenie powiatu węgorzewskiego znajdują się następujące grodziska: w Węgorzewie (Góra Konopki), Węgielsztynie (Grodzisko i Lisia Góra), Tarławkach (Góra Dziewic), Klimkach (Zamek), Perłach, Stręglu.

Inne stanowiska archeologiczne to kurhany – niewielkie kopce kamienno–ziemne, kryjące pod nasypami przepalone szczątki mieszkańców Mazur sprzed 2500 lat. Zachowane do dzisiaj znajdują się w Stręglu, Pilwie, Tarławkach.

Kolejną kategorię stanowią nawodziska – relikty osiedli nawodnych, składających się ze sztucznych drewnianych wysp, na których przed ok. 2500-2300 laty mieszkało po ok. 30 osób. Tego typu osada połączona była ze stałym łądem mostem o długości ok. 100 m i otoczona palisadą. Najlepiej zachowane nawodzisko znajduje się w Pieczarkach, na jeziorze Dgał Wielki. Podobne stanowisko wzmiankowane było w Zielonym Ostrowiu.

Pozostałe stanowiska archeologiczne zalegają pod powierzchnią ziemi lub w toni jezior. Są to różnoczasowe osady i cmentarzyska, także szlaki drogowe, groble, mosty i przeprawy.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

- **Zespoły zabytków techniki**

Nowożytny rozwój cywilizacyjny pociągnął za sobą powstawanie licznych i różnorodnych zakładów przemysłowych oraz konstrukcji i zespołów związanych przede wszystkim z transportem.

Na pierwszy plan wysuwa się tutaj sieć kolei żelaznej, która na terenie powiatu węgorzewskiego rozbudowywana była od 1898 r. Z czasem Węgorzewo stając się stacją węzłową otrzymało połączenia z Królewcem przez Gierdawy (1898), Gołdapią (1899), Giżyckiem przez Kruklanki (1905), Kętrzynem (1907) i Darkiejmami (1914). Wzniesiono tutaj rozległy, wielocłonowy zespół stacyjny, w znacznej mierze zachowany do dnia dzisiejszego ze stosunkowo niewielkimi zmianami.

Dworce wraz z lokalną infrastrukturą powstały w prawie wszystkich miejscowościach leżących przy liniach. Kolej zaingerowała także w przestrzeń ruralistyczną – już na stałe w krajobraz mazurski wpisały się szlaki kolejowe wraz z mostami, przepustami, wiaduktami etc.

Po zakończeniu II wojny światowej wszystkie torowiska zostały rozebrane, co pociągnęło za sobą wstępną degradację całego systemu. Odbudowa w 1947 r. tylko jednej linii łączącej Węgorzewo z Kętrzynem rewitalizowała ją, lecz jedynie do czasu kiedy nie nastąpił całkowity upadek lokalnych przewozów osobowych¹³

Drugim ważnym, wielocłonowym zespołem jest **Kanał Mazurski**, którego idea powstała już przed kilkoma wiekami. Zaczęła być ona realizowana w latach 1911–1914 i 1934–1942. Projektu nie doprowadzono do końca. Wzniesione na szlaku łączącym jezioro Mamry z Łyną śluzy, reprezentują różne stany zaawansowania robót.

- **Umocnienia i kwatery wojenne**

Krajobraz mazurski zmieniły wydarzenia I wojny światowej. Umocnienia z okresu I wojny światowej zostały następnie wykorzystane w trakcie przygotowań Prus Wschodnich do obrony przed wojskami radzieckimi podczas II wojny światowej. W latach 1940 – 1941 wokół Węgorzewa wzniesiono szereg kwater dostojników III Rzeszy oraz głównodowodzących armii niemieckiej. W Przystani – Mamerkach ulokowano dowództwo wojsk lądowych (ten kompleks bunkrów nie został wysadzony w powietrze), w Pozezdrzu – „Czarny Szaniec” – kwaterę Heinricha Himmlera, w Radziejach – kwaterę szefa kancelarii III Rzeszy. W pałacu w Sztynorcie rezydował Joachim Ribbentrop. Wszystkie kwatery łączyły się w jeden system m.in. wraz z kwaterą Adolfa Hitlera w Gierłozie i kwaterą Hermanna Göringa pod Gołdapią¹⁴.

- **Cmentarze i mogiły wojenne**

W trakcie działań wojennych 1914-1915 w okolicach Węgorzewie toczono zacięte walki, w których zginęło kilka tysięcy żołnierzy armii niemieckiej i rosyjskiej. Ciała poległych chowano w prowizorycznych mogiłach pobitewnych. Po ustaniu walk zorganizowano tzw. cmentarze bohaterów (Ehrenfriedhof), na których najczęściej w sąsiadujących kwaterach spoczywali niedawni przeciwnicy (żołnierze pochodzili z obszaru niemal całej północno-wschodniej Europy¹⁵).

Za jedno ze szczytowych osiągnięć w skali całych Prus Wschodnich uznawano cmentarz zlokalizowany nad jeziorem Święcąjty, na dawnym Saksońskim Wzgórzu.

W przestrzeni wsi, jak i samego miasta pozostały pojedyncze mogiły (np. Kalskie Nowiny, Grądy Węgorzewskie, Węgorzewo – ul. Łuczańska), a także zbiorowe mogiły, wśród których można wyróżnić grób Rosjan pod Ołownikiem. Nadano mu formę kurhanu, na którym umieszczono prawosławny krzyż. Na części cmentarzy wiejskich (i miejskiego) założono kwatery wojenne (Ehrenteil) np. Pozezdrze, Stregiel), znane są także kwatery na cmentarzach przykościelnych (Dąbrówka). Powstały też specjalnie cmentarze, zakładane według projektów architektów krajobrazu, dobrze zharmonizowane z okolicznym krajobrazem (np. Guja, Pozezdrze).

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Znaczniej mniej jest kwater wojennych pochodzących z II wojny światowej. Żołnierze radzieccy zostali ekshumowani z kilku prowizorycznych mogił i ich ciała przeniesiono na wspólny cmentarz na Górze Konopki pod Węgorzewem. Kwatera saperów polskich poległych w 1947 r. znajduje się na węgorzewskim cmentarzu komunalnym.

• *Pomniki*

Ważnym elementem spuścizny kulturowej były pomniki, które upamiętniały ważne dla społeczności lokalnych osoby oraz wydarzenia, wznoszone przede wszystkim w końcu XIX w. i do lat 30. XX w. Po 1945 r. większość z nich uległa zniszczeniu lub przekształceniom.

Wśród pomników wymienić można te, które zachowały się:

- w stanie nieprzekształconym:

- Węgorzewo (Kal) – Kolumna Kalska (zbrodnia z 1564 r.),
- Pieczarki (I wojna),
- Węgorzewo (pomnik Ericha Gottschewskiego),

- w stanie przekształconym lub częściowo uszkodzonym:

- Guja (I wojna),
- Harsz (I wojna),
- Pozezdrze (I wojna),
- Węgielsztyn (I wojna),
- Węgorzewo (I wojna, seminarzyści),
- Węgorzewo (pomnik cesarza Wilhelma II),
- Węgorzewo (pomnik wojny 1870/71).

Po 1945 r. powstawały nowe pomniki, wśród których należy wymienić pomnik działaczy PPR i PPS na cmentarzu komunalnym w Węgorzewie oraz pomnik żołnierzy radzieckich na Górze Konopki w Węgorzewie.

• *Placówki muzealne*

Początków muzealnictwa w Węgorzewie można dopatrywać się w kolekcji geologiczno–przyrodniczo–archeologicznej pastora Jerzego Andrzeja Helwina¹⁶, żyjącego na przełomie XVII i XVIII w. Zbiory archeologiczne znajdują się obecnie w jednym z berlińskich muzeów jako „Pisanski Samlung”¹⁷.

Od końca lat 60. XX w. pracownicy Powiatowego Domu Kultury w Węgorzewie rozpoczęli gromadzenie zabytków etnograficznych, historycznych, archeologicznych itp. Ich działalność wsparło Towarzystwo Miłośników Ziemi Węgorzewskiej. Z czasem powstał Dział Etnograficzno–Muzealny Miejsko–Gminnego Ośrodka Kultury, który później przekształcił się w Muzeum Regionalne, które znalazło siedzibę przy ul. Pionierów 25. W 1991 r. na bazie tej ostatniej placówki powstało Muzeum Kultury Ludowej, które od roku 2006 jest placówką rangi wojewódzkiej. Gromadzone są w nim zabytki materialne i niematerialne z obszaru Polski północno–wchodniej, działają pracownie *rękodzielnicze, odbywają się szkolenia z zakresu rękodzielnictwa i dziedzictwa kulturowego*¹⁸

Przy Muzeum powstaje **Park Etnograficzny nad Węgorapą** z zabytkowymi przykładami mazurskiego budownictwa ludowego (Krzyżewo, Woźnice, Zabrost Wielki, Ołownik)¹⁹ i małomiasteczkowego (Węgorzewo–dawna ul. Sienkiewicza 12).

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

- **Dziedzictwo materialne ruchome**

Do ruchomego dziedzictwa materialnego z niniejszej pracy zaliczono zabytki historyczne i archeologiczne, zabytki etnograficzne, źródła archiwalne, kartograficzne, ikonograficzne etc., oraz publikacje monograficzne.

- **Zabytki historyczne i archeologiczne**

Współcześnie różnoczesowe zabytki archeologiczne (od paleolitu po 1945 r.) gromadzone są w Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie. Tu znajduje się również pokaźny zbiór portretów Lehndorffów ze Sztynortu.

- **Zabytki etnograficzne**

W zbiorach MKL w Węgorzewie znajdują się rozległe zbiory zabytków etnograficznych prezentujących stan kultury materialnej (narzędzia, ubiory, wystrój wnętrz, rękodzieło etc.) wiejskiej oraz małomiasteczkowej. Łączą się one zarówno z przedwojennym środowiskiem mazurskim i niemieckim oraz w obszarach ojczystymi współczesnych mieszkańców Mazur (Wileńszczyzna, Suwalszczyzna, Mazowsze, Kurpiowszczyzna, Rzeszowszczyzna – folklor ukraiński i łemkowski, etc.). Obszerne miejsce zajmuje współczesna kultura ludowa.

- **Źródła archiwalne, kartograficzne, ikonograficzne etc.**

Powiat węgorzewski nie może poszczycić się obszernymi zasobami archiwalnymi. Miejskie archiwum spłonęło w 1945 r., tak iż archiwalia oraz zbiory kartograficzne obejmują głównie okres powojenny. Zasoby tych zabytków znajdują się m.in. w Urzędzie Miejskim oraz w Muzeum Kultury Ludowej (tutaj rozszerzany jest zbiór archiwaliów rodzinnych w ramach projektu „Losy Nasze...”).

- **Publikacje monograficzne**

Pierwszą publikacją o charakterze monograficznym było geologiczno – przyrodniczo – archeologiczne dzieło „Litographia Angerburgica” autorstwa J.A.Helwinga. Pierwszy tom ukazał się w 1717 r. w Królewc, drugi – w 1720 w Lipsku.

Wiek XIX przyniósł monografię powiatową H. Schmidta (1860)²⁰, dużą wprawą pisarską dysponował pastor Hermann Braun, który opublikował kilka bardzo ciekawych dla historii Węgorzewa i okolic książek i broszur (m.in. 1887, 1926)²¹. Prace o dużym znaczeniu historycznym i krajoznawczym wydali Johannes Zachau (1921)²² oraz Fritz Grigat (1927, 1931)²³. W 1935 r. ukazał się dobrze przygotowany od strony historycznej przewodnik po Węgorzewie i okolicy²⁴.

Po wojnie pierwsza polska monografia miasta i powiatu napisana przez Andrzeja Wakara i Bohdana Wilamowskiego ukazała się w 1969 r.²⁵, a w formie ograniczonej tylko do tematyki miejskiej wznowiona w 1971 r.²⁶. Mimo stosunkowo dużej ilości błędów do tej pory książki te traktowane są jako podstawowe skarbnice wiedzy o historii Węgorzewa i powiatu węgorzewskiego. Dopiero w latach 90. XX w. zaczęły ukazywać się nowe publikacje poświęcone ziemi węgorzewskiej. Jest to przede wszystkim czasopismo „Studia Angerburgica” (do 2006 r. trzynastcie tomów). W 2002 r. ukazał się pierwszy zeszyt popularno – naukowych „Opowieści Węgoborskich”, rok wcześniej zbiór studiów poświęconych wojskowości na ziemi węgorzewskiej²⁷. W 1997 r. ukazał się „Przewodnik historyczny po Węgorzewie” autorstwa Ryszarda Karuzy²⁸, będący nieco poszerzonym polskim tłumaczeniem publikacji Bernda Braumüllera z 1971 r.²⁹ Szczególnie cenną książką jest zbiór podań ludowych zebranych jeszcze w latach 40. i 50. XX w. w okolicach wsi Kuty przez tamtejszą nauczycielkę Jadwigę Tressenberg, który wydano w Pozezdrzu w 2000 r.³⁰ W 2002 r. drukiem ukazała się także publikacja „Sobiechy. Encyklopedia szkoły i wsi”, prezentująca dorobek wielu pokoleń mieszkańców tej niewielkiej miejscowości w gm. Budry³¹.

2.7.2.2 . Dziedzictwo kulturowe niematerialne

- *Folklor*

Dziedzictwo niematerialne należy do stosunkowo trudnych do „uchwycenia” zakresów dziedzictwa kulturowego. Jego dokumentację, zachowywanie i rewitalizację, szczególnie w zakresie kultury ludowej prowadzi węgorzewskie MKL. Dokumentowany jest różno-etniczny m.in. folklor śpiewaczy, muzyczny, poetycki, taneczny. Prowadzone są działania na rzecz kultywowania tzw. ginących zawodów, m.in. poprzez aktywizację zawodową bezrobotnych oraz tworzenie lokalnego ośrodka rzemiosł tradycyjnych na bazie skansenu. Dużą rolę w tej dziedzinie odgrywają też duże doroczne imprezy folklorystyczne, zwłaszcza Międzynarodowy Jarmark Folkloru, Święto Wiosny.

- *Stowarzyszenia i instytucje*

Wśród stowarzyszeń pozarządowych oraz placówek kultury największym potencjałem w zakresie dziedzictwa kulturowego dysponuje Muzeum Kultury Ludowej, aktywnie wspomagane przez Towarzystwo Ratowania Dziedzictwa Kulturowego Kresów Dawnych i Obecnych „Ojcowizna” (od 1997 r.). Działania na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego prowadzi także Towarzystwo Miłośników Ziemi Węgorzewskiej, Fundacja „Dziedzictwo nasze”, Lokalna Grupa Działań (LGD9) Leader+ oraz kilku pedagogów, zwłaszcza z węgorzewskiego Liceum Ogólnokształcącego.

Aktywna ochrona dziedzictwa kulturowego odbywa się m.in. poprzez czasowe wystawy, konferencje, seminaria, lekcje muzealne, cykl zajęć w ramach „Studium wiedzy o regionie”, Rajd Węgorzewski. Podejmowane są krajoznawcze wycieczki i objazdy terenowe, akcje sprzątania dawnych cmentarzy etc.³²

- *Postacie historyczne powiatu węgorzewskiego*

Dziedzictwo kulturowe to też poniekąd poszczególne osoby, których działalność i charyzma przyczyniały się do kształtowania przestrzeni kulturowej, sposobu patrzenia na zachodzące zmiany polityczne i gospodarcze, opisywania zanikającej rzeczywistości, wreszcie dokumentowania i opracowywania zabytków.

Wśród wybitnych postaci związanych z powiatem węgorzewskim należy wymienić takie nazwiska jak:

- Celestyn Myśłęta (1588-1653) – urodzony w Kutach, profesor teologii i języków orientalnych, wielokrotny rektor Uniwersytetu w Królewcu,
- Jerzy Andrzej Helwing (1666-1748) – wybitny naukowiec, pastor oddany ziemi węgorzewskiej,
- Stanisław Leszczyński (1677-1766) – król polski, który znajdował w Węgorzewie azyl w latach 1734 i 1736,
- Hans Heinricha von Katte (1681-1741) – kontrowersyjny generał wojsk pruskich, który doprowadził do rozkwitu urbanistycznego Węgorzewa w 1. połowie XVIII w.,
- Zygfryd Henryk Aronhold (1819-1884) – urodzony w Węgorzewie wybitny matematyk. Współtwórca stosowanego w mechanice teoretycznej prawa Aronholda-Kennedy’ego oraz notacji Clebscha-Aronholda.
- Hans Karl Randau (1835-1911) – urodzony w Węgorzewie matematyk, doctor honoris causa Uniwersytetu w Królewcu, członek Paryskiej Akademii Nauk,
- August Qudenau (1868-1931) – nauczyciel w Pniewie, wybitny przyrodnik, autor monografii jeziora Mamry,
- Walter von Sanden (1888-1962) – ornitolog, przyrodznawca, dobry popularyzator uroków przyrodniczych i kulturowych szczególnie okolic jeziora Oświn,

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

- Georg Tepper (1897-1978) – twórca i animator sportu bojerowego na Mazurach, mieszkający w Ogonkach.
- Kurt Obitz (1907-1945) – urodzony w Brzozowie działacz na rzecz ruchu polskiego na Mazurach, publicysta ("Cech"), zasłużony weterynarz,
- Mieczysław i Piotr Ejsmontowie (1939-1969) – wychowani w Węgorzewie żeglarze, zaginieni podczas próby opłynięcia świata na małym jachcie.

Wnioski

1. *Mimo dużych zniszczeń wywołanych następstwami II wojny światowej zasoby dziedzictwa kulturowego powiatu węgorzewskiego zachowały się w zadawalającym stanie, niemniej jednak wymagają one jak najszybszej dokumentacji, konserwacji i rewitalizacji. Co ważne, opiekę nad nimi można w bardzo dużym stopniu łączyć w rozwoju turystyki.*
2. *Naturalnym profilem wydaje się „żywa” kultura ludowa współgrająca z mało przekształconym krajobrazem przyrodniczym i kulturowym.*
3. *Duże perspektywy ma także turystyka specjalistyczna, zwłaszcza w zakresie zabytków kolejnictwa (m.in. trasy rowerowe wytyczone na dawnych nasypach kolejowych), zabytków militarnych (Przystań, Pozezdrze, Radzieje) oraz kajakarstwa krajoznawczego (Węgorapa, jezioro Mamry i Kanał Mazurski).*
4. *Równolegle powinny być prowadzone prace zmierzające do zinwentaryzowania, tak w Polsce, jak i w Niemczech, szerokiego spektrum zasobów węgorzewskiego dziedzictwa kulturowego. Następnie powinny być podjęte działania zmierzające do pozyskania oraz wykorzystywania w Węgorzewie przynajmniej kopii ważnych dla historii miasta i powiatu zabytków i dokumentów.*
5. *Nadal też brakuje rzetelnych wydawnictw, prezentujących różno-kulturowe, różno-etniczne i różno-wyznaniowe dziedzictwo ziemi węgorzewskiej.*

2.8. Turystyka i rekreacja

To właśnie turystyka, jako główna gałąź lokalnej gospodarki wydaje się być perspektywicznym kierunkiem rozwoju gmin powiatu węgorzewskiego

Do głównych form produktu turystycznego, obszaru objętego niniejszym planem można zaliczyć:

- Turystykę pobytową, w tym głównie w gospodarstwach agroturystycznych.
- Turystykę specjalistyczną, w tym:
 - wodną – zwłaszcza szlaki żeglarskie,
 - przyrodniczo-poznawczą,
 - lecznictwo powiązane z rehabilitacją i odnowa biologiczną,
 - wędkarstwo
- Turystykę krajoznawczo-wędrowną – wędrowki piesze i rowerowe , a także docelowe wycieczki krajoznawcze do obiektów o szczególnych walorach historycznych i przyrodniczych.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

- Turystykę przygraniczną.

W kontekście powyższych form podstawowym zdaniem powiatu węgorzewskiego jest pobudzenie popytu na lokalne produkty turystyczne. Narzędziem właściwym jest tu promocja dochodowych usług turystycznych oraz wprowadzenie instrumentów zachęcających do inwestowania w turystykę (podatki, ulgi inwestycyjne, prawo pierwokupu, stawka czynszu itp.)

Gestorzy bazy turystycznej powiatu węgorzewskiego oferują bardzo zróżnicowane usługi w zakresie odpoczynku aktywnego: czartery jachtów w portach i przystaniach jachtowych, wycieczki statkami wycieczkowymi, sieć wytyczonych malowniczych szlaków pieszych i rowerowych, wędkowanie, jazda konna, sporty ekstremalne, sporty zimowe; bojery, spinningowanie. Baza noclegowa znajduje się w licznych ośrodkach rekreacyjno- wypoczynkowych, hotelach, motelach i gospodarstwach agroturystycznych.

2.8.1 Opis bazy noclegowej

Baza turystyczna jest jednym z podstawowych mierników rozwoju turystyki. Liczba obiektów turystycznych, miejsc noclegowych, punktów gastronomicznych, biur obsługi i informacji turystycznej odzwierciedla poziom zainwestowania i wykorzystania przestrzeni.

Kluczowym elementem zagospodarowania jest infrastruktura rekreacyjna, pojmowana jako wszelkiego rodzaju obiekty i urządzenia wpływające na atrakcyjność wypoczynku i wzbogacenie jego scenariusza. Mogą to być na rozpatrywanym obszarze m. in. szlaki turystyczne, kolejki, mola, pomosty, przystanie, wypożyczalnie sprzętu wodnego i sportowego, obiekty i boiska sportowe, urządzone kąpieliska.

- *Miejsca noclegowe*

Tabela 2.8.1.1. Miejsca noclegowe w rozbiciu na gminy i powiat.

(stan na koniec roku 2006)

Rodzaj obiektu turystycznego	Gmina Węgorzewo			Powiat węgorzewski		
	Liczba obiektów	Miejsca stałe	Miejsca sezonowe	Liczba obiektów	Miejsca stałe	Miejsca sezonowe
Hotele/pensjonaty	9	305	135	13	379	135
Gospodarstwa agroturystyczne	22	175	80	34	336	111
Ośrodki wypoczynkowe	6	363	108	12	576	488
Campingi	1		72	2	10	72
Domki letniskowe	29	149	113	34	160	135
Kwatery prywatne	22	108	80	24	120	49
Schroniska młodzieżowe	3	142	44	3	142	44
Razem	92	1242	632	122	1723	1034

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

			1874			2757
Rodzaj obiektu turystycznego	Gmina Pozezdrze			Gmina Budry		
	Liczba obiektów	Miejsca stałe	Miejsca sezonowe	Liczba obiektów	Miejsca stałe	Miejsca sezonowe
Hotele/pensjonaty	4	74				
Gospodarstwa agroturystyczne	12	132	8	5	29	23
Ośrodki wypoczynkowe	6	213	380			
Campingi	1	10				
Domki letniskowe	5	11	22			
Kwatery prywatne	2	12	5			
Schroniska młodzieżowe						
Razem	30	452	415	5	29	23
			867			52

(Informacja przekazana przez Biuro Informacji Turystycznej w Węgorzewie)

Również bardzo ważnym miernikiem rozwoju turystyki na danym obszarze jest poziom infrastruktury technicznej. Pełnienie przez dany obszar funkcji turystycznej, przy braku elementów infrastruktury technicznej jest niemożliwe. Szczególnie chodzi tutaj o zaopatrzenie skupisk ludzkich i osiedli turystycznych w wodę, kanalizację i systemy oczyszczania ścieków. Infrastruktura umożliwi również poprawne funkcjonowanie rynku usług turystycznych. Rozwinięta sieć usług handlowych, gastronomicznych, noclegowych, komunikacyjnych, telekomunikacyjnych, dobra jakość dróg itp. eliminują dolegliwości życia społeczności turystycznej.

W literaturze przedmiotu zwraca się szczególną uwagę na dwa najważniejsze elementy wpływające na rozwój turystyki, są to: sieć komunikacyjna i sieć kanalizacyjna. W przypadku powiatu węgorzewskiego sieć kanalizacyjna i wodociągowa jest rozwinięta bardzo dobrze, natomiast drogi wciąż wymagają remontów i napraw.

Prawidłowo funkcjonująca sieć drogowa musi zapewniać zarówno dojazd z terenów odległych, jak i możliwość swobodnego poruszania się na terenie przeznaczonym pod zagospodarowanie turystyczne. Korzystający z usług turystycznych, a więc nabywcy tych usług przybywają najczęściej z odległych regionów i z zagranicy, dlatego należy zapewnić im wysoką dostępność obszaru.

W strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa turystyka, traktowana jest jako wiodąca dziedzina i stanowi jeden z ośmiu głównych celów strategicznych zawartych w tym dokumencie. Przyjmuje się, że miernikiem rozwoju będzie przyrost miejsc noclegowych i ich wykorzystanie oraz zwiększenie liczby zatrudnionych w turystyce.

W statystyce publicznej brakuje miarodajnych danych, brakuje również systemu monitoringu natężenia ruchu turystycznego i bardziej szczegółowych analiz na ten temat, dlatego dostępnych danych nie można uznać za w pełni obiektywne. Często są one zaniżone, gdyż nie uwzględniają np. turystów-żeglarzy, nocujących na swoich jachtach, a także większości gości korzystających z noclegów w kwaterach prywatnych. Ponadto statystyka publiczna opiera się wyłącznie na informacjach od podmiotów, które złożą sprawozdania, a tych niestety nie jest dużo.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

W powiecie węgorzewskim do dyspozycji gości jest 5 szlaków pieszo- rowerowych wraz z niezbędną dokumentacją wymaganą przez PTTK. Z tym, że przewodniki wydawane przez Urząd Marszałkowski oraz PTTK nie zawierają w swoich informacjach tych ścieżek.

W ramach projektu „Turystyka wspólna sprawa” podjęto również próby utworzenia produktu turystycznego pt. „ Szlakiem obiektów militarnych” obejmującego wojenne kwatery wojsk niemieckich w Mamerkach i Gierłozę, linię kolejową Kętrzyn-Węgorzewo oraz lotnisko w Wilanowie k/Kętrzyna.

W celu wypromowania szlaków rowerowych i pieszych wydano dwa przewodniki autorstwa pana Ryszarda Karuzo „Mazurskie Trasy Rowerowe” wraz z mapkami oraz w 2006 roku „Najciekawsze szlaki Mazur Wschodnich i Suwalszczyzny”.

W roku 2007 Lokalna Grupa Działania realizująca Pilotażowy Projekt Leader+ Schemat II opracowała koncepcję zagospodarowania dawnych nasypów kolejowych na szlaki rowerowe. W trakcie opracowywania jest również studium wykonalności tych ścieżek.

2.8.2. Wyniki badań dotyczących preferencji turystycznych.

W powiecie węgorzewskim nigdy nie przeprowadzono profesjonalnej ankiety w kierunku poznania preferencji turystycznych. Rolę koordynatora ds. turystyki i informacji a zarazem badacza realizuje Biuro Informacji Turystycznej w Węgorzewie. Pracownicy biura aktualizują każdego roku bazę hotelową i gastronomiczną, bazę agroturystyczną, zaplecze sportowo-rekreacyjne, kalendarz imprez itp. Każdego roku wydawany jest również informator turystyczny.

Każda z gmin oraz Powiat Węgorzewski we własnym zakresie wydają foldery i mapy oraz inne materiały informacyjne typu ulotki, kalendarzyki, folderki tematyczne, gadżety promocyjne. Wszystkie gminy i Powiat Węgorzewski posiadają strony internetowe, które zawierają wiele wspólnych elementów, a szczególnie te informacje, które dotyczą tematu „turystyka i wypoczynek”. Informacje statyczne na witrynach internetowych podawane są w języku polskim, niemieckim, angielskim i rosyjskim.

Biuro Informacji Turystycznej we własnym zakresie próbuje w czasie sezonu letniego badać preferencje turystów, Niestety badania te są byt wąskie i niepełne, obejmują bardzo małą ilość ankietowanych osób. Tylko w nieznacznym stopniu uzyskane informacje mogą determinować działania podejmowane przez osoby opowiadające za promocję gmin i powiatu.

Generalnie wiadomo, że najskuteczniejszym narzędziem promocji jest Internet. Następnie informacje przekazywane przez znajomych i osoby, które odwiedziły powiat węgorzewski. Jako najsłabsze narzędzie określono wyniki udziału w targach turystycznych , gdzie osoby je odwiedzające otrzymują folderki i informatory.

- ***Analiza preferencji turystów polskich w sezonie letnim 2005.***

W okresie od 1 lipca do 28 sierpnia Biuro Informacji Turystycznej przeprowadziło badania preferencji wśród turystów polskich przebywających w Węgorzewie i okolicach. Ankietowano 100 osób w różnych kategoriach wiekowych, z czego 47 % stanowiły kobiety (53% mężczyźni).

Wyniki badań:

Najchętniej wypoczywają u nas turyści z województwa mazowieckiego (20 %) i śląskiego (19%), najmniej ze świętokrzyskiego (1%). Duży odsetek stanowią też turyści z województw warmińsko – mazurskiego (11%) i podlaskiego (13%). Nie odnotowano turystów z województw opolskiego i podkarpackiego.

37 % ankietowanych było w wieku 26-35 lat, 27 % - 19 -25 lat, najmniej bo 6 % stanowiły

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

osoby do 18 roku życia. Najczęściej wybierano wariant rodzinny (38%) wczasów na Ziemi Węgorzewskiej i indywidualny charakter podróży (37%). W celach służbowych przyjechało 4 % ankietowanych. 15 % zadeklarowało przyjazd w innych niż turystyczne celach, np. na przysięgę, na wybrane imprezy letnie.

Turyści odwiedzający Węgorzewo informacje o atrakcjach i bazie noclegowej czerpali z Internetu (40%) i zasięgaliby opinii w Biurze Informacji Turystycznej (41%). Tylko 3 % ankietowanych skorzystało z reklamy prasowej i materiałów promocyjnych. Nadal dominującym źródłem informacji o tym, dlaczego warto u nas spędzić urlop są referencje znajomych (42%).

Największą popularnością wśród form aktywnego wypoczynku cieszyła się turystyka rowerowa (43% ankietowanych wybrało ten wariant) i piesza (30 %). Tylko 2% skorzystało z jazdy konnej, 11 % ze spływów kajakowych. Żeglowanie wybrało 27 % turystów. 25 osób zadeklarowało takie formy wypoczynku jak: wędkowanie, imprezy, zwiedzanie, koncerty szantowe i rockowe.

Spośród szerokiej oferty miejsc noclegowych Węgorzewa i okolic najczęściej wybierano kwatery prywatne (23%) i noclegi u znajomych/ rodziny (19%). Tylko 4% ankietowanych wypoczywało w domkach letniskowych, a 8 % w gospodarstwach agroturystycznych. Dużym zainteresowaniem cieszyły się tanie noclegi w schroniskach młodzieżowych – 7% i na polach i kampingach (10-11%). Na jachtach nocowało 4% turystów.

Preferowano wczasy tygodniowe – 37% i turystykę weekendową -19%. Na średnim poziomie kształtowały się pobyty dwutygodniowe (17%) i jednodniowe (tylko przejazdem) – 15%. Dłuższy wypoczynek na Ziemi Węgorzewskiej (ponad dwa tygodnie) zaznaczyło w ankiecie 12 % osób.

• Wyniki badania ankietowego w sezonie letnim roku 2006.

Pod względem ilości osób bezpośrednio korzystających z pomocy z Informacji Turystycznej w Węgorzewie (nie licząc zapytań poprzez pocztę, pocztę internetową i telefon) sezon 2006 cechuje się zmniejszoną ilością odwiedzin w stosunku do roku ubiegłego o 9,5 %.

W okresie od 1 czerwca do 18 września BIT obsłużyło 4286 osób, z czego aż 89 % stanowili mieszkańcy Polski. Wyraźnie też zmniejszyła się liczba odwiedzin przez turystów z Niemiec o prawie 50% (rok 2005 – 617 os., rok 2006 – 333).

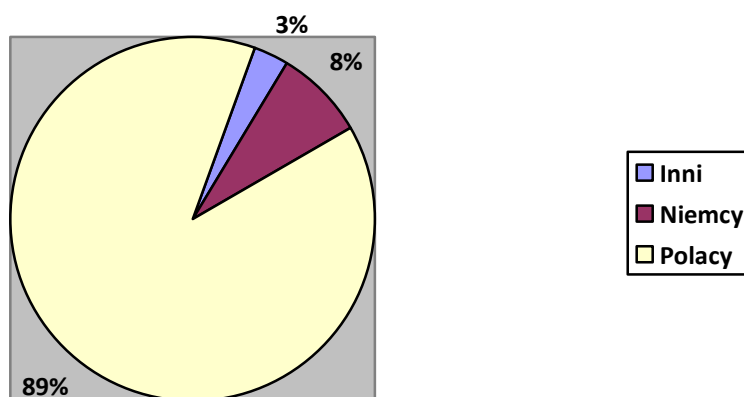
Tylko 3 % stanowili łącznie turyści z Anglii (51 os.), Francji (10 os.), Włoch (16 os.), Litwy (4 os.), Łotwy (2 os.), Słowenii (7 os.), Czech (15 os.), Ukrainy (4 os.), Szwecji (1 os.), Finlandii (2 os.), a także z krajów bardziej odległych od Polski tj. Portugalii (3 os.), Australii (4 os.) i Stanów Zjednoczonych (1 os. – głuchoniema).

Tabela nr 2.8.2.1. Ruch turystyczny w Biurze IT w sezonie letnim 2006

Miesiąc	Narodowość		
	Polacy	Niemcy	inni
Czerwiec	449	45	18
Lipiec	1916	97	49
Sierpień	1260	162	64
Wrzesień	192	29	5
RAZEM	3817	333	136
Łącznie	4286		

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Wykres 2.8.2.1. Struktura narodowościowa

W stosunku do roku sezonu 2005 nastąpił dwukrotny wzrost liczby turystów z Czech i Włoch odwiedzających Biuro Informacji Turystycznej. Niestety nie odnotowano Rosjan i Węgrów. Najwięcej turystów było w miesiącu lipcu – 2062 osoby, w sierpniu – 1486, a do 15 września tylko 226. W czerwcu 2006 odnotowano 512 osób.

Wyraźny wzrost liczby turystów w sezonie 2006 miał miejsce w trakcie trwania imprez letnich. W ciągu trzech dni trwania Festiwalu „Union of Rock” (13-15 lipca) Biuro IT odwiedziło 770 osób, najwięcej w pierwszym dniu – 398. Natomiast podczas obchodów Dni Węgorzewa w okresie od 21-13 lipca – 111 osób. Biuro obsługiwało w lipcu dziennie średnio 67 osób, w sierpniu – 48.

Jeżeli chodzi o liczbę odwiedzin strony www.wegorzewo.pl (serwer Węgorzewo) w czerwcu 2006 r. odnotowano 10788 wejść, w lipcu aż 15135, w sierpniu – 9033

Tabela nr 2.8.2.2 Wizyty na stronie www.wegorzewo.pl

Miesiąc	Średnio dziennie	Ogólnie w miesiącu
Wrzesień	176	530
Sierpień	291	9033
Lipiec	488	15135
Czerwiec	359	10788
Maj	302	9386
SUMA	1616	44872

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Wykres nr 2.8.2.2. Średnia dzienna oglądalność węgorzewskiej strony internetowej

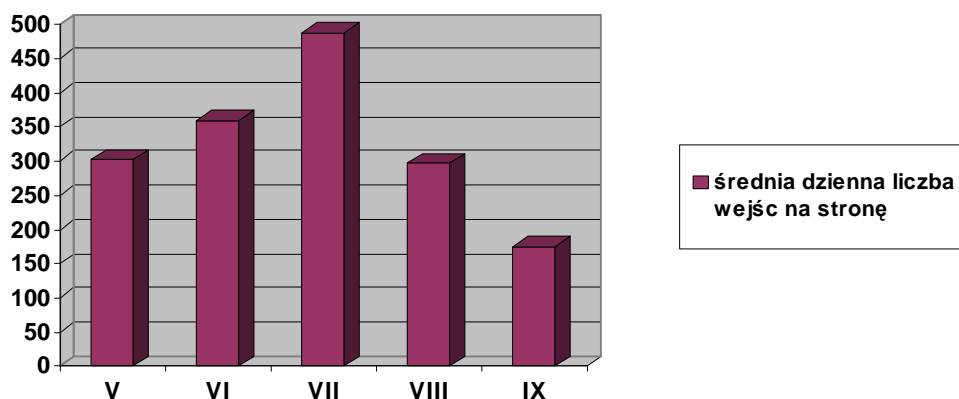
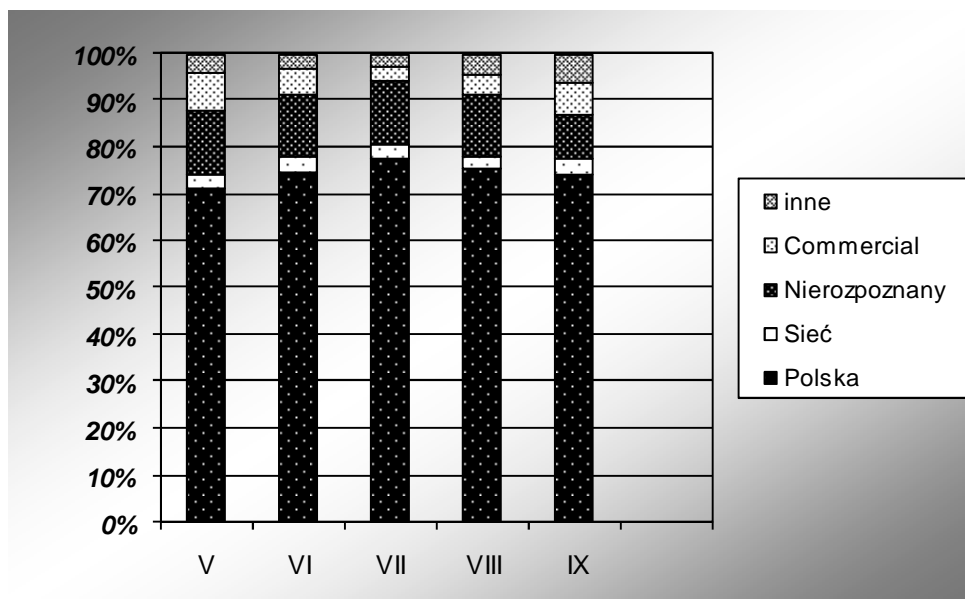

Tabela nr 2.8.2.3 Struktura oglądalności węgorzewskiej strony w procentach

Miesiąc	Polska	Nierozpoznany	Commercial	Sieć	Inne
MAJ	71,39	13,58	8,37	2,78	3,88
CZERWIEC	74,53	13,10	5,63	3,56	3,18
LIPIEC	77,78	13,72	3,06	2,62	2,82
SIERPIEŃ	75,38	13,32	4,59	2,44	4,27
WRZESIEŃ	74,35	9,46	6,92	3,18	6,09

- o Sieć- segment cywilny. Oznacza to, że strona została odwiedzona przez jakiegoś internautę, który np. korzysta z kawiarenki internetowej.
- o Nierozpoznany -to wyrażenie dotyczy osób prywatnych, które odwiedzają stronę.
- o Commercial - dotyczy segmentu komercyjnego przeznaczonego dla firm, przedsiębiorstw, korporacji

Wykres nr 2.8.2.3 Profil oglądalności witryny www.wegorzewo.pl

- o Sieć- segment cywilny. Oznacza to, że strona została odwiedzona przez jakiegoś internautę, który np. korzysta z kawiarenki internetowej.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

- o Nierozpoznany -to wyrażenie dotyczy osób prywatnych, które odwiedzają stronę.
- o Commercial - dotyczy segmentu komercyjnego przeznaczonego dla firm, przedsiębiorstw, korporacji itd

Najczęściej odwiedzane były strony zawierające bazę noclegową i kalendarz imprez, a także informacje, aktualności i obiekty gastronomiczne. Średnią dzienną oglądalność węgorzewskiej strony internetowej przedstawia wykres nr 2.8.2 W porównaniu z rokiem 2005 liczba wizyt w sezonie wzrosła o 39 %. Najwięcej w miesiącach maj (rok 2005 - 2960 wizyt, rok 2006 – 9386), lipiec (rok 2005 – 11724 wizyty, rok 2006 – 15135) i sierpień (rok 2005 – 6583 wizyty, rok 2006 – 9033).

Zarówno w sezonie letnim 2006 jak i w 2005 letnim gros odwiedzających stanowili Polacy średnio ok. 70%. Jeżeli chodzi o innych zainteresowanych naszą stroną trudno jest jednoznacznie powiedzieć, z jakich krajów pochodzi pozostałe 30%. Jak obrazuje wykres nr 2.8.2.3 są to cztery kategorie: nierozpoznany (osoby prywatne), Commercial (firmy, przedsiębiorstwa), sieć (np. osoby korzystające z kawiarenek internetowych) oraz inne (organizacje non-profit, segment edukacyjny, inne kraje).

- ***Analiza ankiety internetowej badającej atrakcyjność Węgorzewa i okolic wśród mieszkańców.***

Na pytania zawarte w ankiecie internetowej odpowiedziało 44 osoby, z 69, które weszły na stronę z ankietą. 41 % stanowiły kobiety, 59 % mężczyźni. Mieszkańcom zadano 12 pytań dotyczących m.in. atrakcyjnych miejsc, wydarzeń kulturalnych, preferowanych form wypoczynku, oceny oferty turystycznej miasta i okolic, a także poproszono o wyrażenie swoich opinii, co należy zmienić, aby uatrakcyjnić możliwość uprawiania turystyki i czy mieszkańcy czują się bezpieczni.

Generalnie większość uważa, że Węgorzewo, jako stolica powiatu jest miastem atrakcyjnym turystycznie, ale oferta rekreacyjna jest niedostateczna, a formy promocji niewystarczające. Oprócz czołowych zabytków znajdujących się w mieście (Kościół pw. św. Piotra i Pawła) i najbliższej okolicy (Bunkry w Mamerkach, śluzy na Kanale Mazurskim, Pałac Lehnodorfów w Sztynorcie, piramida w Rapie) oraz punktów widokowych (Cmentarz żołnierzy niemieckich i rosyjskich z I wojny światowej nad jez. Święcajty), ankierzy wskazali miejsca interesujące jakimi są porty w Węgorzewie i Sztynorcie, wioski Kal, Ogonki, Kutry, Harsz.

Oprócz walorów krajobrazowych i kulturowych mieszkańcy i goście odwiedzający powiat węgorzewski cenią sobie imprezy letnie organizowane w Węgorzewie i w Sztynorcie. Wśród nich najbardziej uznaną imprezą jest festiwal rockowy Union of Rock Międzynarodowy Jarmark Folkloru oraz koncerty muzyczne w czasie Dni Węgorzewa. Ogromnym zainteresowaniem cieszą się również koncerty w porcie KEYA oraz TIGA YACHT & MARNA w Sztynorcie. Wielu uczestników oraz kibiców ścigają regaty (O Puchar Burmistrza Węgorzewa, Błękitną Wstęgę Mamr, Wojskowe Mistrzostwa Europy CISM w Żeglarstwie, Niedźwiedzie Mięso) oraz Półmaraton Węgorza (bieg długodystansowy). Od kilku już lat reaktywowano również mistrzostwa bojerowe, które odbywają się na jeziorze Święcajty.

Ulubionym sposobem na wypoczynek jest spacer po lasach, jazda na rowerze, pobyt na plaży, udział w wydarzeniach kulturalnych miasta. Ulubionymi trasami rowerowymi są m.in.: trasa Węgorzewo – Guja – Bajory – Srokowo – Węgorzewo oraz Węgorzewo – Budry – Banie Mazurskie – Grodzisko – Jakunówko.

2.8.3. Promocja Powiatu Węgorzewskiego

W zakresie promocji samorządy gmin i Powiat Węgorzewski zasadniczo realizują swoje zadania samodzielnie, na miarę posiadanych środków finansowych. W zasadzie w żadnej z gmin nie są one wyraźnie wydzielone w budżecie. Zadania te są realizowane częściowo przez pracowników urzędów gmin i częściowo przez ich jednostki kultury. W Powiecie Węgorzewskim zadania te wykonywane są

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

w ramach Wydziału Edukacji.

Część zadań z zakresu promocji, zwłaszcza dotyczących imprez sportowo-rekreacyjnych realizowana jest przez organizacje pozarządowe, kluby sportowe i UKS-y. Środki finansowe będące w dyspozycji samorządów przyznawane są w formie zadania zleconego i dotacji celowej.

Tabela nr 2.8.3.1 Wysokość środków finansowych na promocję i współpracę w rozbiciu na gminy i Powiat Węgorzewski.

Lp.	Nazwa samorządu	Wysokość środków finansowych w zł	
		2006 (wykonane)	2007 (planowane)
1	Powiat Węgorzewski	59.716,00 w tym: promocja 44.716,00 współpraca zagr. 15.000,00	29.600,00 w tym: promocja 19.600,00 współpraca zagr. 10.000,00
2	Gmina Węgorzewo	126.000,00	146.000,00
3	Gmina Pozezdrze	3.000,00	10.000,00
4	Gmina Budry	4.900,00	6.000,00

Promocja powiatu odbywa się min. przez organizację imprez o znaczeniu krajowym i międzynarodowym promujących lokalne walory turystyczne, gospodarcze i kulturowe, organizację konferencji, inicjowanie działań promocyjnych podejmowanych bezpośrednio przez gestorów bazy turystycznej, współpracę z mediami na poziomie lokalnym i regionalnym, wydawanie materiałów promocyjnych i informatorów.

Do cyklicznych imprez promujących powiat węgorzewski należą:

- Międzynarodowy Przegląd Widowisk Kolędniczych „Herody”,
- Międzynarodowe Biegi Uliczne „Półmaraton Węgorza”,
- Międzynarodowe Rgaty Żeglarskie „O Złoty Puchar Mazur” ,
- Festiwal Rockowy „Union of Rock”,
- Dni Węgorzewa,
- Puchar Polski Jachtów Kabinowych o „Puchar Burmistrza Węgorzewa”,
- "Memoriał Braci Ejsmontów”,
- Wojskowe Mistrzostwa Europy CISM w Żeglarstwie
- Harcerski Zlot Jachtów Dwumasztowych „Niedźwiedzie Mięso”,
- Międzynarodowy Jarmark Folkloru,

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

- Międzynarodowy Festiwal Dziecięcych Zespołów Folklorystycznych Mniejszości Narodowych,
- Noc Świętojańska,
- Węgorzewski Festiwal Kultury Łowieckiej.

Analiza SWOT

Szczegółowa i ukierunkowana na możliwości rozwoju funkcji turystycznych obszaru analiza SWOT, sprzyja identyfikacji tych warunków, które będą miały bezpośredni wpływ na rozwój turystyki w powiecie węgorzewskim. Wykorzystano do tego celu min. materiały opracowane przez uczestników warsztatów Programu Pilotażowego Leader+ Schemat I, ze względu na reprezentatywność uczestników (sektor społeczny, prywatny, samorządowy gmin powiatu węgorzewskiego jednorodność gmin ościennych) oraz jednorodność i spójność obszaru pod względem uwarunkowań przyrodniczych i kulturowych.

Analiza SWOT - mocne i słabe strony

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">– atrakcyjne środowisko przyrodnicze (najczystsze powietrze w kraju i swoisty mikroklimat, jeziora, rezerваты, unikalne zbiorowiska roślinne i zwierzęce);– znaczące zasoby unikalnego dziedzictwa kulturowego (infrastruktura techniczna, zabytki architektury, wielonarodowość i wielowyznaniowość obszaru);– lokalizacja (przygraniczne położenie, wschodnia granica UE, obszar Zielonych Płuc Polski, położenie przy europejskich szlakach turystycznych).	<ul style="list-style-type: none">– brak spójnej koncepcji zagospodarowania turystycznego obszaru (brak bezpiecznych dróg rowerowych, oznakowania szlaków turystycznych, ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej, bazy noclegowej w okresie wakacyjnym, niewłaściwa gospodarka rybacka, niedorozwój infrastruktury bytowej);– niedostateczna i mało efektywna promocja potencjału turystycznego obszaru (niski poziom wykorzystania walorów przyrodniczych, w tym głównie zbiorników wodnych na cele rekreacyjne);– niewykorzystany potencjał w rolnictwie (brak lokalnych produktów, generalnie niskotowarowy charakter produkcji rolnej, małe zróżnicowanie kierunków produkcji, niski poziom wdrożenia programów rolno-środowiskowych, brak inicjatyw na rzecz rozwoju odnawialnych źródeł energii i alternatywnych kierunków produkcji w rolnictwie).

Do mocnych stron w pierwszej kolejności zaliczono walory środowiska naturalnego oraz korzystne - zwłaszcza dla rozwoju turystyki - unikalne zasoby dziedzictwa kulturowego. W słabych stronach wymieniono przede wszystkim negatywne skutki braku spójnej koncepcji

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

zagospodarowania turystycznego obszaru i niedostateczną i mało efektywną promocję istniejącego potencjału turystycznego.

Walory środowiska naturalnego to przede wszystkim atrakcyjny krajobraz charakteryzujący się urozmaiconą rzeźbą terenu. Występują tu liczne jeziora, których połączenie z lasami tworzy unikalny w skali europejskiej krajobraz. Cenne gatunki zwierząt i roślin podlegają ochronie w wielu rezerwach .

Obszary leśne powiatu posiadają szczególne walory przyrodnicze. Unikalne gatunki zwierząt (w tym występowanie żubra, bobra, łosia), ptaków (m.in. żurawia, czapli) i rzadkich gatunków roślin, sprzyjają rozwojowi turystyki, a jednocześnie stwarzają określone wymagania co do ich ochrony.

Ogółem ok. 90 % powierzchni powiatu węgorzewskiego można sklasyfikować jako tereny rekreacyjne o walorach wypoczynkowych i krajoznawczych. Połączenie zwłaszcza jezior z lasami daje bardzo malowniczy krajobraz, unikalny w skali europejskiej. Z tych walorów powinna skorzystać turystyka nie naruszając gospodarki leśnej.

Występujące wsie i pojedyncze zagrody w tzw. zabudowie kolonijnej są ewenementem na skalę światową, stwarzając tym samym warunki do uprawiania szczególnej turystyki. Do tego typu wiejskiego krajobrazu dołącza „krajobraz zielony”, służący wypoczynkowi, rekreacji i zaspakajaniu potrzeby obcowania z przyrodą. Na ten element składają się ogrody i parki, będące w ścisłym związku z architekturą rezydencjonalną i tworzące z nią pewną zamkniętą całość. Ważną rolę pełni tu Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie oraz przedsięwzięcia nawiązujące do tradycji i obrzędów regionalnych, jak np.: jarmarki, koncerty i wystawy sztuki ludowej.

Ekspozycją powiatu jest położenie, sąsiaduje on bowiem z Obwodem Kaliningradzkim. Rynek wschodni jest bardzo chłonny i atrakcyjny we wszystkich aspektach (społecznym, gospodarczym i kulturalnym). Perspektywicznym rozwiązaniem dla powiatu wydaje się podejmowanie i wdrażanie inicjatyw umożliwiających udroźnienie przejścia granicznego Perły-Kryłowo i poprawa stanu infrastruktury przygranicznej, w tym: w dalszym ciągu modernizowanie dróg, wybudowanie zajazdów, baz noclegowych, miejsc postojowych dla samochodów osobowych i autobusów przewożących turystów w obie strony. Takim działaniom może sprzyjać położenie przy rozwijających się europejskich szlakach turystycznych, w tym głównie rowerowych.

Pomimo ewidentnych walorów, jakie posiadają objęte programem gminy, problemem jest brak bezpiecznych dróg rowerowych, oznakowania szlaków turystycznych, ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej, bazy noclegowej w okresie wakacyjnym, niewłaściwa gospodarka rybacka przejawiająca się ubogimi w ryby wodami oraz niedorozwój infrastruktury społeczno-bytowej. Prezentowane niedobory sprawiają, że trudno o efektywną promocję obszaru, którą dodatkowo utrudniają istniejące warunki zidentyfikowane jako „brak spójnej koncepcji zagospodarowania turystycznego obszaru”.

Sektor rolny, mimo korzystnej struktury obszarowej gospodarstw boryka się z wieloma problemami. W kontekście zwiększenia atrakcyjności turystycznej obszaru jego słabą stroną jest brak lokalnych produktów, generalnie niskotowarowy charakter produkcji rolnej, małe zróżnicowanie kierunków produkcji, niski poziom wdrożenia programów rolno-środowiskowych, sporadyczne inicjatywy na rzecz rozwoju odnawialnych źródeł energii i podejmowania alternatywnych kierunków produkcji w rolnictwie.

Oceniając otoczenie zewnętrzne, na które społeczność lokalna nie ma bezpośrednio wpływu, ale które ma związek z realizacją Zintegrowanego Programu Rozwoju zidentyfikowano w trakcie prac warsztatowych, następujące szanse i zagrożenia:

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – wzrost zainteresowania turystyką kwalifikowaną (produkt lokalny, ekoturystyka, żeglarstwo, wioślarstwo, łowiectwo, kolarstwo, jazda konna, triathlon, nurkowanie, sporty motorowodne itp.) – realizacja w regionie programu rozwoju infrastruktury informatycznej i technicznej (wojewódzki program infrastruktury miękkiej) – pomoc zewnętrzna (programy rolno-środowiskowe, środki unijne i krajowe) 	<ul style="list-style-type: none"> – peryferyjność obszaru (stan dróg, bezrobocie strukturalne, migracja młodzieży, znaczne oddalenie od ważnych ośrodków gospodarczych, niski poziom techniczny infrastruktury) – depopulacja obszaru (spadek przyrostu naturalnego i migracja ludzi młodych jako proces ciągły na obszarze ściany wschodniej kraju) – niski poziom absorpcji środków (ograniczone możliwości krajowe i regionalne współfinansowania unijnych projektów)

Analizując szanse związane z możliwością zwiększenia atrakcyjności turystycznej obszaru należy zaznaczyć, że generalnie wzrasta zainteresowanie turystów wypoczynkiem w tej części kraju. Poważnym atutem powinno być zainteresowanie tym terenem obywateli z Europy zachodniej (Niemcy, Francja, Holandia, Belgia, Dania, Szwecja) oraz mieszkańcy innych regionów kraju.

Należy stworzyć zainteresowanym takie warunki, aby mogli inwestować np. zagospodarowując często tereny zaniedbane, pomagając w rozbudowie hoteli i pensjonatów, baz turystycznych itp. Szansą dla powiatu jest również dywersyfikacja aktywnych form uprawiania turystyki (takich jak m.in. rozwój ekoturystyki, żeglarstwa, wioślarstwa, łowiectwa, kolarstwa, jazdy konnej, triathlonu, nurkowania, sportów motorowodnych itp.). Wszystkie te działania wymagają znacznych nakładów inwestycyjnych, których źródła w znacznej części należy poszukiwać poza obszarem objętym programem.

Perspektywicznym przedsięwzięciem jest realizacja w woj. warmińsko-mazurskim programu rozwoju infrastruktury informatycznej i technicznej (ujęty w Strategii rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego, wojewódzki program rozwoju infrastruktury „miękkiej”). Udrożnienie kanałów przepływu informacji może mieć znaczący wpływ na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej w powiatu.

Przypomnieć należy, że omawiany obszar jest położony w jednym z najbiedniejszych regionów UE. Z tego powodu ważnym źródłem rozwoju jest możliwość uzyskania wsparcia z zewnątrz. Optymalne wykorzystanie możliwości wsparcia wymaga rozwoju systemu instytucji posiadających przygotowaną, profesjonalną kadrę doradców, która może wspierać beneficjentów w poszukiwaniu źródeł finansowania różnych przedsięwzięć, w tym przede wszystkim wpisujących się w realizację strategii. Mieszkańcy obszarów wiejskich mogą być wspierani min przez Lokalną Grupę Działań (LGD9) funkcjonującą na terenie powiatu, utworzoną w ramach Pilotażowego Programu Leader+ Schemat I.

Jednym z podstawowych zagrożeń dla realizacji prezentowanego programu jest generalnie zły stan dróg na terenie powiatu węgorzewskiego. Jak zaobserwowano sytuacja w tym zakresie stopniowo się poprawia, jednak stan, a przede wszystkim niski standard dróg i ich mała przepustowość oraz niski stan bezpieczeństwa obniżają warunki dla lokalizacji przedsięwzięć o funkcjach usługowych (w tym głównie w zakresie rozwoju turystyki) oraz znacznie ograniczają możliwości szerszego otwarcia rynków zewnętrznych dla produkowanych tu

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

wyrobów. W związku z prezentowanymi racjami istnieje konieczność przyspieszenia regionalnych działań na rzecz modernizacji i rozbudowy istniejących przejść granicznych, w tym przejścia granicznego Perły-Kryłowo, a także wyeliminowania trudności występujących obecnie w funkcjonowaniu przejść np. brak hoteli, gastronomii, postojów ciężkiego sprzętu (TIR), warsztatów naprawczych itp.

Problem peryferyjności obszaru potęgowany jest przez takie negatywne zjawiska, jak: wysoki poziom bezrobocia (głównie wśród byłych pracowników państwowych gospodarstw rolnych), znaczne oddalenie powiatu od ważniejszych ośrodków gospodarczych, co sprawia, że obserwowana zewnętrzna migracja (w tym głównie ludzi młodych) może mieć charakter trwały.

Zagrożeniem jest również obserwowany proces depopulacji obszarów wiejskich. Pomimo niskiego poziomu zaludnienia oraz stosunkowo niewielkiego potencjału przemysłowego, stan środowiska naturalnego jest zagrożony i podlega szybkiej degradacji. Powodem tego są nieoczyszczone ścieki komunalne odprowadzane do wód powierzchniowych. Należy wywołać inwestycje związane z budową urządzeń komunalnych, co zagwarantuje ochronę środowiska i przyczyni się do stworzenia nowych miejsc pracy.

Wnioski

- 1. Powiat posiada szczególne walory do uprawiania turystyki kwalifikowanej w okresie całorocznym, z tym że należy rozwinąć bazę sportowo-turystyczną na okres posezonoowy.*
- 2. W celu pozyskania właściwych i rzetelnych danych o ruchu turystycznym i preferencjach gości, należy pozyskać środki finansowe na przeprowadzenie ankiety obejmującej obszar powiatu oraz najbliższe okolice.*
- 3. Z uwagi na brak wspólnej koncepcji promocji zasobów turystycznych powiatu, należy wspólnie z gminami opracować Plan Promocji Powiatu.*
- 4. Potrzebnym wydaje się również powołanie Lokalnej Organizacji Turystycznej, która skupi wokół siebie najważniejsze jednostki gospodarcze, jednostki samorządowe i stowarzyszenia.*
- 5. Biorąc pod uwagę wytyczne UE (zwiększaniu atrakcyjności państw członkowskich, regionów i miast poprzez poprawę dostępności, zapewnienie odpowiedniej jakości i poziomu usług oraz zachowanie stanu środowiska) należy dążyć do włączenia powiatu w ponadregionalne sieci umożliwiające realizację wspólnych programów i działań ponadregionalnych.*

2.9. Współpraca zagraniczna.

Powiat Węgorzewski współpracuje z następującymi partnerami zagranicznymi:

- Obwód Kaliningradzki - Rejon Czerniachowska, Ozierska i Prawdińska,
- Litwa - Rejon Wileński, w tym miasto i gminę Niemenczyn,
- Ukraina - Rejon Jaworowski
- Niemcy – Powiat Rotenburg (Wümme).

W kwietniu 2007 roku podjęto próbę nawiązania współpracy z Białorusią zmierzającą do podpisania umowy o współpracy z Rejonem Woronowskim

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Gmina Węgorzewo współpracuje z miastem Leffrinckoucke we Francji oraz Rejonem Czerniachowskim, Obwodu Kaliningradzkiego- Federacja Rosyjska .

Gmina Pozezdrze i Budry nie mają podpisanych umów o współpracy z partnerami z zagranicy, ale aktywnie uczestniczą w spotkaniach z delegacjami zagranicznymi, organizowanych przez Powiat Węgorzewski.

Współpraca z miastami partnerskim obejmuje obszar kultury , oświaty , sportu i rekreacji (występy zespołów ludowych i rockowych, obchody świąt i rocznic, praktyki studenckie młodzieży z Kolegium Pedagogicznego w Czerniachowsku, wymianę młodzieży , obozy i rejsy żeglarskie, obozy językowe, zawody sportowe, w tym wędkarskie i piłki nożnej.

Bardzo zaakcentowana jest współpraca z Litwą i Niemcami, natomiast ze względu na utrudnienia związane z przekraczaniem granicy polsko-rosyjskiej oraz nowe przepisy dotyczące procedur wydawania wiz dla obywateli Rosji utrudniona jest współpraca z partnerami z Obwodu Kaliningradzkiego. Ze względu na dużą stosunkowo odległość, niezbyt często składane są wizyty partnerów z Rejonu Jaworowskiego (Ukraina).

W roku 2006 Powiat Węgorzewski dofinansował koszty organizacji obozu dla dzieci z Ukrainy, które przebywały na obozie w Przerwankach oraz zakupił nagrody dla członków zespołów z Jaworowa i Dubna biorących udział w Koncercie Muzyki Cerkiewnej,

Powiat Węgorzewski jako członek **Stowarzyszenia Samorządów Przygranicznych „Łyna – Ława”** współpracuje również z rejonami; Bagrationowsk, Gusiew, Oziorsk i miastem Mamonowo lobbując na rzecz otwarcia przejścia granicznego Perły-Kryłowo, wypromowania międzynarodowego spływu kajakowego Węgorapa-Angrapa z odprawą graniczną na rzece, a także promocji Kanału Mazurskiego z perspektywą jego częściowej odbudowy i wykorzystania w celach rekreacyjnych.

3. UWARUNKOWANIA ROZWOJU POWIATU WĘGORZEWSKIEGO W OPINII LIDERÓW ŻYCIA SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO – IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW I SPOSOBY ICH ROZWIĄZANIA.

Podstawą do opracowania poniższych informacji nt. uwarunkowań rozwoju powiatu były szerokie konsultacje z liderami życia społeczno-gospodarczego powiatu w czasie:

- opracowywania w 2006 roku Strategii Zintegrowanego Rozwoju Gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich , w ramach realizacji Schematu I Pilotażowego Programu Leader+ (warsztaty i spotkania robocze przedstawicieli sektora publicznego, społecznego i gospodarczego))
- realizacji programu „Turystyka Wspólna Sprawa” (warsztaty i szkolenia celu wypracowania produktu turystycznego),
- posiedzeń Zarządu Lokalnej Grupy Działań (LGD9) przy realizacji Schematu II Pilotażowego Programu Leader+ ,
- Sesji Rad Gmin i Powiatu Węgorzewskiego (opinie i wypowiedzi starosty ,burmistrza, wójtów, radnych i zapraszanych gości),
- własnych wieloletnich obserwacji i doświadczeń

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

- realizowanych wspólnych przedsięwzięć z gestorami bazy gastronomicznej i hotelarskiej (Centrum Konferencyjno-Wypoczynkowe „Ognisty Ptak”, Motel „Stara Kuźnia”, TIGA YACHT Marina Sztynort , Hotel GRAJAN, Restauracja Stara Kuźnia Nad Stawem”, Restauracja „Karczma”, Stanica Wodna Kietlice, Gospodarstwo Agroturystyczne Harsz Państwa Melnik, Gospodarstwo Agroturystyczne Stręgielek Państwa Drożdż.

3.1. Identyfikacja problemów i sposoby ich rozwiązania.

Według opinii liderów życia społeczno-gospodarczego powiat węgorzewski boryka się z następującymi problemami:

- słabo rozwinięta i zdewastowana infrastruktura drogowa i kolejowa (wyłączona z ruchu linia kolejowa Kętrzyn-Węgorzewo, bardzo zły stan dróg gminnych i powiatowych),
- brak lokalnego lotniska i przejścia granicznego,
- słabo rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna dla turystów , która może być również wykorzystywana po sezonie typu; kryte korty do tenisa, kręgielnia, kryty basen itp.
- niewłaściwa gospodarka rybacka, która sprawia, że w jeziorach w zasadzie nie ma ryb,
- słabo oznakowane trasy turystyczne, ważniejsze obiekty i lokalne atrakcje,
- brak wspólnych inicjatyw koordynujących rozwój turystyki i wdrożenie lokalnych produktów turystycznych,
- mało atrakcyjna pod względem wyposażenia i świadczonych usług baza hotelowa,
- zbyt mała ilość oferowanego przez ośrodki wypoczynkowe sprzętu rekreacyjnego typu: rowery wodne, kajaki, łódki, narty wodne, rowery turystyczne, itp.
- zasoby ludzkie: wysoki poziom bezrobocia, niski poziom znajomości języków obcych, relatywnie niski poziom wykształcenia i aktywności mieszkańców, brak zawodowej kadry gastronomicznej i hotelarskiej, fachowców i rzemieślników, migracja ludzi młodych i wykształconych, starzejące się społeczeństwo,
- środowisko naturalne i przestrzeń kulturowa; niski stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii (woda, wiatr, energia słoneczna, rośliny bioenergetyczne, źródła geotermalne), niski poziom edukacji i świadomości nt. zrównoważonego rozwoju obszarów (zanieczyszczone lasy, brzegi jezior, Węgorapa) , niekontrolowany odłów ryb, zaniedbana kultura krajobrazu, itp.

Powszechnym wśród liderów życia społeczno-gospodarczego jest przeświadczenie, że powiat węgorzewski charakteryzuje się wybitnymi walorami przyrodniczymi sprzyjającymi rozwojowi turystyki, rolnictwa ekologicznego i przemysłu lekkiego i jego rozwój zależy od tempa modernizacji infrastruktury drogowej, rekreacyjno-wypoczynkowej, edukacji i aktywizacji zawodowej społeczeństwa, w tym :

- modernizacji i rozbudowy sieci dróg umożliwiających usprawnienie komunikacji w celu zwiększenia dostępności turystycznej powiatu (uruchomienie linii kolejowej Kętrzyn-Węgorzewo),
- budowy lokalnego lotniska i przejścia granicznego Perły - Kryłowo,

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

- budowy nowoczesnego centrum sportu i rekreacji (korty kryte do tenisa ziemnego, boiska, pływalnia kryta całoroczna, dyskoteka, kręgielnia, ...park)
- budowy nowoczesnych systemów utylizacji odpadów,
- zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej
- szeroko pojętej edukacji zasobów ludzkich (realizacja projektów z EFS, zmiana profilów nauczania w szkołach ponadgimnazjalnych, dostosowana do potrzeb lokalnego rynku, aktywizacja zawodowa i społeczna),
- opracowania sprawnego systemu promocji powiatu z uwzględnieniem gestorów bazy turystycznej i organizacji społecznych,
- opracowania atrakcyjnej oferty inwestycyjnej (plany, opracowania, ulgi podatkowe itp.),
- pogłębienia współpracy z organizacjami pozarządowymi, w celu budowania wzajemnego partnerstwa, demokracji i realizacji wspólnych działań,
- zmiany wizerunku wsi (architektura krajobrazu, edukacja, kultura, aktywizacja mieszkańców w kierunku pozyskiwania zewnętrznych źródeł dofinansowania, i korzystania z odnawialnych źródeł energii, dywersyfikacji działalności gospodarczej itp.),
- absorpcji środków zewnętrznych na realizację projektów inwestycyjnych (twardych) i społecznych (miękkich) w zakresie: infrastruktury drogowej, edukacji, opieki społecznej, tworzenia miejsc pracy, budowania lokalnego partnerstwa i współpracy, przedsiębiorczości i aktywizacji zawodowej, promocji i współpracy trans granicznej.

4. SYTUACJA FINANSOWA POWIATU I PROGNOZY DO ROKU 2015.

Informację opracowano w oparciu o „ Objasnienia do projektu uchwały budżetowej Powiatu Węgorzewskiego na 2007 r.”

4.1 Część ogólna

Wskaźniki makroekonomiczne ujęte w projekcie budżetu Państwa na 2007 r., które będą miały bezpośredni wpływ na realizację budżetu powiatu w 2007 r. były następujące:

- średni wzrost cen towarów i usług o 101,9%,
- średnioroczny wskaźnik wynagrodzeń w sferze budżetowej – 0%,
- składka na Fundusz Pracy - 2,45%,
- procedury ostrożnościowe w związku z zadłużeniem sektora finansów publicznych powyżej 50% dochodów, a na razie nie więcej niż 55% polegające na tym, że deficyt j.s.t nie może przekroczyć 20% dochodów.

W oparciu o projekt budżetu Państwa:

- Minister Finansów pismem ST4 –4820/712/2006 z dnia 11 października 2006 r. przekazał informację o planowanych subwencjach dla powiatu węgorzewskiego na 2007 r. i prognozowanych, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o dochodach j.s.t., wpływach z tytułu udziału w podatku od osób fizycznych,
- Warmińsko – Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie w oparciu o decyzję Wojewody

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

przekazał projektowane dochody z tytułu dotacji celowych z Budżetu Państwa - pismo FB I 3011-452/06 z dnia 24.10.2006 r. Pisma te stanowią załączniki „A” i „B” do niniejszej informacji.

W obu wypadkach zaznaczono, iż ostateczne kwoty dochodów oraz dotacji celowych zostaną przekazane po uchwaleniu przez Sejm ustawy budżetowej na 2007 rok.

Z analizy tych dokumentów wynika, że w okresie porównywalnym:

1. Projektowane dotacje w stosunku do 2006 roku są wyższe o (8.061.751 – 7.615.617) 446.131zł.
2. Projektowana subwencja wyrównawcza plus subwencja równoważąca są wyższe o 902.100zł.,
3. Projektowana subwencja oświatowa jest wyższa o 20.143zł. Wzrost ten skalkulowany normatywnie do wysokości subwencji na 2006 r. nie uwzględnia prawdopodobnie spadku liczby uczniów w naszych szkołach o 10% co spowodować może zmniejszenie wielkości subwencji oświatowej po jej ostatecznym rozliczeniu i ustaleniu. Do kwoty wstępnie ustalonej subwencji oświatowej należy podejść z rezerwą, gdyż w następnych dokumentach i przeliczeniach ulegnie ona prawdopodobnie zmniejszeniu. Zarząd Powiatu przyjął do projektu budżetu całą projektowaną kwotę subwencji oświatowej w wysokości 5.954.843zł. W stosunku do 2006 r. subwencja wyrównawcza, równoważąca i dotacje zwiększają się łącznie o 1.348.231zł. Realnie oceniany przyrost podatku od osób fizycznych i prawnych wyniesie ok. 230.000zł. Łącznie wzrost wyniesie 1.578.231zł. Mimo takiego wzrostu dochodów zewnętrznych utrzymanie wydatków bieżących na poziomie 2006r. nie było możliwe, gdyż spowodowałoby to przekroczenie ustawowych wskaźników zadłużenia i spłaty rat kapitałowych w konsekwencji uchylenie uchwały budżetowej Powiatu Węgorzewskiego przez RIO. Również dla zachowania równowagi w działalności operacyjnej powiatu czyli tzw. opcji zerowej (tzn. dochody pokrywają wydatki bieżące plus obsługę długu), koniecznym by było przyjęcie wydatków bieżących na poziomie dużo niższym niż w budżecie 2006 r. i założenie, że bieżące wydatki na oświatę będą sfinansowane tylko z subwencji oświatowej bez przeznaczania na ten cel dodatkowych środków.

4.2 Założenia budżetowe na rok 2007.

Projekt budżetu Powiatu Węgorzewskiego na rok 2007 przedstawiony dla Regionalnej Izby Obrachunkowej w Olsztynie przewiduje:

I. Dochody ogółem w wysokości	27.113.470,00,
w tym subwencje	9.293.154,00
II. Wydatki ogółem	29.561.371,00
z tego:	
1. Wydatki inwestycyjne w 2007 roku –	7.154.635,00
2. Wydatki na programy i projekty realizowane ze środków strukturalnych i funduszu spójności Unii Europejskiej	5.945.898,00
III. Deficyt	2.447.901,00

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Zarząd Powiatu w Węgorzewie po trzech debatach budżetowych ostatecznie przyjął na rok 2007 następujące założenia budżetowe:

1. Odstąpienie od tzw. opcji zerowej i zaciągnięcie na działalność operacyjną (bieżącą) kredytu w wysokości 344.266zł (w 2006 r. uchwalono w budżecie wyjściowym deficyt na działalność bieżącą w wysokości 1.385.932zł.)
2. Przeznaczenie na finansowanie Muzeum kwoty 400 tys. zł. zgodnie z umową z Samorządem Województwa Warmińsko – Mazurskiego.
3. Wydatki na administrację 2.543.417zł. bez podwyżki wynagrodzeń, w tym na inwestycje i zakupy inwestycyjne 202.635zł.
4. Wydatki bieżące na drogi 1.069.785zł. tj. o 224.488 zł. mniej niż przewidywane wykonanie w 2006r.
6. Sfinansowanie wydatków bieżących oświaty tylko z subwencji oświatowej bez przeznaczenia na ten cel dodatkowych środków, co zapewnia poziom 95% wydatków bieżących w stosunku do 2006 r..
7. Wydatki na opiekę społeczną w wysokości 8.782.699zł w tym na wydatki majątkowe 848.000 zł z przeznaczeniem całości dochodów DSP na wydatki bieżące tej jednostki.
8. Nie przekraczanie ustawowych wskaźników w zakresie zadłużenia powiatu i rocznych spłat z tytułu obsługi długu, w tym celu do prognozy finansowej na lata następne przyjęto podobnie jak w 2006 r. dziewięcioletnią spłatę kredytów zaciągniętych w 2007 r. i latach następnych oraz osiągnięcie w latach następnych tzw. opcji zerowej i zaciąganie w latach następnych kredytów poza kredytami na obsługę długu i wydatki inwestycyjne na poziomie nie wyższym niż przyjęto to w przedkładanym obecnie projekcie budżetu na lata 2007 –2008.
9. Zaciągnięcie w 2007 r. kredytu na spłatę rat kapitałowych wcześniej wziętych kredytów i pożyczek (metodą: kredyt w kredyt) w wysokości 1 557 tys. zł..
10. Wydatki majątkowe (inwestycje i zakupy inwestycyjne i dotacje na inwestycje) – 21 zadań – na kwotę 7.300.635 zł w tym finansowanie z kredytu w wysokości 2 103 635,00 zł.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

11. Zaciągnięcie w 2006 r. kredytu na zadania bieżące, spłatę rat kredytu i zadania majątkowe łącznie na kwotę 4 005 169 zł.

Za podstawę opracowania projektu budżetu na 2007 r. przyjęto:

1. Wstępnie planowane wysokości dotacji na zadania rządowe przekazane przez Wojewodę Warmińsko - Mazurskiego,
2. Subwencje i zweryfikowaną wysokość prognozy wpływów z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych przekazane przez Ministra Finansów,
3. Analizy własne oparte o przewidywane wykonania za 2006 r.,
4. Projekty budżetów przedłożone przez jednostki powiatowe,
5. Założenia Zarządu Powiatu.

W przedkładanym projekcie budżetu planuje się:

1. Zaciągnięcie w 2007 r. kredytów na finansowanie wszystkich zadań majątkowych i spłatę rat kapitałowych.
2. Zaciągnięcie kredytu na działalności bieżące w wysokości 344.266zł (odstąpienie od tzw. opcji zerowej).
3. Zadłużenie na koniec 2007 r. na poziomie 43% w stosunku do dochodów z tendencją wzrostową do 56% w 2008 r. , a więc bardzo blisko maksymalnej ustawowej możliwości dalszego zadłużania się wynoszącej 60%. W latach następnych z tendencją spadkową i powrót do ok. 50% w 2015 r. Zadłużenie w liczbach bezwzględnych w wysokości około 12 mln. zł. w 2007 r. i latach następnych. Obsługę długu (odsetki i prowizje od kredytów) około 465 tys zł. z tendencją wzrostową do ok. 737 tys. zł. w 2010 r., a i latach następnych Wskaźniki zostały obliczone przy założeniu przyjętym przez Zarząd Powiatu, że w latach następnych (po 2007 r.) będzie zachowana opcja zerowa i wstrzymane inwestowanie ponad taką wartość jaką dotychczas przyjęto do projektu budżetu na 2007 r. Odstąpienie od tych zasad spowoduje szybkie dojście do poziomu ograniczeń wynikających z ustawy o finansach publicznych (opłaty roczne 15% i zadłużenie 60% dochodów).

Planuje się spłatę rat kapitałowych metodą kredyt w kredyt. Plan spłaty kredytu przedstawia tabela nr 4.2.1. Oczywiście należy pamiętać o tym, że to są prognozy , w związku z czym kwoty rat kredytowych oraz przyjęty plan spłaty mogą w najbliższym czasie ulec zmianie.

Tabela nr 4.2.1. Plan spłaty kredytu

Rok	Kwota kredytu pozostająca do spłaty	Uwagi
2004	13 883 288,85	
2005	13 257 238,01	
2006	12 423 500,17	
2007	11 040 132,33	
2008	9 288 294,20	
2009	7 559 357,20	

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

2010	5 780 420,20	
2011	4 291 482,20	
2012	3 020 474,20	
2013	1 969 363,00	
2014	1 053 629,00	
2015	376 108,00	

4.3. Prognozy do roku 2015.

Zgodnie z brzmieniem art. 169, ust. 1 ustawy o finansach publicznych łączna kwota zobowiązań finansowych przypadających do spłaty w danym roku budżetowym nie może przekroczyć 15 % planowanych dochodów budżetowych.

Ustalono, że w roku spłaty pożyczki, obciążenie planowanych dochodów budżetu powiatu – spłatami rat kredytów i pożyczek kształtować się będzie w latach 2006-2014 w granicach od 12,42% do 7,66%, a łączna kwota długu w stosunku do dochodów wyniesie:

Okres spłaty kredytu (wyrażone w latach i procentach)									
2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
41,55	52,31	51,79	0,81	49,87	48,96	48,09	7,25	46,43	45,64

(źródło ; Uchwała Nr 353/2007 Składu Orzekającego Regionalnej Izby Obrachunkowej w Olsztynie z dnia 23 kwietnia 2007 roku)

Zachowanie równowagi finansowej powiatu możliwe jest poprzez:

- 1) głęboką restrukturyzację wydatków bieżących w kierunku ich radykalnego zmniejszenia we wszystkich jednostkach powiatowych. W budżecie powiatu nie ma możliwości pomniejszania bieżących wydatków poza wydatkami na energię i płace. Przy obecnych strukturach i organizacji działalności jednostek nie ma już tzw. prostych rezerw. Koniecznym jest w jednostkach organizacyjnych powiatu przegląd struktur i organizacji zmierzający do ograniczenia wydatków bieżących. Koniecznym też jest ustalenie celów i rodzajów działalności w powiecie oraz ich hierarchii (priorytetów) wynikających z przygotowanego wieloletniego planu rozwoju.
- 2) Ograniczanie inwestycji i zakupów inwestycyjnych i zaciągania na ten cel dalszych kredytów, do takiego poziomu żeby nie powodować spłaty odsetek z poza dochodów bieżących powiatu.

Bez podjęcia zdecydowanych rozstrzygnięć w zakresie planowania, a później w ciągu poszczególnych lat budżetowych bez nieustępliwego trzymania się planu, nie da się utrzymać równowagi finansowej Powiatu Węgorzewskiego.

Gdyby założyć, że w 2008 r. deficyt budżetowy na działalności bieżącej i inwestycyjnej będzie taki

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

sam jak w 2007 r. (w tym wydatki bieżące będą wyższe od dochodów powiatu) to skutkiem tych decyzji już w 2008 r. zostałyby przekroczone 60% ustawowy próg zadłużenia powiatu w stosunku do prognozowanych dochodów. Skutkowałoby to uchynieniem uchwały budżetowej powiatu przez RIO.

Dalsze utrzymywanie takiej tendencji (wysokie wydatki inwestycyjne i bieżące) może szybko spowodować załamanie się finansów powiatu Węgorzewskiego, tym bardziej że możliwości poprawy sytuacji finansowej powiatu poprzez majątek nieruchomy zostały w sposób zasadniczy ograniczone.

W tej sytuacji finansów powiatu środki na inwestycje powinny być lokowane tylko w programy z dofinansowaniem zewnętrznym nie mniejszym niż 80%.

W przeciwnym wypadku nastąpi bardzo szybkie wyczerpanie możliwości wniesienia koniecznego wkładu własnego w programy inwestycyjne, dofinansowywanie z zewnątrz, głównie z Unii Europejskiej, i w konsekwencji kilkakrotnie niższy efekt rzeczowy (tzn. utracenie możliwych do osiągnięcia korzyści).

W *Prognozie wydatków i potencjale inwestycyjnym województwa warmińsko-mazurskiego* (Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego) przewiduje się, że wydatki bieżące powiatów będą pochłaniały około 94 % dochodów i w związku z tym zostanie im niewiele środków na wspieranie projektów rozwojowych. W latach 2007-2013 potencjał inwestycyjny powiatów w wariantcie minimalnym wyniesie 321,8 mln zł, a w wariantcie maksymalnym – 356,1 mln zł, w tym potencjał własny będzie równy 279,8 mln zł. Potencjał własny stanowić będzie zaledwie 4,9 % dochodów otrzymanych w tym okresie przez powiaty.

Gminy mają największy potencjał własny i inwestycyjny i z tego powodu spoczywa na nich główny ciężar finansowania wydatków rozwojowych. W latach 2007-2013 warmińsko-mazurskie gminy będą mogły przeznaczyć na finansowanie projektów kwotę równą 4.054,3 mln zł w wariantcie minimalnym.

Gminy miejskie będą dysponowały 61 % potencjału własnego wszystkich gmin województwa i to właśnie miasta będą realizowały największe projekty w latach 2007-2013.

Znacznie mniejsze możliwości finansowe będą miały pozostałe gminy, ponieważ są w większym stopniu obciążone wydatkami bieżącymi niż dochody w gminach miejskich, co stanowić będzie istotny czynnik ograniczenia możliwości inwestycyjnych w latach 2007-2013.

4.4. Mienie Powiatu

Tabela 4.4.1 Wykaz działek stanowiących drogi powiatowe

Obręb	Numery działek	Pow. ogólna (ha)	KW
Gmina Węgorzewo			
Biedaszki	12,67,74/2	3,04	16539
Brzozowo	78,182	5,22	16531

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Czerwony Dwór	105	0,23	-
Czerwony Dwór	39,106	2,82	16583
Dłużec	22	2,42	-
Guja	149	2,14	-
Guja	11/1,12/1,13/1,31/1,31/2,32,99, 111,194,1004/1	17,39	16574
Jakunowo	25,40,49,56	6,49	16530
Kal	102/1,110	2,45	16587
Kalskie Nowiny	192	6,58	16582
Karłowo	24,25,68/1,68/2,161/1,162/1	4,96	16921
Łabapa	12/1	4,05	16535
Ogonki	216,217/2,217/3,1247,1248	3,11	16595
Perły	41,103	2,77	16536
Pilwa	85/1,142,145,1250,1251	8,24	16611
Pniewo	8,14,18	12,54	16576
Prynowo	228,240/1,334,359	8,42	16606
Przystań Stawki	186,209,217	7,63	16534
Radzieje	318,325,345,349,351,357	13,56	16589
Róże	54	2,05	16575
Rudziszki	38,152,227/1,229	7,16	16590
Ruska Wieś	47/6,74/1	1,9129	16524
Stręgiel	142,146,147,163/1,170,181,193, 198/1,205,206	6,85	16538
Stulichy	86/75	4,56	16532
Sztynort Duży	6,16/5,1233	6,6394	16537
Tarławki	1,18/1,22,1209,1224	11,50	16533
Trygort	140	6,94	16584
Wesołowo	1,40,49,88,147/1	10,76	16588
Węgielsztyn	446,448,490,494,497	8,86	16585
Wilkowo	251	2,81	16586
Wysiecze	31/2,195	2,31	16607

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Zielony Ostrów	27	1,16	16529
Miasto Węgorzewo			
01	116,156,330,401,411,414,542, 543,544,574,592,615/4,659/1, 661,664/1,687,752/1,827/1,828, 884/1	7,6139	17226
01	361,468,474	1,1948	16619
01	242	0,5229	-
02	4,32,47,81,103,132,247, 252,266,281,311,314,318,402, 501/1,509,542/1,685,779, 788/1,804,851,879,1018, 1443,1444	10,8958	17227
02	71	1,6881	16617
02	334	2,5197	16618
02	72, 760/25, 788/2, 760/24, 760/31	1,1329	19649
02	282/2	0,0085	16320
02	475/8	0,2307	8102
Gmina Budry			
Brzozówko	5,18,52,180,181,182,183,187	11,28	16573
Budry	292/3,489,514,526,971	3,95	16565
Budzewo	3,8/1,16,197/1,197/2,197/3,212, 224,23/1	8,48	16553
Dąbrówka Nowa	2	2,79	16570
Góry	99	4,15	16569
Olszewo	161/1,161/2,164,164/1	5,86	16567
Ołownik	132/1,181,189,190,206/1,210, 1301	10,71	16610
Pawłowo	51,229,230,231,232,233,236/1	12,13	16555
Pietrele	46	3,62	16571
Piłaki Małe	8,122	4,60	16554
Popioły	331,1206	2,65	16566
Sobiechy	83,94	5,5565	16556

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Wężówka	30/3,60/2,67,100/3	4,04	16572
Więcki	247/2,262/2,279,281	1,77	16568
Zabrost Wielki	205,248,253,255/1,270,273	10,92	16608
Gmina Pozezdrze			
Gębałka	88,90,91,92,115,126	4,74	16525
Harsz	14,269,276/1,298/1,308,312,325, 349,353,357, 1230, 1231,1232, 117/1	21,27	16528
Jakunówko	58,210,250,451	14,85	16540
Krzywińskie	10,89	5,48	16526
Kuty	88/1,123,460	10,96	16545
Pieczarki	52	7,78	16542
Piłaki Wielkie	310,311,312	4,68	16544
Pozezdrze	22,26/1,54,55,393/3,396/1,396/2, 397,501	17,1030	16543
Przerwanki	173,211,279,285/2	7,83	17059
Przytuły	137/2,145	7,25	16541
Stręgielek	217,218,221,1217	6,57	16527
Wyłudy	63,73,464	5,57	17060

Pozostałe mienie Powiatu

Tabela 4.4.2 Mienie jednostek powiatowych

Nazwa jednostki	Nr działki	Powierzchnia ha	KW
Liceum Ogólnokształcące	569	1,6040	16299
Zespół Szkół Zawodowych	832,834	0,2055	15793
---	833,846	0,3978	16300
---	1034/1, 844/1	0,0738	19218,19219
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	343/3	1,9660	16301
---	358/39(Prynowo)	39,2881	18463

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Dom Pomocy Społecznej	580,624	3,6240	16064
SP ZOZ w likwidacji	638/2	0,2398	16414
Mazurskie Centrum Zdrowia Szpital Powiatowy w Węgorzewie Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	658/1	2,7367	4656
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Węgorzewie	udział 6171/10000 w dz. 721/2 udział 6924/10000 w dz. 721/1 udział 6732/10000 w dz. 344/1	0,5776 0,1552 0,1582	8102 8102 20011
Powiatowy Urząd Pracy w Węgorzewie	udział 3829/10000 w dz. 721/2	0,5776	8102
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Węgorzewie	udział 3076/10000 w dz. 721/1	0,1552	8102

Pozostałe nieruchomości

Obręb (ulica)	Nr działki	Powierzchnia ha	KW
02 – ul.3-go Maja 17B	638/1	0,4513	16414
02 – ul. Kopernika	636/17, 637	0,6262	19116
Ogonki	127/12	1,4704	10712
Ogonki	80/4	0,7318	19117
02 - ul. Zamkowa 5A	283/2, 287	0,1403	

CZĘŚĆ II - WIZJA PRZYSZŁOŚCI, CELE I KIERUNKI ROZWOJU

1. Wizja przyszłości .

Tworzenie wizji przyszłości stanowi pierwszy etap prac strategicznych – pomaga myśleć pozytywnie i zjednoczyć zróżnicowane grupy społeczne wokół wspólnego celu, jakim jest rozwój .

Wizja przyszłości jest:

- wewnątrznie spójnym - obrazem pragnień i dążeń mieszkańców (nie zawiera elementów sprzecznych),
- bliska marzeniom o przyszłości, ale nie oddala się od najważniejszych faktów geograficznych i społecznych,
- punktem wyjścia do określenia celów: nadrzędnego, głównych i szczegółowych.

Wizją rozwoju powiatu określamy opis jego pożądanego stanu w przyszłości. Jest to więc obraz tego, co chcielibyśmy aby zostało stworzone lub aby się zdarzyło i czego realizacja wymaga zazwyczaj długofalowych działań.

Wypracowana wizja zrównoważonego rozwoju powiatu oznacza, więc przyszły stan powiatu, funkcjonującego według zasad gwarantujących jego trwałą i zrównoważony rozwój. Gwarantuje ona obraz powiatu zintegrowanego wewnątrznie i zewnątrznie, a także poszanowanie zasobów środowiska przez społeczność lokalną. Ma ona wiele wspólnego z marzeniem, nie jest jednak oderwana od rzeczywistości. Wizja jest jedynie określeniem przyszłego stanu powiatu, którego osiągnięcie jest warunkowane wykonaniem wielu szczegółowych działań

Wizja powiatu węgorzewskiego w 2015 roku

— atrakcyjny pod względem dostępności, jakości i poziomu usług oraz zachowania stanu środowiska naturalnego,

— innowacyjny pod względem gospodarczym i kulturowym oraz rozwoju przedsiębiorczości opartej na wiedzy i nowych technologiach informacyjnych i technologicznych,

— oferujący atrakcyjne miejsca pracy, inwestujący w kapitał ludzki zainteresowany zwiększaniem zdolności adaptacyjnych, działalnością gospodarczą oraz współpracą z instytucjami otoczenia biznesu,

— otwarty na współpracę i wymianę doświadczeń z samorządem terytorialnym, przedsiębiorcami, światem nauki i organizacjami pozarządowymi na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim.

Cel główny :

**Spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna
Powiatu Węgorzewskiego
z Regionem Warmii i Mazur oraz regionami Europy.**

2. Cele strategiczne i kierunki rozwoju powiatu

Ustalenie celów strategicznych, a następnie operacyjnych nastąpiło po przeprowadzeniu następujących działań i analiz:

- ❖ analizy uwarunkowań zewnętrznych - Wytyczne dla polityki spójności Unii Europejskiej i odnowionej Strategii Lizbońskiej , dokumentów strategicznych dla Polski i Regionu Warmii i Mazur na lata 2007-2013,
- ❖ uwarunkowań wewnętrznych powiatu
- ❖ problemów rozwoju, analizy SWOT – silnych i słabych stron wewnętrznych, szans i zagrożeń zewnętrznych,
- ❖ opinii liderów życia gospodarczo-społecznego powiatu
- ❖ wizji powiatu w 2015 roku

Cele strategiczne:

- **Zwiększenie dostępności i atrakcyjności inwestycyjnej powiatu.**
- **Wzrost aktywności społecznej.**
- **Wzmocnienie i pogłębienie partnerstwa publicznego, społecznego i gospodarczego.**
- **Ochrona środowiska naturalnego i przestrzeni kulturowej.**
- **Aktywizacja rolnictwa i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich**

3. Przegląd planowania programu – matryca.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Cel główny:

SPÓJNOŚĆ EKONOMICZNA, SPOŁECZNA I PRZESTRZENNA POWIATU WĘGORZEWSKIEGO Z REGIONEM WARMII I MAZUR ORAZ REGIONAMI EUROPY.

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Zadania	Wskaźniki	Termin realizacji	Źródła finansowania
Cel 1. Zwiększenie dostępności i atrakcyjności inwestycyjnej powiatu.	1.1 Poprawa infrastruktury technicznej i drogowej.	1.1.1 Modernizacja i rozbudowa dróg powiatowych, ścieżek rowerowych i chodników.	Wybudowany Trakt Sztynorcki	2008-2012	RPO WM- oś 5 PROW- oś 3 i4, PO Rozwój Polski Wschodniej, Budżety samorządów
		1.1.2.Uruchomienie linii kolejowej nr 259 Kętrzyn-Węgorzewo	Czynna linia kolejowa nr 259 Kętrzyn-Węgorzewo, uruchomione przewozy pasażerskie, opracowany i wypromowany pakiet usług turystycznych	2007-2008	RPO WM – oś5 PROW - oś 3 4, PO Rozwój Polski Wschodniej Budżet powiatu i gmin Stowarzyszenia, Wojewódzki Konservator Zabytków

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

	1.2 . Rozwój komunikacji lotniczej i przygranicznej	1.2.1. Działania na rzecz przejścia granicznego Perły - Kryłowo	zorganizowane konferencje, imprezy promocyjne, uruchomione przejście graniczne Perły- Kryłowo	2008-2013	RPO WM- oś 5 PROW- oś 3 i 4 PO Rozwój Polski Wschodniej, LEADER+, Budżety samorządów
		1.2.2. Budowa lotniska lokalnego do obsługi sanitarnej, biznesowej i turystycznej.	Czynne lotnisko w Szymanach oraz lotnisko lokalne w Maćkach	2008-2013	Projekty kluczowe RPO WM- oś 5 Partnerstwo publiczno prywatne
		1.2.3. Wspieranie inicjatyw podejmowanych na rzecz budowy lotniska regionalnego	Konferencje, podpisane porozumienie	2008-2013	RPO WM -oś 5 LEADER+ Budżety samorządów
	1.3 .Opracowanie sprawnego systemu pozyskiwania inwestorów.	1.3.1 Promocja oferty inwestycyjnej i potencjału gospodarczego powiatu w kraju i za granicą.	Opracowany materiał filmowy na DVD , opracowany materiał promocyjny na CD i w formie folderów, umieszczona oferta na stronach	2008-2013	PROW- oś 3 i 4 LEADER+ Budżety samorządów

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

			internetowych		
		1.3.2. Wsparcie Punktu Doradztwa i Informacji Gospodarczej.	Podpisane porozumienie, zorganizowane konferencje, czynny Punkt Doradztwa i Informacji Gospodarczej	2008-2010	PO Kapitał Ludzki, Warmińsko-Mazurska Agencja Rozwoju Regionalnego, Budżety samorządów
		1.3.3. Utworzenie bazy przedsiębiorców i usługodawców powiatu węgorzewskiego.	Funkcjonująca baza przedsiębior. w formie drukowanej i elektronicznej na stronach internetowych	2007-2008	WM Agencja Rozwoju Regionalnego Stowarzyszenie Węgorzewskich Przedsiębiorców
	1.4 .Rozbudowa i modernizacja istniejącej sieci gazowej i energetycznej	1.4.1. Wymiana stacji transformatorowych i budowa nowych linii energetycznych (napowietrznych i podziemnych)	Wymienione stacje transformatorowe, wymienione linie energetyczne	2007-2013	Zakład Energetyczny Białystok S.A.
		1.4.2. Budowa nowej sieci dystrybucji gazu ziemnego	Rozbudowana sieć gazowa, zwiększenie dostaw gazu	2007-2013	Mazowiecki Operator Systemu Dystrybucyjnego

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

	1.5 .Rozbudowa infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej	1.5.1. Podejmowanie działań na rzecz rozbudowy infrastruktury turystycznej i oznakowania obszaru.	Wybudowane i oznakowane ścieżki rowerowe, trakty konne, oznakowane trasy turystyczne	2007-2013	RPO WM- oś 2 PROW- oś 3i4 LEADER+, Fundusz Organizacji Pozarządowych, budżet powiatu i gmin, Europejski Instrument Partnerstwa i Sąsiedztwa
		1.5.2. Rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	Wybudowany kryty kort do tenisa ziemnego , kręgielnia, przyszkolne boiska sportowe	2008-2010	RPO WM- oś 2 PROW – oś 3 Ministerstwo Sportu i Turystyki, Partnerstwo publiczno-prywatne
	1.6 . Współpraca z innymi regionami należącymi do Unii Europejskiej.	1.6.1. Intensyfikacja współpracy z zagranicznymi partnerami .	Zorganizowane spotkania i konferencje, wspólne projekty transgraniczne w zakresie ochrony środowiska, infrastruktury turystycznej, wymiana młodzieży,	2007-2013	Europejski Instrument Partnerstwa i Sąsiedztwa, Polska-Białoruś-Ukraina , Polska-Litwa-Federacja Rosyjska (Obwód Kaliningradzki), PO Rozwój

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

			promocji i kultury, podpisanie umowy z Rejonem Woronowskim		Polski Wschodniej PROW – oś 4
		1.6.2. Wspieranie inicjatyw podejmowanych przez mniejszości narodowe w celu budowania trwałych więzi gospodarczych.	Zorganizowane konferencje, targi, wystawy, obozy dla młodzieży, występy zespołów artystycznych,	2007-2010	Europejska Współpraca Terytorialna, programy: Polska – Litwa , PO Rozwój Polski Wschodniej, Budżet samorządów
		1.6.3. Wspieranie inicjatyw podejmowanych przez samorządy lokalne.	Udział w spotkaniach z miastami partnerskimi, pomoc organizacyjna i finansowa	2007-2010	PO Rozwój Polski Wschodniej, budżet powiatu, LEADER+
		1.6.4. Współpraca ze związkami Polaków oraz Polonią	Zrealizowane wspólnie projekty, organizacja świąt i obchodów rocznicowych, nauka jęz. polskiego,	2007-2013	EIPiS , programy: Polska-Białoruś-Ukraina , Polska-Litwa-Federacja Rosyjska (Obwód

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

			wymiana młodzieży, udzielona pomoc materialna i wsparcie organizacyjne		Kaliningradzki), PO Rozwój Polski Wschodniej LEADER+
Cel 2. Wzrost aktywności społecznej.	2.1. Dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy.	2.1.1. Rozwój bazy dydaktycznej dla potrzeb edukacji.			RPO WM- oś 3 PO Rozwój Polski Wschodniej, PO Kapitał Ludzki Budżet powiatu
		2.1.2. Opracowanie i wdrożenie programu reorientacji zawodowej.	Wdrożony program	2007-2008	PO Kapitał Ludzki Budżet powiatu
	2.2. Tworzenie społeczeństwa informacyjnego.	2.2.1. Wdrażanie projektów edukacyjnych dla osób dorosłych, w tym dla emerytów, rencistów i osób niepełnosprawnych.	Wdrożone projekty	2007-2013	PO kapitał Ludzki PFRON PROW
		2.2.2. Wdrożenie programu „Komputer w każdym gospodarstwie domowym”.	Wdrożony program	2007-2013	RPO WM- oś 7 PO Kapitał Ludzki PROW
		2.2.3. Umożliwienie korzystania poprzez Internet z usług informacyjnych, edukacyjnych, medycznych oraz administracyjnych.	Wdrożony system WROTA MAZUR	2007-2008	RPO WM – oś 7 ZPOR Urząd Marszałkowski Gminy, powiat,

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

	2.3. Pobudzenie aktywności gospodarczej i edukacyjnej.	2.3.1. Budowanie powiązań kooperacyjnych na poziomie regionalnym i ponadregionalnym np. sieci i Klastrow.	Podpisane porozumienie, tworzony klaster	2007-2015	PO Rozwój Polski Wschodniej, PO Innowacyjna Gospodarka
		2.3.2. Wdrażanie projektów w zakresie wykorzystania nowych technologii i innowacyjności i konkurencyjności.	Konferencje i warsztaty, wdrożone projekty technologiczne i innowacyjne	2007 -2015	RPO WM – oś1 PO Rozwój Polski Wschodniej, PO Innowacyjna Gospodarka
		2.3.3. Wdrażanie projektów w zakresie promocji przedsiębiorczości i edukacji zawodowej.	Uruchomione mikro-przedsiębiorstwa, szkolenia i warsztaty	2007-2015	RPO WM – oś1 EFS SWP, Warmińsko Mazurska Agencja Przedsiębiorczości
	2.4. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego	2.4.1. Rozwój partnerstwa publiczno-społecznego z ukierunkowaniem na zlecenie zadań publicznych organizacjom pozarządowym.	Opracowany Plan współpracy z organizacjami pozarządowymi, realizowane projekty współpracy i zadania	2007-2015	EFS PROW LEADER+ Rada Organizacji Pozarządowych Ziemi Węgorzewskiej

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

		2.4.2. Inicjowanie i wspieranie działań służących kształtowaniu postaw obywatelskich w szkołach i społecznościach.	Prelekcje i spotkania z młodzieżą, akcje informacyjne dla dorosłych	2007-2015	PO Kapitał Ludzki, Fundusz Organizacji Pozarządowych
		2.4.3. Wspieranie inicjatyw pozarządowych z zakresu ekonomii społecznej.	Zrealizowane przedsięwzięcia i projekty	2007-2015	EFS
	2.5.Podniesienie poziomu zabezpieczenia i dostępności usług medycznych.	2.5.1. Wdrażanie programów profilaktyki i ochrony zdrowia.	wdrożone programy	2007-2015	Narodowy Fundusz Zdrowia Urząd Marszałkowski
		2.5.2. Rozwój usług w zakresie rehabilitacji i pomocy specjalistycznej w Mazurskim Centrum Zdrowia.	uruchomione oddziały usług specjalistycznych	2007-2009	Narodowy Fundusz Zdrowia RPO WM-0ś 3
Cel 3. Wzmocnienie i pogłębienie partnerstwa publicznego,	3.1.Doskonalenie administracji publicznej	3.1.1. Wdrożenie projektów w zakresie komunikacji, urzędnik - petent	udział w szkoleniach i warsztatach	2007-2009	PO Kapitał Ludzki
		3.1.2. Zbudowanie partnerstwa publiczno-prywatnego.	Zrealizowane projekty inwestycyjne	2007-2015	Budżety samorządów i budżet prywatny
		3.1.3. Wdrożenie w urzędach systemów jakości i ich certyfikacji.	Wdrożone systemy	2008-2010	PO Kapitał Ludzki, Budżety samorządów

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

społecznego i gospodarczego.	3.2. Utworzenie platformy dyskusyjnej ze społeczeństwem	3.2.1. Zastosowanie narzędzi teleinformatycznych i internetowych na stronach gmin i powiatu.	Wdrożony system „Wrota Mazur”	2008-2010	RPO WM - oś 7 ZPOR Urząd Marszałkowski gminy, powiat,
		3.2.2. Pogłębianie współpracy z organizacjami pozarządowymi.	Zwiększenie środków finansowych dla organizacji, ilość zrealizowanych projektów	2008-2010	Urząd Marszałkowski, budżety lokalnych samorządów
	3.3. Wsparcie aktywności promocyjnej sektora MSP	3.3.1. Promocja potencjału turystycznego powiatu w kraju i za granicą.	Zorganizowane wystawy, akcje promocyjne, ilość wydanych materiałów promocyjnych	2007-2013	RPO WM- oś 1, PO Rozwój Polski Wschodniej
		3.3.2. Zorganizowanie konferencji i podróży studyjnych dla przedstawicieli mediów z kraju i z zagranicy.	Zorganizowane wizyty studyjne, konferencje i spotkania	2007-2013	RPO WM- oś 1, PO Rozwój Polski Wschodniej
		3.3.3. Wspierania organizowanych imprez kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych.	Wzrost ilości i zasięgu organizowanych imprez, zorganizowane konferencje i seminaria	2007-2013	PROW – oś 3i 4 LEADER+ RPO WM- oś 1i2
		3.3.4. Utworzenie Lokalnej Organizacji Turystycznej .	Utworzona LOT	2007-2008	RPO WM –oś 2 Gestorzy bazy

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

					turystycznej, Budżety samorządów
		3.3.5. Opracowanie koncepcji produktu turystycznego.	Opracowany produkt turystyczny	2007-2010	RPO WM – oś 1 PROW – oś 3 EWT
3.4.Poznanie preferencji rynku turystycznego .		3.4.1. Przeprowadzenie ankiety badawczej dot. poziomu i jakości świadczonych usług oraz oczekiwań gości.	Opracowana ankieta	2007-2009	EIPiS , programy: Polska-Białoruś-Ukraina , Polska-Litwa-Federacja Rosyjska (Obwód Kaliningradzki), PO Rozwój Polski Wschodniej LEADER+, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski
		3.4.2. Zainicjowanie współpracy z wyższymi uczelniami i gestorami bazy turystycznej w kierunku poznania preferencji turystycznych.	Zorganizowane konferencje i spotkania , podpisane porozumienie	2007-2009	PROW – oś 3i4 Uczelnie, Gestorzy bazy turystycznej, budżety samorządów
		3.5.1. Wspieranie zintegrowanych programów min. aktywizacji	Wzrost zrealizowanych	2007-2015	PROW – oś 3 PFRON

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

	3.5. Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego	społecznej i zawodowej osób bezrobotnych i niepełnosprawnych	programów		Budżety samorządów
		3.5.2 Tworzenie infrastruktury socjalnej dla osób niepełnosprawnych, emerytów i rencistów.	Czynne oddziały opieki paliatywnej, wdrożone usprawnienia w dostępie do obiektów publicznych ,	2007-2015	RPO WM – oś 3, PROW – oś 3, Narodowy Fundusz Zdrowia
		3.5.3. Aktywizacja osób starszych, inicjowanie rozwoju wolontariatu, i grup samopomocowych,	Otwarcie Klubu Seniora	2007-2015	Narodowy Fundusz Zdrowia Fundusz Organizacji Pozarządowych, budżet powiatu i gmin
Cel 4. Ochrona środowiska naturalnego i przestrzeni	4.1. Stworzenie systemu segregacji i zagospodarowania odpadów	4.1.1 Wdrożenie systemu segregacji odpadów.	Wdrożony system	2007-2010	RPO WM – oś 6, PO Infrastruktura i Środowisko, Fundusz Ochrony Środowiska Urząd Marszałkowski,

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

kulturowej.					powiat i gminy
	4.2. Monitoring środowiska	4.2.1.Opracowanie i wdrożenie systemu monitorowania środowiska.	Wdrożony system	2007-2013	RPO WM – oś 6, PO Infrastruktura i Środowisko, Fundusz Ochrony Środowiska Urząd Marszałkowski, powiat i gminy
	4.3. Wzrost świadomości ekologicznej poprzez edukację i promocję.	4.3.1.Utworzenie Ośrodka Edukacji Ekologicznej.	Funkcjonujący Ośrodek Edukacji Ekologicznej	2008-2009	Fundusz Ochrony Środowiska, PO Infrastruktura i Środowisko, PROW – oś 3, PO Rozwój Polski Wschodniej, Stowarzyszenia
4.3.2 . Opracowanie i wdrożenie programu edukacji ekologicznej		Wdrożony program	2008-2010	PO Rozwój Polski Wschodniej, PO Infrastruktura i	

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

					Środowisko, Fundusz Spójności
		4.3.3. Budowa ścieżek ekologicznych	Wytyczone i oznakowane ścieżki ekologiczne	2008-2013	PO Rozwój Polski Wschodniej, PO Infrastruktura i Środowisko, PROW- oś 3 i 4
		4.3.4. Wspieranie organizacji pozarządowych promujących ochronę środowiska .	Zwiększone środki finansowe dla organizacji pozarządowych ,wzrost ilości wanych projektów	2007-2015	PO Rozwój Polski Wschodniej, PO Infrastruktura i Środowisko, PROW-oś 3 i 4 budżet powiatu i gmin
	4.4. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii .	4.4.1. Promocja zastosowanych odnawialnych źródeł energii	Zorganizowane konferencje, seminaria, szkolenia i akcje ekologiczne	2008-2015	PO Rozwój Polski Wschodniej, PO Infrastruktura i Środowisko, PROW- oś 3 i 4, budżet powiatu i gmin

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

		4.4.2. Nawiązanie współpracy z Samorządem z Norwegii, Szwecji lub Finlandii .	Wyjazd studyjny, podpisane porozumienie, zorganizowana konferencja	2008-2010	Jw.
		4.4.3. Opracowanie przykładowego „Studium Wykonalności Inwestycji” na termomodernizację obiektów turystycznych.	Opracowane przykładowe studium wykonalności	2007-2008	LEADER+ Schemat II
4.5. Ochrona czystości wód i powietrza.		4.5.1. Budowa mini – portów i przystani ekologicznych .	Wybudowana przystań i port ekologiczny	2007-2008	RPO WM projekty kluczowe, budżety gmin
		4.5.2. Opracowanie koncepcji gospodarki wodno-ściekowej.	Opracowana koncepcja	2007-2008	LEADER+, Schemat II, budżety gmin
		Opracowanie standardów wykonania infrastruktury technicznej wzdłuż szlaków wodnych.	Opracowana koncepcja	2007-2008	LEADER+ Schemat II,
		Opracowanie szczegółowej koncepcji „Mazurskiego Centrum Wędkarstwa”.	Opracowana koncepcja	2007-2008	LEADER+ Schemat II,
4.6. Zachowanie zrównoważonego rozwoju i kultury krajobrazu		4.6.1. Promocja regionalnej architektury i zagospodarowania terenu.	Zorganizowane konferencje i seminaria, dobre praktyki	2007-2015	RPO WM – oś 2 PROW – oś 3 i 4 Fundusz Organizacji Pozarządowych,

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

					budżet powiatu i gmin
		4.6.2. Wydawanie decyzji o zabudowie z uwzględnieniem tradycji i kultury krajobrazu danego obszaru.	Zorganizowane konferencje, szkolenia i seminaria dla pracowników odpowiedzialnych za kształtowanie przestrzeni kulturowej.	2007-2015	Fundusz Organizacji Pozarządowych, PROW – os 3 i 4, PO Rozwój Polski Wschodniej, budżety gmin
Cel 5 Aktywizacja rolnictwa i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich.	5.1. Zróżnicowanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich.	5.1.1. Wspieranie rozwoju produkcji żywności ekologicznej oraz roślin energetycznych.	Zorganizowane konferencje, szkolenia, seminaria i wystawy	2007-2015	PROW – oś 3 PO Rozwój Polski Wschodniej, FOP
		5.1.2. Edukacja w kierunku rozwoju agroturystyki i usług około turystycznych na obszarach wiejskich.	Zorganizowane konferencje, szkolenia, seminaria	2007-2015	PROW – oś 3 i 4, PO Rozwój Polski Wschodniej, RPO WM-oś 2, Fundusz Organizacji Pozarządowych,
		5.1.3. Wspieranie inicjatyw rozwijających produkcję lokalnych	Zorganizowane szkolenia, zorganizowane	2007-2015	PROW – oś 3 i 4, PO Rozwój

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

		produktów markowych.	imprezy, wizyty studyjne		Polski Wschodniej, RPO WM – oś 2, Fundusz Organizacji Pozarządowych
5.2. Podniesienie poziomu i jakości życia na obszarach wiejskich	5.2.1. Pomoc techniczna w opracowaniu Planów Odnowy Wsi.	Opracowane Plany Odnowy Wsi	2007-2008	Fundusz Organizacji Pozarządowych, LEADER+ LGD9,	
	5.2.2. Wspieranie inicjatywy Leader+ oraz LGD9.	Funkcjonujące biuro LGD9, realizowane projekty	2007-2013	PROW – oś 3 i 4 LEADER+ ,budżet powiatu i gmin	
5.3 . Zmiana wizerunku wsi.	5.3.1. Szkolenia i warsztaty dot. aranżacji zagród wiejskich.	Zorganizowane szkolenia i warsztaty, dobre praktyki	2007-2013	PROW – oś 3 i 4, LEADER+, budżet powiatu i gmin	
	5.3.2. Wspieranie lokalnych inicjatyw i realizacji celów określonych w Planach Odnowy Wsi	Zorganizowane imprezy, prezentacje lokalnych produktów, wdrożone cele i działania POW	2007-2015	PROW – oś 3 i 4, LEADER+, budżet powiatu i gmin	

CZĘŚĆ III - SPOSÓB MONITOROWANIA I OCENY REALIZACJI PLANU

1. Sposób monitorowania

Monitorowanie jest procesem, który ma na celu analizowanie stanu zaawansowania projektu i jego zgodności z postawionymi założeniami. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrobione. Jest nią także modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby efektywnie kojarzyć je z innymi przedsięwzięciami realizowanymi na obszarze powiatu.

Organami powiatu odpowiedzialnymi za monitorowanie i ocenę realizacji planu są:

- a. Rada Powiatu;
- b. Zarząd Powiatu.

Rada Powiatu może rozszerzyć zadania wybranych Komisji Rady Powiatu o następujące działania:

- opiniowanie Planu Rozwoju Lokalnego;
- monitorowanie realizacji planu;
- składanie propozycji zmian w planie;
- opiniowanie okresowych ocen realizacji planu;
- konsultacje z partnerami społeczno – gospodarczymi regionu.

Monitorowanie realizacji planu odbywać się będzie na podstawie sprawozdań budżetowych i finansowych jednostek organizacyjnych powiatu oraz innych dokumentów przedkładanych Komisji na jej żądanie.

2. Ocena realizacji programu

W trakcie realizacji Planu Rozwoju Lokalnego powiatu ocena jego realizacji odbywać się będzie w sposób następujący:

- pod względem finansowym na podstawie półrocznych i rocznych sprawozdań z wykonania planu wydatków;
- pod względem merytorycznym na podstawie sprawozdań naczelników wydziałów Starostwa Powiatowego w Węgorzewie i dyrektorów jednostek powiatowych.

Ocena planu rozwoju lokalnego dokonywana będzie każdorazowo na zakończenie roku budżetowego.

3. Komunikacja społeczna

Przy realizacji aktualnego i przyszłych Planów Rozwoju Lokalnego Powiatu należy wykorzystywać współpracę pomiędzy gminami, jednostkami organizacyjnymi i organizacjami pozarządowymi.

Ma to na celu:

- inicjowanie, przygotowanie i realizację wspólnych przedsięwzięć służących rozwojowi i współpracy samorządów,
- programowanie i realizację regionalnej polityki ekorozwoju,
- tworzenie warunków do rozwoju turystyki w szczególności poprzez polepszenie i rozwój infrastruktury turystycznej, promocję turystyki, pozyskiwanie inwestorów, monitoring ruchu turystycznego,
- informowanie społeczności lokalnych o idei integracji europejskiej oraz o strukturze i funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
- koordynowanie i wspieranie współpracy przygranicznej,
- pozyskiwanie i wykorzystywanie środków pomocowych Unii Europejskiej oraz innych krajowych i międzynarodowych instytucji finansowych,
- podejmowanie działań organizacyjnych i inwestycyjnych mających na celu zrównoważony rozwój powiatu, poprawę warunków życia mieszkańców oraz rozwój przedsiębiorczości,
 - inspirowanie i podejmowanie wspólnych inicjatyw służących rozwojowi społeczno-gospodarczemu,
 - inicjowanie i opiniowanie strategicznych projektów gospodarczych.

Współpraca pomiędzy powiatem a sektorem publicznym, prywatnym oraz organizacjami pozarządowymi w celu realizacji planu odbywać się będzie:

- poprzez inicjowanie okresowych spotkań z wójtami, burmistrzami gmin powiatu węgorzewskiego, przedstawicielami organizacji przedsiębiorców i innych organizacji mających wpływ na rozwój powiatu;
- poprzez przepływ informacji z sesji Rady Powiatu

4. Promocja planu

Public Relations planu rozwoju lokalnego odbywać się poprzez:

- stronę internetową powiatu – zamieszczenie PRL w BIP,
- współpracę z lokalnymi mediami;
- działania informacyjno – promocyjne – spotkania z radnymi, przedstawicielami organizacji pozarządowych, przedstawicielami sektora około biznesowego,
- wizualizację – standardowe oznaczanie obiektów, wydawnictw i wystrojów upowszechniające wiedzę o efektach PRL.

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Literatura:

1. *Barometr lokalnych rynków pracy, Opolski rynek pracy okiem przedsiębiorców kwiecień 2005 – grudzień 2006*. T. Dłubak, P. Kukła, K. Sroga, W. Turek, Namysłów, 2007 r.
2. *Sytuacja demograficzna Województwa Warmińsko-Mazurskiego w świetle danych statystyki publicznej*. Z. Brodziński, R. Marks-Bielska, D. Śledź., Olsztyn, 2006.
3. *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2020*. Olsztyn, 2005.
4. *Strategia zatrudnienia i rozwoju zasobów ludzkich w województwie warmińsko-mazurskim do roku 2020*. Olsztyn, 2006.
5. *Zawody deficytowe i nadwyżkowe na Warmii i Mazurach 2006 roku*. Wojewódzki Urząd Pracy, Olsztyn, 2007.
6. *Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego*. Urząd Statystyczny w Olsztynie, czerwiec 2007.
7. *Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013*. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 2006.
8. *Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy Węgorzewie w 2006 roku*. Powiatowy Urząd Pracy w Węgorzewie, Węgorzewo, 2006.
9. *Regionalny Program Operacyjny – Warmia i Mazury na lata 2007 – 2013*. ZARZĄD WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO – MAZURSKIEGO, OLSZTYN 2007.
10. *Rocznik Statystyczny Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2006*, US w Olsztynie,
11. *Rocznik Statystyczny Województw 2006*, GUS Warszawa,
12. *Strategia informatyzacji województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2004-2006*
13. Strona internetowa GUS : www.stat.gov.pl
14. Strona internetowa EUROSTAT: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>
15. *Polska Wieś w Unii Europejskiej*, Urząd Komitetu Integracji Europejskiej, Departament Informacji Europejskiej, Warszawa 2006.
16. *Partnerstwo w Praktyce System Współpracy Samorządów Lokalnych i Organizacji Pozarządowych*, Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych, Elbląg 2007.
17. *Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki Warmii i Mazur*, Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Lucyna Machol-Zajda, Łukasz Arendt, Paweł Daniłowicz, Warszawa-Olsztyn , maj 2006.
18. *Innowacyjność Małych i Średnich Przedsiębiorstw Raport z badań z województwie warmińsko-mazurskim*, Warszawa 2006.
19. *Konkurencyjność Warmii i Mazur – diagnoza problemowa*, dr Wojciech Ziemanowicz, prof. dr hab. Jacek szlachta, Warszawa sierpień 2005r.
20. *Infrastruktura lotnicza szansą rozwoju gospodarczego i społecznego Mazur*, S. Tołwiński, Kętrzyn, 19 czerwca 2007r.

I. Oficjalne serwisy poświęcone funduszom pomocowym

Fundusze strukturalne

<http://www.fundusze-strukturalne.gov.pl/>

Fundusz Spójności

<http://www.fundusz-spojnosci.gov.pl/>

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego

<http://www.zporr.gov.pl/>

Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich

<http://www.efs.gov.pl/>

Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw

<http://www.konkurencyjnosc.gov.pl/>

Sektorowy Program Operacyjny Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich

<http://www.minrol.gov.pl/>

Sektorowy Program Operacyjny Transport

<http://www.spot.gov.pl/>

Program Operacyjny Pomoc Techniczna

<http://www.popt.gov.pl/>

Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego

<http://www.eog.gov.pl/>

Inicjatywa Wspólnotowa INTERREG

<http://www.interreg.gov.pl/>

Inicjatywa Wspólnotowa EQUAL

<http://www.equal.gov.pl/>

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości

<http://www.parp.gov.pl/>

II. Oficjalne serwisy Unii Europejskiej

Unia Europejska Online

<http://europa.eu.int/>

Reprezentacja Komisji Europejskiej w Polsce

<http://europa.delpol.pl/>

Komitet Regionów

<http://www.cor.eu.int/>

III. Administracja rządowa w Polsce

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

<http://www.kprm.gov.pl/>

Ministerstwo Edukacji Narodowej

<http://www.men.gov.pl/>

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

<http://www.mnisw.gov.pl>

Ministerstwo Finansów

<http://www.mf.gov.pl>

Ministerstwo Gospodarki

<http://www.mg.gov.pl>

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

<http://www.mpips.gov.pl>

Ministerstwo Budownictwa

<http://www.mb.gov.pl>

Ministerstwo Transportu

<http://www.mt.gov.pl>

Ministerstwo Gospodarki Morskiej

<http://www.mgm.gov.pl>

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

<http://www.mkidn.gov.pl>

Ministerstwo Obrony Narodowej

<http://www.mon.gov.pl/>

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

<http://www.minrol.gov.pl>

Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego

Ministerstwo Skarbu Państwa

<http://www.msp.gov.pl>

Ministerstwo Sportu

<http://www.msport.gov.pl>

Ministerstwo Sprawiedliwości

<http://www.ms.gov.pl>

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

<http://www.mswia.gov.pl>

Ministerstwo Spraw Zagranicznych

<http://www.msz.gov.pl>

Ministerstwo Środowiska

<http://www.mos.gov.pl>

Ministerstwo Zdrowia

<http://www.mz.gov.pl>